

KÉZIKÖNYV

BARNAHUS

HUNGARY

A magyarországi
Barnahus-szolgálatok
működtetéséhez

KÉZIKÖNYV

A magyarországi Barnahus-szolgálatok
működtetéséhez

EMBERI ERŐFORRÁSOK MINISZTERIUMA

A kézikönyv az Emberi Erőforrások Minisztériumának Szociális Ügyekért Felelős Államtitkára támogatásával valósult meg.

© Barnahus Szombathely, 2020.

2014 óta dolgozunk együtt azon, hogy a Barnahus-modellt Magyarországon is megvalósítsuk. Ez a kézikönyv az elmúlt 6 év tapasztalatait foglalja össze, és útmutatást ad a szakember kollégáknak új Barnahus-szolgálatok létesítéséhez, működtetéséhez, fenntartásához. És nem utolsósorban a gyermekek mindenek felett álló érdekének képviseléséhez.

Ezt a kézikönyvet bár mi ketten írtuk, a szakmai tartalom magában foglalja nagyon sok kiváló kolléga áldozatos munkáját. Ezért itt és most mondunk köszönetet mindazoknak, akik felismerték, hogy a Barnahus-modell bevezetése Magyarországon is szükséges, hogy a 2013-ban megkezdett gyermekbarát igazságszolgáltatást tovább kell fejleszteni úgy, hogy a végső cél a gyermekek védelme legyen.

Ez a kézikönyv 2020 decemberében készült el, de nem végleges változat – folyamatosan aktualizálni fogjuk, figyelembe véve a várható és szükséges jogszabály-módosításokat, az újonnan nyíló Barnahus-szolgálatok kezdeti tapasztalatait, a Barnahus Országos Munkacsoport munkáját és a PROMISE Barnahus Network előírásait.

Dr. Lazáryné Illés Mária és Lazáry Fanni

Tartalomjegyzék

Előszó	1
Bevezetés	2
A Barnahus-modell.....	5
I. A Barnahus-modell gyakorlati/működési standardjai.....	8
A Barnahus-előírások	9
Hogyan olvassuk az előírások leírásait?	10
1. ELŐÍRÁS: Alapelvek és horizontális tevékenységek	11
1.1. A gyermek mindenképp felett álló érdeke	11
1.2. A meghallgatáshoz és tájékoztatáshoz való jog	12
1.3. Az indokolatlan késedelem elkerülése	13
2. ELŐÍRÁS: Multidiszciplináris és interagency együttműködés	16
3. ELŐÍRÁS: A célcsoportok.....	18
4. ELŐÍRÁS: Gyermekbarát környezet.....	20
5. ELŐÍRÁS: Intézmények közötti esetkezelés	22
6. ELŐÍRÁS: A gyermek kihallgatása.....	24
7. ELŐÍRÁS: Orvosi vizsgálat	30
8. ELŐÍRÁS: Terápiás szolgáltatások	33
9. ELŐÍRÁS: Kapacitásépítés	36
10. ELŐÍRÁS: Információmegosztás, szemléletformálás és külső kompetenciaépítés	39
A rendelkezések, a jogi kötelezettségek és az Európai Barnahus-előírások összekapcsolása – áttekintés	42

II. A Barnahus-modell magyarországi adaptálása	54
A Barnahus Hungary története	55
A Barnahus-modell magyarországi adaptálói.....	61
III. Új Barnahus-szolgálat létesítése	62
A Barnahus-szolgálat szervezeti működésének beillesztése a TEGYESZ Szervezeti és Működési Szabályzatába	63
Az infrastruktúra kialakítása	68
A humán erőforrás kialakítása.....	84
IV. Egy Barnahus-szolgálat mindennapi működése.....	88
Egy átlagos nap a Barnahus-szolgálatban	89
Egy vizsgálati nap a Barnahus-szolgálatban	92
Egy különleges nap a Barnahus-szolgálatban	94
Utószó	123
V. Barnahus-szótár.....	124
A legfontosabb fogalmak, kifejezések.....	125
VI. Mellékletek.....	127
Letölthető mellékletek.....	128
Impresszum	129

Előszó

Az egyik legígéretesebb, az Európai Unió által is támogatott, a gyermekek mindenk felett álló érdekét kiszolgáló és biztosító módszer a Barnahus-modell, mely Izlandról indult 1998-ban. E gyermekbarát igazságszolgáltatási modell két legfontosabb célja:

- a jogi eljárásokban a gyermekek eljárási pozícióinak javítása;
- további traumatizálásuk elkerülése.

A Barnahus gyermekbarát, multidiszciplináris és az érintett hatóságok és szervezetek együttműködésén alapuló infrastruktúra és szemlélet, ahol a szexuális abúzus felderítésén túl megfelelő támogatást is adnak azonnal a gyermeknek. Továbbá az utánkövetéssel a Barnahus-szolgálat évekre, évtizedekre kiterjeszti ezt a támogatást. A tevékenység alapja a rendőrség, az ügyészség, a bíróság, az egészségügyi és a gyermekvédelmi szervezetek partneri együttműködése.

A Barnahus-modell hazai adaptációja 2013-ban kezdődött meg Szombathelyen, és 2016 novembere óta folyamatosan vizsgálunk abúzusgyanús gyermekeket. Számos szakmai vita, a módszer széleskörű megismertetése, jogszabálmódosításokat ösztönző javaslataink és számtalan tanulmány készítése is hozzátartozik a munkánkhoz.

A kézikönyv első lezárásakor hatalmas eredményként könyveljük el, hogy 2021-ben Budapesten, Debrecenben, Miskolcon és Gyulán Barnahus-szolgálatok nyílnak.

Ezzel a kézikönyvvel a leendő Barnahus-szolgálatok leendő munkatársait, az igazságszolgáltatás szakembereit és a gyermekvédelemben dolgozó szakembereket szeretnénk tájékoztatni, hozzásegíteni őket szolgálatuk megnyitásához és pilot programként való működtetéséhez, továbbá nem titkolt célunk, hogy e könyv minden olvasóját meggyőzzük, hogy a Barnahus-modell az az innováció, amelyet a gyermekbarát igazságszolgáltatásban alkalmazni kell.

Bevezetés

A világunk felnőttvilág, az eszközök, körülmények, szabályok elsősorban felnőttekre szabottak. Így van ez a büntetőeljárásokban is: az erőszaknak, visszaéléseknek kitett gyermekek többnyire olyan jogrendszerrel, olyan legális megoldásokkal kerülnek kapcsolatba, amelyeket a felnőttek sajátosságait és jellemzőit szem előtt tartva alkottak meg, és amelyek szabályait legtöbbször egyáltalán nem érti a gyermek. Sőt, az a munkatapasztalatunk, hogy szüleik sem.

A büntetőeljárásban részt vevő gyermekek és a nem bántalmazó szüleik újabb és újabb traumatizációnak, másodlagos áldozattá válásnak vannak kitéve. A Barnahus-szolgálat több mint 4 éve folyó munkájában számtalan esetben szembesülünk enyhe vagy súlyos rendszerabúzással, melynek az egyik kirívó oldala az, hogy az igazságszolgáltatás nem akar hinni a gyermeknek, az a közvélekedés, hogy a gyermek konfabulál, betanítottság miatt hazudik. Tény, hogy ilyen is előfordul: az általunk vizsgált több mint 150 gyermek esetében két „hazudós” gyermekkel találkoztunk, és ez az arány megegyezik más európai Barnahus-szolgálatok eredményeivel is. Az a tapasztalatunk, hogy az abúzusgyanús gyermekek esetében a jelenlegi jogi eljárások a gyermekkel akarják bizonyítani, hogy megtörtént az abúzás (a gyermeket „préselik-facsarják”) ahelyett, hogy a meggyanúsított abúzálnak kellene bizonyítania, hogy ártatlan.

A gyermek sérelmére elkövetett abúzálos bűncselekmények az elkövetéskor traumatizálják az áldozatot. Tapasztalatunk az, hogy sokszor a kihallgatás, a felidézés, az a reakció, amelyet a nem bántalmazó családtag ad a gyermek kihallgatása közben, minden esetben retraumatizálja a gyermeket, és bármilyen furcsa, sokszor jobban, mint maga a bűncselekmény. Felismerések, belátások, megértések születnek a gyermekben arra vonatkozóan, hogy mit tett vele az a személy, aki az ő legbensőbb, bizalmi körébe tartozik, és ezek mindig, kivétel nélkül nagyon fájdalmasak.

A szexuális abúzusok száma évről évre sajnos minden országban lineárisan nő. Tudományos kutatási kérdés, hogy ez vajon a 21. század terméke-e. Ami biztos, hogy bizonyítékhianyosak (az elkövető vigyáz arra, hogy ne legyen tanú, titoktartást fogadtat a gyermekkel, aki aztán nehéz teherként cipeli ezt, sokszor évtizedeken át), ezért a gyermek egyszeri kihallgatása elengedhetetlen. De nem mindegy, hogy ez a kihallgatás hol történik! És legfőképp az a fontos, hogy ez az egyszeri vallomás, amelyet – a Barnahus-modell szerint – ha a nyomozó-rendőr, az ügyész és a bíró egyidejűleg élményszerűnek minősít, akkor vádemelés esetén a perszakaszban videófelvételtől megnézve elég bizonyító erejű kell, hogy legyen a tárgyaláskor. A Barnahus-modell célja az, hogy soha többet, sehol se kelljen újra felidéznie a gyermeknek abúzása történetét.

A Balti-tengeri Államok Tanácsa által működtetett és az Európai Unió által is támogatott PROMISE Barnahus Network¹ tömöríti azokat a szakembereket és entitásokat Európa-szerte, akik már létrehoztak és működtetnek országukban Barnahus-szolgálatot, vagy egyáltalán

¹ A PROMISE Barnahus Network honlapja: <https://www.barnahus.eu/en/>

elhatározták magukat, és elkezdték az előkészületi munkákat. A szombathelyi Barnahus-stáb 2015 óta tagja a PROMISE-közösségnek, és a PROMISE tagjaival részt vett két olyan nemzetközi pályázatban is (2015-2016 és 2017-2018), amelyek elősegítették a szombathelyi Barnahus-szolgálat megnyitását és működtetését, illetve amelyek során a nemzetközi szakemberekből álló csapat megalkotta az Európai Barnahus-előírásokat².

Ez a 10 Barnahus-előírás Európában elsőként próbálja meghatározni a Barnahus-modellként ismert szemlélet és infrastruktúra elveit. A Barnahus kísérletet tesz a gyermekek jogainak „működőképes” érvényesítésére, azaz megfelelő támogatást, védelmet és gyermekbarát igazságszolgáltatást igyekszik biztosítani számukra. Az Európai Barnahus-előírások ezeket az operatív gyakorlatokat testesítik meg, ezért iránymutatásnak kell őket tekinteni az erőszak kiskorú áldozatai és tanúi jogérvényesítésének elősegítésében.

A Barnahus-szolgálatok létrejöttének módja és szervezeti felépítése országoként különbözhet, hiszen nemcsak a jogszabályi környezetekben és intézkedési szabályozásokban lehetnek eltérések, hanem akár a célcsoportokban, a szerepek és a felelőségek viszonyrendszerében, valamint a partnerek közötti együttműködés kereteiben is.

A Barnahus-modell azonban rugalmas annyira, hogy adaptálható legyen az egyes országok sajátosságaihoz: jogrendszerhez, társadalmi struktúrához, kulturális hagyományokhoz és szakmai gyakorlatokhoz. Ez nem egy merev modell, hanem sokkal inkább egy fejlődő, folyamatosan alakuló gyakorlat!

Éppen ezért az Európai Barnahus-előírások egy olyan keretrendszert határoznak meg, melyen belül bizonyos mértékű rugalmasságra és alkalmazkodásra van lehetőség, megőrizve viszont a modell hitelességét. A Barnahus-modell bizonyítékon alapuló gyakorlatokra épül, beleértve az igazságügyi eljárásrendeket, a terápiás beavatkozásokat és az orvosi vizsgálatokat. Ezért kiemelten ragaszkodik ehhez az alapvetéséhez a magyarországi Barnahus-modell is: a Barnahus-szolgáltatások minden eleme bizonyítékalapú.

Az Európai Barnahus-előírások egyszerre támaszkodnak a nemzetközi és európai jogokra és iránymutatásokra, valamint a Barnahus-modellre, és bemutatnak 10 jó gyakorlatot az erőszakos cselekmények kiskorú áldozataival és tanúival foglalkozó multidiszciplináris és intézményközi szolgálatok számára.

Az előírások legfontosabb célja egy olyan közös, operatív és szervezeti keretrendszer létrehozása, amely lehetővé teszi, hogy a gyermek retraumatizáció nélkül tehesen a bíróság számára is érvényes vallomást, és amely biztosítja a gyermek védelemhez, segítségnyújtáshoz és a gyermekbarát igazságszolgáltatáshoz való jogait.

Az előírások horizontális jellegű elvekből és tevékenységekből, alapvető funkciókból és intézményi szabályozásokból állnak össze, amelyek lehetővé teszik a gyermekbarát, hatékony és együttműködő gyakorlat megvalósulását, többek között a következő témákban: 1.1. a gyermek mindenek felett álló érdeke; 1.2. a meghallgatáshoz és tájékoztatáshoz való jog; 1.3. az indokolatlan késedelem elkerülése; 2. több szakterület és

² A PROMISE Barnahus Network által kiadott Európai Barnahus-előírások angol nyelven elérhető itt: <https://www.barnahus.eu/en/publication/standards/>

intézmény párhuzamos jelenléte; 3. célcsoportok; 4. gyermekbarát környezet; 5. intézmények közötti esetkezelés; 6. a gyermek kihallgatása; 7. orvosi vizsgálat; 8. terápiás szolgáltatások; 9. kapacitásépítés; 10. információmegosztás, szemléletformálás és külső kompetenciaépítés.

Amennyiben az előírások szerint járunk el, elkerülhető a **reviktimizáció** és a **retraumatizáció**, mert így a döntéseket és a gyakorlatot a gyermek mindenek felett álló érdeke határozza meg; a gyermek meghallgatáshoz való jogát többszöri kihallgatás nélkül teljesítik; a gyermek kihallgatását hozzáértő szakemberek végzik; a kihallgatások egy helyen, multidiszciplináris környezetben és gyermekbarát helyiségben zajlanak, ahol a gyermek és a nem bántalmazó szülője/gondviselője megfelelő támogatásban részesül, indokolatlan késedelem nélkül; és a gyermek a továbbiakban nem köteles megjelenni a bíróságon.

Az Európai Barnahus-előírások ihletet merítettek az e területen végzett korábbi munkákból, beleértve az Amerikai Egyesült Államok Nemzeti Gyermekszövetségének (National Children's Alliance) Akkreditált Gyermekképviseleti/Gyermekvédelmi Központjainak (Child Advocacy/Protection Center)³ előírásait, valamint a svédországi Barnahus-modellhez⁴ kidolgozott értékelési kritériumokat. Az előírások kidolgozásában részt vettek a Barnahus-szolgálatok és az erőszak kiskorú áldozataival és tanúival foglalkozó, európai, gyermekbarát központok tapasztalt és gyakorló szakemberei. Az előírások alapjául bizonyítottan működő gyakorlatok szolgáltak, amelyek valódi hozzáadott értéket képviselnek a gyermek, a család és a szakemberek együttműködésében.

E kézikönyvben az Európai Barnahus-előírások magyar változatát próbáltuk összefoglalni, a szombathelyi Barnahus-szolgálat több mint 4 éves működési tapasztalata alapján.

Az előírások teljesítésekor nem szabad elfelejteni, hogy a szolgálat szervezeti felépítését és teljesítményét folyamatosan mérni és értékelni kell, amihez az indikátorokat a Barnahus Országos Munkacsoport dolgozza majd ki. Ezek az értékelések nem csak az előírások teljesülését mérik, hanem további értékes lehetőségeket is kínálnak új kutatásokra, útmutatások írására és jogszabály-módosítások kezdeményezésére. Különös erőfeszítéseket kell tenni annak érdekében, hogy a vizsgált gyermekeket az ún. **1.2. ELŐÍRÁS – Gyermek Részvételi Eszköz** c. segédlet megfelelő kérdőívei segítségével a vizsgálat után meghallgassuk, és véleményük által a szolgálat felépítése és munkája is fejlődhessen.

³ Az akkreditált tagok szabványai (National Children's Alliance, 2017), angol nyelven: <http://www.nationalchildrensalliance.org/sites/default/files/downloads/NCA-Standards-for-Accredited-Members-2017.pdf>

⁴ Landberg, Åsa és Svedin, Carl Göran (2013). Inuti ett Barnahus, A quality review of 23 Swedish Barnahus [23 svédországi Barnahus minőség-ellenőrzésének eredményei]. Stockholm, Rädda Barnen, angol nyelven: http://www.barnafriid.se/custom/uploads/2016/10/Inuti-ett-Barnahus_ENG.pdf

A Barnahus-modell

A Barnahus (ami az izlandi nyelvben „gyerekházat” jelent) az erőszak kiskorú áldozataival és tanúival foglalkozó gyermekbarát, multidiszciplináris és intézmények közötti modell.⁵ A Barnahus célja koordinált és hatékony választ kínálni minden gyermek számára, egyben megakadályozni a nyomozás és a bírósági eljárások során előforduló retraumatizációt.

A Barnahus-szolgálat egyik legfontosabb feladata elősegíteni a gyermekek vallomástételét, és ezáltal érvényes bizonyítékokat szerezni az igazságszolgáltatási eljárások számára, mindezt úgy, hogy a gyermeknek csak egyszer kelljen vallomást tennie, és ne kelljen megjelennie a bíróságon, ha az ügy oda kerül.⁶

Szerepénél fogva a Barnahus-szolgálat egyablakos ügyintézési módot kínál, mely gyermekbarát feltételek mellett az illetékes hatóságok és szervek, például a rendőrség, a szociális szolgálatok, a gyermekvédelem, a fizikai és lelki egészségügyi szolgáltatók és az ügyész közötti együttműködést foglalja magába. A Barnahus-szolgálat továbbá fontos szerepet játszik a gyermekekkel szembeni erőszakkal kapcsolatos ismeretterjesztésben, szemléletformálásban és a szaktudás növelésében a legfontosabb érdekeltjeinek körében.⁷

A skandináv Barnahus-szolgálatok egyik legfontosabb jellemzője, hogy beágyazódnak a nemzeti hatóságok, mint például a szociális szolgálatok, az egészségügyi és gyermekvédelmi rendszerek, valamint az igazságszolgáltatás szervezeti rendszerébe. Az egyes országok eltérő intézményi szabályozást is generáltak ennek megvalósítása érdekében. A Barnahus például egyes helyeken a szociális szolgálatok és a gyermekvédelmi hatóságok funkciójaként van beágyazva, máshol pedig az egészségügyi rendszer vagy a bűnüldözés körébe tartozik. Ettől függetlenül multidiszciplináris és intézmények közötti együttműködést tartanak fenn egyetlen gyermekbarát helyen. Van, ahol speciálisan kiképzett rendőr hallgatja meg a gyermeket a Barnahus-szolgálatban; máshol a gyermekekhez értő szakember, például pszichológus vagy

⁵ Wenke, Daja and Heiberg, Turid (2017) Enabling Child-sensitive Justice: The Success Story of the Barnahus Model and its Expansion in Europe [A gyermek szempontjait figyelembe vevő igazságszolgáltatás biztosítása – A Barnahus-modell sikertörténete és európai terjeszkedése]. Stockholm, PROMISE Projektsorozat, <http://www.childcentre.eu/promise/publications>, 4. o. Lásd továbbá az EK REC-RDAP-CHIL-AG-2016 felhívást is, amely kiemeli a Barnahus-modellt: „a javaslatoknak a gyerekekkel szembeni erőszakra gyermekbarát reakcióra kell törekedniük, amely legyen intézmények közötti, multidiszciplináris, átfogó és – amennyiben lehetséges – egy helyszínhez kötött (Barnahus-modell)”.

⁶ A legtöbb országban az idősebb, gyakran 15 évesnél idősebb gyermekeknek akkor is meg kell jelenniük a bíróság előtt, ha kihallgatásuk a Barnahusban már megtörtént.

⁷ A skandináv Barnahus különböző kulcsszerepeket tölt be. Dánia: Az önkormányzatok helyi gyermekjóléti szolgálatainak segítése, Izland: A párhuzamos bünyügyi és gyermekjóléti vizsgálatok összehangolása; Norvégia: A rendőrségi nyomozati kihallgatás megkönnyítése; Svédország: A párhuzamos bünyügyi és gyermekjóléti vizsgálatok összehangolása (Bakketeig, Elisiv (2016)). A Barnahus-modell a skandináv országokban. A PROMISE 2016. november 28–29-én, Linköpingben megrendezett regionális konferenciáján és tanulmányútján bemutatott jelentés. Johansson, Susanna, Kari Stefansen, Anna Kaldal és Elisiv Bakketeig (a sajtóban, 2017) alapján: Implementing the Nordic Barnahus model: Characteristics and local adaptio [A skandináv Barnahus-modell megvalósítása: Jellemzők és helyi adaptációk]. In Johansson, S., Stefansen, K., Kaldal, A. és Bakketeig, E. (red.). Collaborating against child abuse: Exploring the Nordic Barnahus Model [Együttműködés a gyermekbántalmazás ellen – A skandináv Barnahus-modell feltárása].

szociális munkás, speciális kiképzés után. Magyarországon a gyermeket kihallgató szakembert szaktanácsadónak nevezzük 2021. január 1-je után.

Tehát Európában minden Barnahus-szolgálatban gondoskodnak arról, hogy a gyermeket kihallgató személy speciális képzésben részesüljön a kiskorúak kihallgatása terén, ami elősegíti a bizonyítékalapú meghallgatási eljárások lefolytatását, és lehetővé teszi a multidiszciplináris csoport képviselői számára a gyermek kihallgatásának megfigyelését a monitoring szobában.

A Barnahus-modell legfontosabb kritériumai

A Barnahus-szolgálat gyermekbarát és biztonságos környezetet kínál a gyermekek számára, ezenkívül egy helyszínen sorakoztatja fel az eljárásban részt vevő összes szolgáltatót.

1. A gyermek kihallgatása bizonyítékon alapuló, nemzetközi protokoll alapján történik meg.
2. A gyermek vallomásának bizonyító erejét megfelelő intézkedésekkel biztosítják, a „szabályszerű eljárás” elvének megfelelően. Cél: megakadályozni, hogy a gyermeknek a bírósági eljárás során meg kelljen ismételnie a vallomását.
3. Az igazságügyi nyomozás céljából elvégzett egészségügyi értékelés, valamint a gyermek fizikai jólétét és felépülését biztosító körülmények rendelkezésre állnak.
4. A gyermek traumájára adott pszichológiai segítségnyújtás, valamint a rövid távú terápiás szolgáltatás hozzáférhető.
5. Az áldozat és testvérei számára szükséges védelem felmérése megtörténik; és az utánkövetés biztosítva van.

Barnahus-modell

A Barnahus-szolgáltatás
minden eleme bizonyítékalapú.

Minden szükséges szolgáltatást egy helyen, egy épületben kínálunk:

Az igazságügyi
pszichológiai
szakértői vizsgálatot
előkészítő stábülést a
(szexuálisabúzus-gyanús)
gyermeket
ismerő jelzőrendszeri
tagok közreműködésével.

A speciális
interjútechnikával
végzett
gyermekmeghallgatást.

A gyermekorvosi és
gyermeknőgyógyászati
vizsgálatot.

Ha törvényszéki
interjúnak
minősül a gyermek
meghallgatása, akkor
azonnali traumafókuszú
vagy kognitív
terápiát.

Tájékoztatást,
elégedettségi
felméréseket
és utánkövetési
vizsgálatokat a
gyermeknek és
gondviselőjének.

Tudományos statisztikák
készítését és kutatások
végzését.

A Barnahus-szolgálat egyéb feladatai:

- Konzultációt és tanácsadást nyújt a nem bántalmazó szülőnek/gondviselőnek
- Konzultációt és tanácsadást nyújt a gyermekvédelmi szakszolgálatoknak

Formálisan beágyazódik a Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság által fenntartott TEGYESZ-be:

- Anyagi forrást biztosít, illetve segítséget nyújt pénzügyi és személyzeti kérdésekben.
- Jogi és egyéb szakmai útmutatást nyújt, valamint felelősséget vállal a bíróságokkal, kerületi ügyészséggel, a rendőrséggel, a kórházzal és a Barnahus-szolgálat partnereiként számotartott helyi gyermekvédelmi szakszolgálatokkal történő együttműködés során felmerülő adminisztratív kérdésekben.

I.

A Barnahus-modell gyakorlati/működési standardjai

A Barnahus-előírások

A Barnahus-előírások (10) olyan alapvető funkciókat és intézményi szabályozásokat tartalmaznak, amelyek lehetővé teszik a gyermekbarát, hatékony és együttműködő gyakorlat megvalósulását.

A Barnahus-előírások (10) együttese gyakorlati keretet biztosít azoknak a szereplőknek, akik a Barnahus-modell alapelveit és jellemzőit magukba foglaló szolgáltatásokat kívánnak létrehozni és működtetni. Az előírások iránymutatást nyújtanak a konkrét igazságszolgáltatási munka végzéséhez, a személyzeti kapacitás felépítéséhez, az információk megosztásához a fontos érdekelttekkel, és az ismeretek bővítéséhez.

A Barnahus-előírások (10) együttese a gyakorlat és a döntéshozatal középpontjába a gyermek mindenek felett álló érdekét helyezi.

A **gyermek** meghatározása az ENSZ Gyermekjogi Egyezményének 1. cikke szerint történik: „az a személy, aki tizenkilencedik életévét nem töltötte be”.

Jelen dokumentum az **erőszak** az ENSZ Gyermekjogi Egyezményének 19. cikkében meghatározott fogalmát veszi alapul: „az erőszak a támadás, a fizikai és lelki durvaság, az elhagyás vagy az elhanyagolás, a rossz bánásmód vagy a kizsákmányolás – ideértve a nemi erőszakot is – bármilyen formája”.

Hogyan olvassuk az előírások leírásait?

Mi az előírás?

Az ENSZ, az EU és az Európa Tanács törvényeire, valamint az európai Barnahus-modellekre támaszkodva, és nem utolsósorban a 2016. november 15. óta Szombathelyen működő Barnahus-szolgálat tapasztalatai alapján ez a dokumentum felsorakoztat tíz jó gyakorlatot bemutató előírást.

Reményeink szerint a tíz előírással való megismerkedés alapján a leendő magyar Barnahus-szolgálatok gyermekbarát és hatékony szolgáltatásokat nyújthatnak az erőszak kiskorú áldozatai és tanúi számára.

Az előírások alapvető céljai:

- elkerülni a gyermek újratraumatizálását,
- biztosítani a bíróság számára is érvényes vallomástételt,
- biztosítani a gyermek védelemhez, segítségnyújtáshoz és a gyermekbarát igazságszolgáltatáshoz való jogait.

Az előírások elősegítik az európai és nemzetközi jogi kötelezettségek és a követendő irányelvek megvalósulását.

Miért kell betartani az adott előírást?

Az előírások teljesítésekor nem szabad elfelejteni, hogy a szolgálat szervezeti felépítését és teljesítményét folyamatosan mérni és értékelni kell – ez az Országos Barnahus Munkacsoport keretében történik.

Mit mérünk például?

- Az intézmények közötti megállapodások meglétét és betartását (a vizsgálatot előkészítő stábülések megtartását);
- a fizikai és a műszaki feltételek betartását;
- az indokolatlan késedelem elvének betartását.

Fontos megjegyezni azt is, hogy amiket mérünk, azok szorosan kapcsolódnak a szolgáltatás működéséhez és teljesítményéhez, de nem adnak információt a szolgáltatásokban részesülő gyermekeken kifejtett rövid- vagy hosszútávú hatásokról, vagy a velük elért eredményekről.

1. ELŐÍRÁS:

Alapelvek és horizontális tevékenységek

Az 1. előírás három kulcsfontosságú alapelvből áll, amelyek a Barnahus multidiszciplináris gyakorlatáról és döntéshozataláról adnak tájékoztatást. Az elvek horizontális tevékenységeken keresztül valósulnak meg az 5-10. előírásban meghatározott alapvető funkciók szerves részeként. A horizontális tevékenységeket a 2-4. előírásban foglalt intézményi szabályozás és szervezeti felépítés teszi lehetővé.

Az alapelvek és a horizontális tevékenységek megtestesítik a nemzetközi, regionális és nemzeti jog alapvető előírásait, beleértve az ENSZ Gyermekjogi Egyezményének (UNCRC) 3. és 12. cikkeit. Ezek létfontosságúak az újratraumatizálás megakadályozásában, ami a Barnahus központi célja.

Az 1. előírásban tárgyalt alapelvek és horizontális tevékenységek a következőkre összpontosítanak:

- annak biztosítására, hogy a gyakorlat és a döntéshozatal középpontjában a gyermek mindenek felett álló érdeke áll (1.1. előírás);
- arra, hogy a gyermek meghallgatáshoz való joga újratraumatizálás nélkül teljesül, úgy, hogy végig rendszeres és megfelelő tájékoztatásban részesítik (1.2. előírás);
- valamint hogy késedelem nélküli védelmet és segítséget nyújtanak számára, és az igazságszolgáltatási eljárást kellő időben lefolytatják (1.3. előírás).

Az 1997. évi XXXI. törvény (a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról) tartalmazza a gyermekvédelem lényeges alapelveit és horizontális tevékenységeit, és ezek a törvények megalapozzák e kézikönyv 2-10. előírásainak megvalósulását.

1.1. Előírás: A gyermek mindenek felett álló érdeke

Mi az előírás?

A gyermek mindenek felett álló érdeke: A gyermek mindenek felett álló érdeke a gyermeket és a nem bántalmazó családtagokat/gondviselőket/támogató személyeket érintő mindennemű intézkedés és döntés elsődleges szempontja.

Miért kell betartani az adott előírást?

Nemzetközi jogi kötelezettségek: A gyermek mindenek felett álló érdeke (UNCRC 3. cikk) jog, általános elv és eljárási szabály. Érinti az egész egyezmény végrehajtását, ideértve a gyermek erőszak elleni védelemhez való jogát is.

Az UNCRC 3. cikke előírja a szereplők (bírók, ügyészek, nyomozó-rendőrök, gyermekvédelmi szakemberek) számára tevékenységeik gyermekekre gyakorolt hatásának alapos mérlegelését annak érdekében, hogy az elsődleges szempont a gyermek mindenek felett álló érdekének biztosítása legyen. A Gyermekjogi Bizottság (Committee on the Rights of the

Child, CRC) hangsúlyozza, hogy a 3. cikk 3. bekezdése releváns a gyermekek számára nyújtott szolgáltatások, illetve üzemeltetett létesítmények biztosításához. Ezért az erőszak kiskorú áldozatainak és tanúinak nyújtott szolgáltatásoknak biztosítaniuk kell, hogy a megfelelő intézkedésekről szóló döntések a gyermekek mindenek felett álló érdekének felmérésén alapulnak.

A CRC elismeri, hogy **a gyermek mindenek felett álló érdekének fogalma „összetett, és annak tartalmát eseti alapon kell meghatározni”**. A gyermek életkorának, nemének, érettségi szintjének, tapasztalatának, kisebbségi csoporthoz való tartozásának, fizikai, szenzoros vagy értelmi fogyatékosságának, a gyermek társadalmi és kulturális közegének, mint például a szülők meglétének vagy hiányának, továbbá annak a ténynek, hogy a gyermek velük együtt él vagy sem, a gyermek és családja vagy gondviselői közötti kapcsolat minőségének, a gyermek környezete biztonságának, a szűkebb, illetve tágabb értelemben vett család vagy a gondviselők számára elérhető minőségi alternatív eszközök meglétének stb. figyelembevételével kell elvégezni.

Továbbá a gyermek mindenek felett álló érdekének meghatározásakor szintén szempont:

- a gyermek véleménye;
- a családi környezet megőrzése és a kapcsolatok fenntartása;
- a gyermek gondozása, védelme és biztonsága;
- a gyermek kiszolgáltatott helyzete;
- a gyermek egészséghez való joga;
- a gyermek oktatáshoz való joga.

Erre a meghatározásra egy multidiszciplináris és interagency (intézmények közötti) munkacsoportot kell létrehozni minden gyermek esetében minden Barnahus-szolgálatban.

Európai jogszabályok:

A jelenleg Európában működő Barnahus-szolgálatok mindegyikében az irányelvekben megfogalmazott kötelezettségek alkalmazása során elsődleges szempont a mindenek felett álló érdek biztosítása.

A Barnahus Országos Munkacsoport által kidolgozott indikátorok az irányadók az előírás teljesülésének kimutatására.

1.2. Előírás: A meghallgatáshoz és tájékoztatáshoz való jog

Mi az előírás?

A meghallgatáshoz és tájékoztatáshoz való jog: A gyermek véleménynyilvánításhoz és tájékoztatáshoz való jogait tiszteletben tartják és érvényesítik. Természetesen a gyermek életkorát, értelmi képességeit, pszichés betegségeit, traumatizáltságának fokát és az igazságszolgáltatással való eddigi találkozásainak tapasztalatát figyelembe kell venni.

Miért kell betartani az adott előírást?

Európai jogszabályok:

- A gyermek véleményének megfelelő figyelembevétele

- Tájékoztatás
- A tolmácsoláshoz és fordításhoz való jog
- Lehetőség annak elrendelésére, hogy a kiskorú áldozatot megfelelő kommunikációs technológiák alkalmazásával hallgassák meg

Az ENSZ Gyermekjogi Bizottsága (CRC) hangsúlyozza a tagállamoknak, hogy:

- a gyermek meghallgatásának joga az ő teljes körű védelmét biztosítva érvényesüljön (a Barnahus-szolgálatban a gyermeket biztosítjuk afelől, hogy a bántalmazójával soha nem fog találkozni a szolgálatban);
- a gyermek újrakihallgatását, ami minden esetben újratraumatizálást jelent, azzal kell elkerülni, hogy vallomását videóra kell rögzíteni.

Lásd még: az Európa Tanács gyermekbarát igazságszolgáltatásról szóló iránymutatásai (2010) IV.D.3 fejezet. A gyermekbarát szociális szolgálatokról szóló Európa tanácsi ajánlás (2011) 3.B fejezet és az európai uniós vitaanyag, amely 10 alapelvet javasol az integrált gyermekvédelmi rendszerek számára, beleértve az 1. elvet is.

A szombathelyi Barnahus-szolgálat 4 éves tapasztalata

A gyermek véleményének módszeres meghallgatása által jobban megérthetjük a gyermek kívánságait és igényeit, meghatározhatjuk a gyermek mindenek felett álló érdekét és a megfelelő és fenntartható cselekvési tervet, beleértve a kezelést és a terápiát is. A gyermek érdemben akkor tud részt venni a folyamatokban, ha hozzáférhet a megfelelő információkhoz. Ez továbbá lehetővé teszi a gyermek bevonását, és segít a gyermeknek úrrá lenni a helyzeten.

A gyerekek felbecsülhetetlen visszajelzéseket is nyújthatnak, amelyek alapján gyermekbarát, illetve az igényeikhez és kívánságaikhoz igazodó környezetet, folyamatot és beavatkozásokat alakítanak ki, amennyiben lehetőségük nyílik reflektálni a szolgáltatásban szerzett tapasztalataikra.

Az általunk vizsgált, kihallgatott gyermekek mindegyike alapvető élményként, kérdés nélkül is kiemelte, hogy kíváncsiak voltunk rá, hogy meghallgattuk őt, hogy nem vontuk kétségbe, amit mondott, és egyértelműen érezte, hogy a Barnahus-szolgálat bármelyik szakembere hisz neki.

A Barnahus Országos Munkacsoport által kidolgozott indikátorok az irányadók az előírás teljesülésének kimutatására.

1.3. Előírás: Az indokolatlan késedelem elkerülése

Mi az előírás?

Az indokolatlan késedelem megelőzése: A gyermek kihallgatása, a gyermekvédelmi felmérés, valamint a mentálhigiénés, illetve az orvosi vizsgálatok az előírt időn belül megtörténjenek, és hogy a gyermek kellő időben, megfelelő tájékoztatásban részesüljön.

Előírt idő: az igazságügyi pszichológus szakértő vizsgálataira a törvényben megszabott, általában 30+30 nap, melyet természetesen objektív akadályok esetén hosszabbítási

kérelemmel növelni lehet. A gyermek megfelelő tájékoztatása a vizsgálat előtt kell, hogy történjen. A Barnahus-stáb felelőssége, hogy a gyermek gondviselőjét vagy gyámját időben tájékoztassa arról, hogy hogyan készítse fel a gyermeket a vizsgálatra.

Miért kell betartani az adott előírást?

Az ENSZ Gyermekjogi Bizottsága (CRC) kijelenti, hogy a hatékony segítségnyújtás megvalósulásának előfeltétele, hogy a részvételi folyamat során meghatározott cselekvéseket nem szabad indokolatlan késedelemmel végrehajtani (UNCRC 13. sz. általános megjegyzés).

Lásd még: az Európa Tanács gyermekbarát igazságszolgáltatásról szóló iránymutatásai (2010), IV. D fej. 4.

- Nem lehet indokolatlan késedelem a tények bejelentése és az interjúk elkészítése között.
- Az adott gyermek körülményeinek és a nem bántalmazó családtagok szükségleteinek egyedi felmérése a Barnahus-vizsgálat előtt (pl. mélyinterjúk, környezettanulmány végzése szociális munkás által).
- Tájékoztatás (a Barnahus-stáb munkatársai adják meg a Barnahus-vizsgálat napján először, a vizsgálat után pedig szükség szerint bármikor).
- Segítségnyújtás és támogatás: a kihallgatás után minden gyermeket azonnali, legfeljebb négyalkalmas krízisintervenciós terápia és/vagy PTSD esetén speciális, traumaterápia illeti meg a Barnahus-szolgálatban.

Jogszabálmódosító javaslataink:

2020 őszén még a nyomozó-rendőrnek a feljelentést követő 2 hét után igazságügyi pszichológus szakértőt kell kirendelni, aki akár 1-2 hónap eltelte után tudja csak vállalni a vizsgálatot, és a szakértői vélemény elkészítésének ideje is nem ritkán 2-4 hónap. Noha ezek indokolt késések, a gyermek szempontjából indokolatlanok. Ha a Barnahus-szolgálatban speciálisan kiképzett szaktanácsadók hallgatják majd ki a gyermeket, ez a tény az alábbi módosítások bevezetését teszi szükségessé:

- A nyomozó-rendőrnek nem kell igazságügyi pszichológus szakértőt kirendelni, értelemszerűen szakértői vélemény sem születik.
- A kihallgatás alatt a monitoring szobában ülő bíró, ügyész és rendőr a speciálisan kiképzett szaktanácsadón keresztül felteszi mindazokat a kérdéseket, amelyeket korábban a szakértőnek tettek volna fel, és azonnali választ is kapnak.
- Továbbá azt, hogy a gyermek elmondása/vallomása élményszerű-e, az igazságszolgáltatás szakemberei a vizsgálat végén a szaktanácsadóval együttesen állapítják meg.
- Új jogszabályban legyen meghatározva, hogy az igazságügyi pszichológus szakértő egyéb, gyermekre vonatkozó vizsgálati adatait a szaktanácsadó a vizsgálat napján ismertesse az igazságszolgáltatás szakembereivel, továbbá az iratanyag tanulmányozása és a vizsgálatot előkészítő stábülés tapasztalataira támaszkodva, a vizsgálat után közösen beszéljék meg, hogy még milyen vizsgálatokra van szükség a klinikai gyermekpszichológus szaktanácsadó segítségével a vizsgálat napján.

- Új jogszabály írja majd elő, hogy a Barnahus-szolgálatban kihallgatott gyermeknek kötelező a terápia.
- Új jogszabály írja majd elő, hogy a vizsgálatot követő speciális, krízisintervenciós terápiáról készült videófelvételt a nyomozati és perszakasz használja fel bizonyítottságot erősítő tényezőként.

A szombathelyi Barnahus-szolgálat 4 éves tapasztalata

Az indokolatlan késedelem elkerülése a gyermekvédelem és a gyermekbarát bűnügyi nyomozások és eljárások alapelve.

Tapasztalatunk sajnos az, hogy ez az alapelv súlyosan sérül, legtöbbször azért, mert a gyanúsított különböző manipulációkkal évekre el tudja húzni az időt. Továbbá joga van ahhoz, hogy aggályosnak vélje az igazságügyi szakértői véleményt, és új szakértői vizsgálatot kérjen. A perszakaszban a bírónak is joga van új szakértői vizsgálatot kérni, akkor is, hogyha már 2-3-4 év telt el a per tárgyát képező bűncselekmény óta, és pszichológiailag a gyermek már semmilyen saját emlékezettel nem rendelkezik a történetekről.

Ha az interagency jól működik, akkor késedelem nélkül tud dolgozni a Barnahus-stáb – ezen a területen még nagyon sok munka vár elsősorban a Barnahus-stábra (szemléletformálás kell az alap- és szakellátás, gyámhivatal, gyermekorvosok, védőnők, iskolai és óvodai szociális munkások, gyámok, nevelőszülői tanácsadók irányába).

Az a tapasztalatunk, hogy ha a bűncselekmény bekövetkezte után azonnal megtörténik a feljelentés, és a szombathelyi Barnahus-szolgálat által követett gyakorlat alapján 3 héten belül megtörténik a gyermek vizsgálata, ez a rövid időintervallum megkönnyíti a gyermek számára, hogy elmesélje a történeteket, és emlékezzen a részletekre. Ezáltal javul a vallomások minősége és értéke, mert csökken annak kockázata, hogy a gyermek nyomás alá kerüljön a családjá részéről. Úgy is meg lehetne ezt fogalmazni, és ez szintén a tapasztalatunk, hogy mire a család felocsúdik, hogy mi történt, annak mi lehet a következménye, addigra a gyermek megtette a vallomását befolyásmentesen.

Az elmúlt 4 évben több mint 150 olyan gyermeket vizsgáltunk, akiknél felmerült a szexuális abúzus gyanúja, tehát a feltételezett elkövető a közvetlen családjából került ki. A gyermek védelmében a leggyakoribb gyámhivatali intézkedés az volt, hogy a gyermeket emelték ki a családból, és sajnos állami gondoskodásban is maradt. Vizsgálatainkban számtalanszor éreztük azt, hogy a feltételezett elkövetőt kellett volna azonnal távolságtartással „kiemelni” a családból, hiszen néhány utánkövetéses vizsgálatunkból az derül ki, hogy hiába kapott letöltendő jogerős büntetést az elkövető, a gyermek mégsem került vissza a családjába.

„Csak azt akartam, hogy legyen már vége, de egyre csak tovább tartott. Úgy kellett a rendőrségen vallomást tennem, az igazságügyi pszichológus szakértőnél újra és újra elmondanom, hogy mi történt, hogy közben az, aki éveken át megerőszakolt, továbbra is egy lakásban élt velem” – mondta egy 14 éves lány, aki szexuális bűncselekmény áldozata.

A Barnahus Országos Munkacsoport által kidolgozott indikátorok az irányadók az előírás teljesülésének kimutatására.

2. ELŐÍRÁS: Multidiszciplináris és interagency együttműködés

Mi az előírás?

2.1. Hivatalos státusz: 2019. január 1-től az 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról [Gyvt.] 61. paragrafusa elismeri és szabályozza a Barnahus-szolgálat működését nemzeti szinten. Ez a jogszabály ad felhatalmazást az egyes Barnahus-szolgálatoknak az intézmények közötti együttműködési megállapodások megkötésére és koordinálására, és hogy multidiszciplináris szolgáltatást nyújtsanak.

61. § (2) A gyermekvédelmi szakszolgáltatás az elhanyagolt és bántalmazott, közülük is elsősorban a szexuálisan bántalmazott gyermekek vizsgálatát és terápiáját végző szolgáltatást, valamint – hivatalos szerv megkeresésére – az érintett gyermekek meghallgatását elősegítő szolgáltatást működtethet, amelynek során a gyermekvédelmi szakszolgáltatás együttműködik a megkereső szervvel.

2.2. A Barnahus-szolgálatban működő multidiszciplináris és interagency (intézmények közötti) együttműködés megszervezése

Az együttműködés struktúrájának átláthatóságához:

- világosan meghatározott szerepek,
- felhatalmazások,
- koordinációs mechanizmusok,
- költségvetés,
- utánkövetési és értékelési intézkedések szükségesek, melyek biztosítják a hatékony együttműködést, a folyamatosságot, a stabilitást és a gyermek mindenek felett álló érdekét.

2.3. A multidiszciplináris és interagency együttműködés folyamatai és gyakorlata a Barnahus-szolgálatban: A kezdeti bejelentéssel kezdődik a multidiszciplináris és interagency beavatkozás, és az egész eset során fennáll egészen addig, amíg a Barnahus-szolgálat az *ad acta* jelzéssel le nem zárja az iratanyagot. (Ezután a Barnahus-szolgálatnak nincs joga feléleszteni az intézmények közötti együttműködést.)

Miért kell betartani az adott előírást?

Az ENSZ Gyermekjogi Bizottsága (CRC) hatékony eljárásokat támogat, ideértve az ágazatok közötti, szükség szerint protokollokkal és egyetértési egyezményekkel alátámasztott koordinációt (CRC 13. sz. általános megjegyzés).

Lásd még: az Európa Tanács gyermekbarát igazságszolgáltatásról szóló iránymutatásai (2010) IV.5 feje.; a gyermekbarát szociális szolgálatokról szóló Európa tanácsi ajánlás (2011)

V.E fej. és az európai uniós vitaanyag, amely 10 alapelvet javasol az integrált gyermekvédelmi rendszerek számára.

A szombathelyi Barnahus-szolgálat 4 éves tapasztalata

Sajnos Magyarországon a multidiszciplináris és interagency szemlélet nem működik. Számtalan tapasztalatunk van arra nézve, hogy az egyes gyámhivatalok, ha nem ők kérték az igazságügyi szakértői vizsgálatot, nem veszik figyelembe a pszichológus szakértő véleményét. A gyermekekkel foglalkozó szakemberek nagyon gyakran nem tesznek különbséget a bizonyítékon alapuló vizsgálati eredmények és az egyes szakemberek érzésein alapuló véleményei között – és inkább ez utóbbiak szoktak győzedelmeskedni, miközben súlyosan sérül a gyermekek mindenek felett álló érdeke. Az interagency sokszor azért nem tud megvalósulni, mert a szakember kollégák nemcsak nem analizálják az iratanyagot, de valójában nem is ismerik.

A Barnahus Országos Munkacsoport által kidolgozott indikátorok az irányadók az előírás teljesülésének kimutatására.

3. ELŐÍRÁS: A célcsoportok

Mi az előírás?

3.1. A célcsoport tágabb értelemben vett meghatározása: A Barnahus célcsoportjába tartozik minden gyermek, aki bármilyen erőszakos bűncselekmény áldozata és/vagy tanúja volt.

Az erőszakot az ENSZ Gyermekjogi Egyezménye 19. cikke és a CRC 13. sz. általános megjegyzése (2011) szerint definiáljuk: „az erőszak a támadás, a fizikai és lelki durvaság, az elhagyás vagy az elhanyagolás, a rossz bánásmód vagy a kizsákmányolás – ideértve a nemi erőszakot is – bármilyen formája”.

A nem bántalmazó családtagok/gondviselők a másodlagos célcsoportba tartoznak. A Barnahus-szolgálatok a helyiség- és szakember-kapacitásuk függvényében indíthatnak ún. szülői terápiás csoportot, amely maximum 6 alkalom. Azok a nem bántalmazó családtagok/gondviselők, akik telefonon fordulnak a szolgálathoz, tehát feljelentést nem tettek még, vagy tettek feljelentést, de bizonyíték hiányában már megszüntették a nyomozást, minden esetben korlátlan idejű telefonos konzultációt vehetnek igénybe.

Lásd még: Célcsoportok c. alfejezet leírását

3.2. Megkülönböztetésmentesség: A Barnahus-szolgálatok különös erőfeszítéseket tesznek, hogy minden kiskorú áldozatot és tanút elérjenek, az elszenvedett erőszak formájától függetlenül. A kétéves pilot program alatt azonban a Barnahus-szolgálatnak törekednie kell arra, hogy kizárólag szexuálisabúzus-gyanús gyermekek vizsgálatát fogadja be, és elsősorban ezen a téren gyűjtsön minél több tapasztalatot.

Miért kell betartani az adott előírást?

A megkülönböztetésmentesség az ENSZ Gyermekjogi Egyezményének (UNCRC 2. cikk) egyik alapelve, és elengedhetetlen a Gyermekjogi Egyezmény a gyermekek erőszaktól való mentességhez való jogáról szóló 19. cikkének érvényesítéséhez.

A Gyermekjogi Bizottság (CRC) hangsúlyozza, hogy a részes államoknak megfelelő intézkedéseket kell hozniuk, hogy biztosítsák minden gyermek számára az erőszak minden formája elleni védelemhez való jogot „bármely formában jelentkező hátrányos megkülönböztetéstől, a gyermek vagy szülője/törvényes gyámja faji hovatartozásától, bőrszínétől, nemétől, anyanyelvétől, vallásától, politikai vagy egyéb nézeteitől, állampolgárságától, etnikai vagy társadalmi származásától, vagyonától, fogyatékoságától, születésétől vagy más helyzetétől függetlenül”. A részes államoknak továbbá proaktív erőfeszítéseket kell tenniük annak biztosítására, hogy a potenciálisan sérülékeny helyzetben lévő gyermekek számára az összes többi gyermekkel egyenlő bánásmódot biztosítsanak (CRC 13. sz. általános megjegyzés).

Lásd még: az Európa Tanács gyermekbarát igazságszolgáltatásról szóló iránymutatásai (2010) III.D fej. és a gyermekbarát szociális szolgálatokról szóló Európa tanácsi ajánlás (2011) V.B fej.

A szombathelyi Barnahus-szolgálat 4 éves tapasztalata

A szombathelyi Barnahus-szolgálat működésének első két évében törekedett arra, hogy az ország bármely pontjáról érkezett olyan vizsgálati felkéréseknek tegyen eleget, ahol a gyermekkorú áldozattal szemben a szexuális abúzus gyanúja merült fel. Az első két évben 57 szexuálisabúzus-gyanús gyermeket vizsgáltunk meg, és informális úton tudjuk, hogy több mint 10 esetben jogerős ítélet született, és az ítélet indoklása támaszkodott a Barnahus-szolgálatban történt vizsgálat eredményeire.

Az elmúlt 2 évben közel 100 abúzusgyanús gyermeket vizsgáltunk, akik közül számosan súlyos érzelmi elhanyagolást szenvedtek el, néhányuknál felmerült a súlyos fizikai bántalmazás gyanúja. Sajnos informálisan sem tudtunk visszajelzéseket kapni arról, hogy a nyomozati szak hány áldozat esetében végződött vádemeléssel.

A telefonos konzultációs szolgáltatásunkat különösen eredményesnek tartjuk a visszajelzések alapján. Ezt a szolgáltatást a leendő Barnahus-szolgálatoknak aktívan kell gyakorolni.

A Barnahus Országos Munkacsoport által kidolgozott indikátorok az irányadók az előírás teljesülésének kimutatására.

4. ELŐÍRÁS: Gyermekbarát környezet

Mi az előírás?

4.1. Hely és hozzáférhetőség: A Barnahus-szolgálat lehetőleg egy különálló épületben, a gyermek számára ismerős környezetben helyezkedik el, például egy lakóövezetben. A helyszínek tömegközlekedési eszközökkel megközelíthetőnek kell lennie. A helyiségek akadálymentesek, fogyatékkal élő és/vagy különleges igényű gyermekek számára is hozzáférhetők.

4.2. Belső környezet: A berendezést gyermek- és családbarát, a gyermekek korának megfelelő bútorok és anyagok alkotják, különös tekintettel a váróhelyiségekre. A helyiségek fizikailag biztonságosak bármely korú és fejlődési szakaszban lévő gyermek számára, beleértve a fogyatékkal élő és/vagy különleges igényű gyermekeket is. Ügyelni kell arra, hogy a helyiségek ne keltsék játszóház benyomását, tehát nem szabad túlszűfölni játékokkal, plüssfigurákkal stb., mert a gyermekek úgy érzik meg a Barnahus-szolgálatba, hogy érik (a nagyobbak tudják is), hogy ez egy „komoly” hely – ezért a sok játék, plüssállat elbizonytalanítja őket.

Lásd még: Az infrastruktúra kialakítása c. fejezet leírását

4.3. Adatvédelem: A magánélet védelmét elkülönített, hangszigetelt és privát helyiségek biztosítják.

Lásd még: Adattárolás és adatvédelem c. alfejezet leírását

4.4. A feltételezett elkövetővel való találkozás megakadályozása: A magyarországi Barnahus-szolgálatoknak nem feladata, hogy a feltételezett elkövetőt fogadja az épületben, nem csak akkor, amikor az abúzusgyanús gyermek ott van, hanem máskor sem.

4.5. Kihallgató helyiség: Az itt zajló kihallgatás alatt a szobában csak az abúzusgyanús gyermek és a speciálisan kiképzett szaktanácsadó tartózkodik, míg egy másik helyiségben (a monitoring szobában) helyet foglal, és valós időben megfigyeli a kihallgatást az interagency csapat (egy nyomozó-rendőr, egy ügyész és egy bíró).

Miért kell betartani az adott előírást?

Lásd még: Az Európa Tanács gyermekbarát igazságszolgáltatásról szóló iránymutatásai (2010) IV.D fejr. 5. és a gyermekbarát szociális szolgálatokról szóló Európa tanácsi ajánlás (2011) IV.B fejr.

A szombathelyi Barnahus-szolgálat 4 éves tapasztalata

A Vas Megyei TEGYESZ épületének egy szárnyában, a földszinten található a szombathelyi Barnahus-szolgálat helyiségei. A szolgáltatás jelenleg is már minden gyermek számára hozzáférhető, biztosítja a gyermek magánéletének védelmét, illetve biztonságát.

(Nagyon sok gyermek megkérdezi tőlünk, hogy a nap folyamán találkozni fog-e azzal, aki bántotta őt, vagy mi, szakemberek egy másik napon találkozunk-e a feltételezett elkövetővel – láthatóan megnyugszanak, amikor biztosítjuk őket afelől, hogy nem, sohasem.)

A vizsgálat utáni elégedettségi felméréskor azok a gyermekek, akik már jártak a rendőrségen is, kérés nélkül is elmondják, hogy mennyire örülnek, hogy erre a helyre jöttek, hiszen ez teljesen más, mint az összes olyan hely, ahol eddig megfordultak az ügyük vizsgálata során.

A biztonságos, semleges és gyermekbarát környezet biztosítása központi szerepet játszik a szorongás csökkentésében és az újratraumatizálás megelőzésében. A gyermekbarát környezet megkönnyíti a gyermek számára, hogy beszéljen a történetekről, ami alapvető fontosságú a gyermek biztonsága és védelme, fizikai és mentális gyógyulási szükségleteinek meghatározása, valamint a sikeres és gyermekbarát bűnügyi nyomozás és bírósági eljárás biztosítása érdekében.

A Barnahus Országos Munkacsoport által kidolgozott indikátorok az irányadók az előírás teljesülésének kimutatására.

5. ELŐÍRÁS: Intézmények közötti esetkezelés

Mi az előírás?

5.1. Hivatalos eljárások és rutinok: Az esetek intézmények közötti áttekintése és tervezése a Barnahus-csapat és a Barnahus-szolgálatban működő intézmények munkájának szerves részét képezi, és kölcsönösen elfogadott folyamatok és rutinok teszik hivatalossá. Az esetek intézmények közötti áttekintésére, tervezésére és nyomon követésére is jelenleg kihatással vannak az érvényben lévő hazai jogszabályok, az információmegosztásra vonatkozó korlátozások vagy jogszabályok hiánya. Mindezek miatt az esetre vonatkozó specifikus információk megosztása töredezett, akadályozott. Alaposan megfogalmazott titoktartási kötelezettségek szükségesek, és előfordulhat, hogy lépésről lépésre kell biztosítani, hogy a megfelelő információcsere megvalósulhasson, továbbá intézmények közötti adatvédelmi protokollokat kell kialakítani egy-egy eset kapcsán.

5.2. Folyamatos esettervezés és felülvizsgálat: A Barnahus-szolgálat munkájának folytonosságát és előre tervezhetőségét biztosítanak azok a rendszeres megbeszélések, melyeken az együttműködő szervezetek egy-egy delegáltjából álló interagency csapat áttekinti az eseteket, és megtervezi a vizsgálatok ütemtervét és a szakemberek részvételét.

5.3. Folyamatos esetkövetés: A Barnahus-szolgálat folyamatosan dokumentál (kép- és hangrögzítés történik, abból szó szerinti jegyzőkönyvek születnek), illetve hozzáférést biztosít az eset állására vonatkozó információkhoz az interagency csapat tagjai számára az eset lezárásáig. A kihallgatást követő speciális krízisintervenciós terápia anyaga is folyamatosan hozzáférhető. Az interagency csapat minden tagja számára köbevésett szabály, hogy folyamatban lévő büntetőügyről nem adható ki információ ún. harmadik személynek.

Lásd még: Adattárolás és adatvédelem c. alfejezet leírását

5.4. Támogató személy: A gyermek és a nem bántalmazó családtag/gondviselő folyamatos támogatását és utánkövetését biztosító multidiszciplináris szolgáltatást a Barnahus-szolgálat csapatának egy kijelölt, szakképzett tagja végzi, munkáját a szolgálat szakmai vezetője ellenőrzi.

Miért kell betartani az adott előírást?

Az ENSZ Gyermekjogi Bizottsága (CRC) hatékony eljárásokat hangsúlyoz a gyermek erőszaktól megóvásához való jogainak érvényesítésében (UNCRC 19. cikk), ideértve az ágazatok közötti, szükség szerint protokollokkal és egyetértési egyezményekkel alátámasztott koordinációt. A CRC azt is kimondja, hogy „a gyermekvédelmi rendszerben dolgozó szakembereknek képzettnek kell lenniük az intézmények közötti együttműködést és a protokollokat illetően”. A folyamat a következőket foglalja magában: a) a gyermek, a gondviselők és a családtagok rövid és hosszú távú szükségleteinek részvételen alapuló, multidiszciplináris felmérése, amely megfelelő figyelmet szentel a gyermek, valamint a

gondviselők és a család nézeteinek; b) a felmérés eredményeinek megosztása a gyermekkel, a gondviselővel és a családtagokkal; c) a gyermek és a családtagok átirányítása a különböző szolgálatokhoz az igények kielégítésére; és d) a beavatkozás megfelelőségének utánkövetése és kiértékelése. (13. sz. általános megjegyzés).

Lásd még: az Európa Tanács gyermekbarát igazságszolgáltatásról szóló iránymutatásai (2010) 4.A.5 fej. és a gyermekbarát szociális szolgálatokról szóló Európa tanácsi ajánlás (2011) V.E, Hd, és J. fej.

A szombathelyi Barnahus-szolgálat 4 éves tapasztalata

A szombathelyi Barnahus-szolgálatnak jelenleg csak egy szervezettel van hivatalos, aláírt intézmények közötti megállapodása. A szakértői vizsgálatokat megelőző stábüléseket a gyermeket ismerő gyermekvédelmi szakemberek és jelzőrendszeri tagok bevonásával az ügyviteli vezető szervezi meg, és azon alapulnak, hogy a Barnahus-szolgálat vezetője 40 éve a városban dolgozik, ezért a jelenlegi szakemberek több mint fele a tanítványa volt. Tehát mondhatjuk, hogy egyelőre a hivatalos, aláírt intézmények közötti megállapodások helyett az informális kapcsolatok hálóját működik kitűnően, biztosítva ezzel (is) a gyermekek mindenek felett álló érdekét. Ezekben a stábüléseken az esetben részt vevő gyermek(ek) adatainak védelmét az biztosítja, hogy a Barnahus-szolgálatban kidolgozott titoktartási nyilatkozatot minden résztvevő aláírja.

Az elmúlt 4 évben nagyon szűk stábbal tudtunk dolgozni, végig éreztük a hiányát annak a szakembernek, aki az utánkövetés napi feladatait elvégzi, az adatokat feldolgozza, statisztikákat készít, jelentéseket ír. Természetesen ez a szakember áldozatsegítő munkát is végez a gyermek felé, és ezáltal csökkentheti a nem bántalmazó családtag/gondviselő szorongását, traumáját is. Az áldozatsegítés kritikus eleme, hogy a gyermeket és a nem bántalmazó családtagokat/gondviselőket folyamatosan tájékoztatni kellene az ügyük részleteiről, de ezt megfelelő szakember hiányában mi még nem tudjuk biztosítani. Érezzük annak hiányát, hogy fel tudjuk készíteni a gyermeket arra, hogy megértse a bírósági eljárást, miközben örülünk annak, hogy a szolgálat eredményes közreműködésével egyre több esetben sikerült vádat emelni.

A Barnahus Országos Munkacsoport által kidolgozott indikátorok az irányadók az előírás teljesülésének kimutatására.

6. ELŐÍRÁS:

A gyermek kihallgatása

A gyermek kihallgatása: egyszeri ülés, rögzített interjú, amelynek célja a gyermek egyedi információinak kiderítése, amikor felmerül a bántalmazás megtörténtének lehetősége, vagy amikor a gyermek más személy ellen elkövetett erőszaknak lett tanúja⁸;

vagy

a gyermekkel folytatott strukturált beszélgetés, amelynek célja részletes információt kideríteni a lehetséges esemény(ek)ről, amelyet a gyermek valószínűleg átélt, vagy amelyeknek tanúja volt⁹.

Mi az előírás?

6.1. Bizonyítékon alapuló gyakorlat és protokollok: A gyermek kihallgatását bizonyítékon alapuló gyakorlat és protokollok alapján végzik, ami biztosítja a megszerzett bizonyítékok minőségét és mennyiségét. A kihallgatás fő célja az újratraumatizálás elkerülése, illetve annak lehetővé tétele, hogy a gyermek a lehető legrészletesebben számoljon be a történetekről, oly módon, hogy ez megfeleljen a bizonyításra vonatkozó szabályoknak és a védelemhez való jogoknak.

A büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény – 2021. január 1-jén hatályba lépő – rendelkezése alapján a Barnahus-módszer alkalmazása eljárási cselekménynek (kihallgatásnak vagy meghallgatásnak) minősül, amelyet az eljárást végrehajtó hatóság igazságügyi szakértő, vagy a módszer alkalmazására képzéssel rendelkező, a gyámügyi igazgatásról szóló törvény 61. § (2) bekezdésben meghatározott szolgáltatást végző személy szaktanácsadóként történő közreműködésével hajtja végre. A különleges bánásmódot igénylő sértett részvételével zajló eljárási cselekményeken rendkívül fontos a speciálisan képzett személyek közreműködése, különösen, ha az eljárási cselekmény résztvevője olyan gyermek, aki gyakran nem szavakkal, hanem nonverbális kommunikációval „jelzi” a vele történeteket, ezért az eljárási cselekmény eredményes lefolytatása önmagában is indokolja szakértő, szaktanácsadó közreműködését. A törvény ezzel egyértelművé teszi az eljárási cselekmény során közreműködő személyek eljárásjogi státuszát, jogait, kötelezettségeit. A módszer alkalmazásának részletszabályait rendeleti szintű szabályok határozhatják meg, az eljárási cselekmény során keletkezett bizonyítási eszköz értékelése a büntetőügyben eljáró bíróság, ügyészség, nyomozó hatóság feladata.

6.2. Szakértő személyzet: A gyermek kihallgatását a személyzet speciálisan képzett munkatársai végzik, akik rendszeresen részt vesznek a gyermekek kihallgatásával kapcsolatos képzéseken, melyeket az Emberi Erőforrások Minisztériumának Szociális Ügyekért

⁸ Forrás: <http://www.nationalcac.org/forensic-interview-services>

⁹ Forrás: http://www.smallvoices.org/what_we_do/forensic_interviews.html

Felelős Államtitkársága által megbízott Vas Megyei TEGYESZ a Gyvt. 63. §-a c) pontja szerinti szaktanácsadási feladatkörben lát el a kijelölt Gyermekvédelmi Szakszolgálatoknál létrejövő és működő Barnahus-szolgálatoknál.

A büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény – 2021. január 1-jén hatályba lépő – rendelkezése a következő:

*A különleges bánásmód körébe tartozó intézkedések különös szabályai 87. §:
(1) A bíróság, az ügyészség és a nyomozó hatóság a tizennyolcadik életévét be nem töltött személy részvételét igénylő eljárási cselekmény esetén*

a) lehetőség szerint kép- és hangfelvételt készít,

b)[1] elrendelheti, hogy

ba) az eljárási cselekményen igazságügyi pszichológus szakértő is jelen legyen, illetve

bb) az eljárási cselekményt igazságügyi pszichológus szakértő vagy a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény 61. § (2) bekezdésében meghatározott szolgáltatást végző szaktanácsadó közreműködésével hajtja végre.

6.3. Helyszín és felvételek: A gyermek kihallgatása a Barnahus-szolgálatban történik. Az interjúkról kép- és hangrögzítés, illetve szó szerinti jegyzőkönyv készül a Barnahus-szolgálat leírói által. Ezek célja, hogy a gyermek beszámolóját meghallgatni szándékozó igazságügyi és gyermekvédelmi szakemberek előtt ne kelljen a gyermeknek a történeteket újra és újra elmondania.

6.4. Több szakterület és intézmény párhuzamos jelenléte: A gyermek kihallgatását egy speciálisan kiképzett szaktanácsadó végzi (lehetőség szerint klinikai gyermekszakpszichológus). Egy másik helyiségben (a monitoring szobában) helyet foglal és valós időben megfigyeli a kihallgatást az interagency csapat (nyomozó-rendőr, egy ügyész és egy bíró). A kérdező és a megfigyelők között lehetőség van interakcióra: kérdéseket lehet feltenni a gyermek számára a kérdezőn keresztül.

6.5. A gyanúsított elkövető megfelelő eljáráshoz való jogának és a fegyverek egyenlősége elvének tiszteletben tartása: Lehetővé kell tenni, hogy a védelem a kiskorú áldozatnak/tanúnak is tehessen fel kérdéseket az ügyészen keresztül a gyermek kihallgatását végző szakember felé. A gyanúsított elkövetőnek jogában áll megfigyelni a gyermek tanúvallomását, ami nem a Barnahus-szolgálatban, hanem egy másik épületben audiovizuális közvetítéssel történik (azért is, hogy elkerüljék a gyanúsított elkövető és a gyermek közötti esetleges érintkezést).

6.6. Alkalmazkodás a gyermekhez: A kihallgatás a gyermek korához, fejlettségéhez és kulturális háttéréhez igazodik, és figyelembe veszi a gyermek speciális szükségleteit, a tolmácsolást is beleértve. Idetartozik még, hogy a kihallgatás hosszát minimálisra csökkentsék, a kihallgatás során szüneteket tarthassanak, és hogy a kihallgatást lehetőleg egynél több munkamenetben készítsék el. A bűnügyi nyomozáshoz készített interjúk számát a szükséges minimumra korlátozzák. Amennyiben többszöri kihallgatás szükséges, azokat

ugyanaz a szakember vezeti, minden alkalommal a Barnahus-szolgálatban, és nem lehet tárgya a gyermek élményszerű elmondása az abuzálásáról.

Miért kell betartani az adott előírást?

Az ENSZ Gyermekjogi Bizottsága (CRC) hangsúlyozza, hogy

„Az erőszakos cselekményeket – függetlenül attól, hogy a gyermektől, a képviselőtől vagy egy külső személytől érkezett róla bejelentés – szakképzett szakembereknek kell kivizsgálniuk, akik szerepkör-specifikus és átfogó képzésben részesültek, és ami a gyermekek jogaira alapozott és gyermekek szempontjait figyelembe vevő szemléletet követel meg. A szigorú, de gyermekek szempontjait figyelembe vevő vizsgálati eljárások segítenek biztosítani, hogy az erőszakot helyesen azonosítsák, és segítenek bizonyítékokkal szolgálni a közigazgatási peres, polgári peres, gyermekvédelmi és büntetőeljárásokban. Különös figyelmet kell fordítani annak megakadályozására, hogy a gyermeket a vizsgálat folyamán újabb ártalom érje. Ennek érdekében minden felet kötelezni kell arra, hogy a gyermek véleményét meghallgassa és kellő mértékben figyelembe vegye” (UNCRC 13. sz. általános megjegyzés).

A CRC továbbá megállapítja, hogy a gyermekek jogainak megsértése esetén „az államoknak különös figyelmet kell fordítaniuk arra, hogy a gyermekek számára hatékony, gyermekek szempontjait figyelembe vevő eljárásokat biztosítsanak” (5. sz. általános megjegyzés). Továbbá sürgeti a részes államokat, hogy „szabályokat és eljárásokat fogadjanak el és foganatosítsanak a fizikai erőszak, a szexuális bántalmazás vagy más erőszakos bűncselekmények kiskorú áldozatai számára, amelyek videófelvételre rögzített kihallgatásokkal elkerüljük a tanúvallomás ismételt megtételét, ezáltal csökkentve az újratraumatizálást” (Általános vitafórum a gyermek meghallgatáshoz való jogáról).

Lásd még: az Európa Tanács gyermekbarát igazságszolgáltatásról szóló iránymutatásai IV.D.6 fejt. és az európai uniós vitaanyag, amely 10 alapelvet javasol az integrált gyermekvédelmi rendszerek számára, Európai Bizottság, pl. 1., 2. és 6. elv.

A szombathelyi Barnahus-szolgálat 4 éves tapasztalata

A szolgálat megnyitása utáni első 2 évben pilotprogram keretében dolgoztunk, ami az alábbiakat jelentette:

- Magánfelkérésre és hivatalos felkérésre is vállaltunk igazságügyi pszichológus szakértői vizsgálatokat.
- Az első vizsgálatától kezdve törekedtünk arra, hogy a vizsgálatot kérővel azonnal felvegyük a kapcsolatot, és elkezdjük egy párbeszédet a vizsgálat előkészítése érdekében. Mind az igazságszolgáltatás, mind a gyermekvédelem szakemberei örömmel vettek részt ezeken a megbeszéléseken, melyeknek része volt a Barnahus-szolgáltatás megismertetése.
- Tapasztalható volt, hogy ez az innováció – annak ellenére, hogy egy egyszerű eljárás – napjainkig is akadályba ütközik akkor, amikor azt az alapelvet kellene figyelembe venni, hogy a Barnahus-szolgálatban a gyermek mindenek felett álló érdeke kell, hogy érvényesüljön. És ezt a szemléletet mindenkinek meg kell értenie és el kell fogadnia. Látszólag mindenki helyesli ezt az elvet, de mégsem tartja be.

(Például a gyámhivatalok sajnos többször is beszéltek a gyermeket az átélt traumáiról, és gyakori a feltételezett elkövetővel való szembesítés.)

- A pilotprogram tapasztalata volt, hogy rendőrségi kirendelésre végzett igazságügyi pszichológus szakértői vizsgálatban a szülőket is meg kellett vizsgálni, akik közül az egyik vagy mindkettő akár elkövetővé is, gyanúsítottá is válhatott később. Voltak gyermekek, akik meg tudták fogalmazni szóban a vizsgálatuk során, hogy zavarja/szorongással tölti el őket, hogy az igazságügyi szakértő fogja a szüleiket is vizsgálni, és így rajta keresztül a szülei meg fogják tudni, hogy ők mit mondtak el róluk.
- A magánfelkérésre végzett szakértői vizsgálatok során gyakran szembesültünk azzal, hogy a vizsgálatot kérő szülő hiányos iratanyagot bocsátott a rendelkezésünkre, ezért nem tudtunk kellőképpen felkészülni a vizsgálatra.
- A pilotprogram alatt is minden vizsgálatról kép- és hangrögzítés történt, és tudomásunk van arról, hogy nem egy esetben az ügyész nem a gyermek vizsgálatát rendelte el újra, hanem már csak a videófelvevélen látható nonverbális közlések elemzésére kért fel egy másik szakértőt. Tehát a Barnahus-szolgálatban lefolytatott szakértői vizsgálatokkal sikerült megakadályoznunk, hogy a gyermek újabb és újabb szakértői vizsgálatokon vegyen részt.
- A pilotprogramban bevezetett Barnahus-vizsgálatot előkészítő jelzőrendszeri stábülések akadálytalanul zajlottak, a jelzőrendszeri tagok ezeken a megbeszéléseken szívesen vettek részt, és gyakran elmondták, hogy nagyon sokat tanultak a gyerekekről ők is.
- A pilotprogramban begyakoroltuk a leíró kollégáinkkal együtt, hogy hogyan kell a videófelvevételekről jegyzőkönyvet készíteni, és a számukra is látható nonverbális kommunikációs jelzéseket is jegyzőkönyvbe foglalni.
- A pilotprogramban a Barnahus-szolgálat vezetője folytatta a Barnahus-jógyakorlatok országos megismertetését, aminek eredményeként az ország számos területéről érkeztek vizsgálatra abúzusgyanús gyermekek.

2019. január 1-je óta már nem pilot programként működünk:

- Nem fogadunk magánfelkéréseket, de a magánszemélyeknek telefonos konzultációt biztosítunk. Ennek egyik célja, hogy arra biztassuk ezeket a szülőket, hogy ha gyanújuk van, akkor tegyenek feljelentést, és az őket kihallgató rendőrnek beszéljenek arról, hogy szeretnék, ha a Barnahus-szolgálatban vizsgálnák ki a gyermeküket. A másik célja pedig az, hogy az akár többszöri telefonos konzultációval elérjük, hogy álljon el a feljelentéstől a szülő, mert megbizonyosodtunk arról, hogy nincs elég bizonyítéka a szexuálisabúzus-gyanúra. (Nemegyszer a konzultáció végén a szülő végül elmondta, hogy ügyvédje javaslatára, a válás folyamatában, „be akartak próbálkozni” ezzel a gyanúval.)
- Mi lettünk a Vas Megyei Rendőr-főkapitányság hivatalos gyermekbarát kihallgatóhelyisége, ami azt jelenti, hogy különböző abúzusügyekben a gyermek rendőrségi kihallgatása a Barnahus-szolgálatban történik, itt készíti el a rendőr a kihallgatási jegyzőkönyvet, az igazságügyi pszichológus szakértő a monitoring szobából követi nyomon a kihallgatást. Ha a gyermek vallomása élményszerű volt, akkor értelemszerűen az igazságügyi pszichológus szakértő a szakvéleményében felhasználja a kihallgatás során hallottakat. Ha nem volt élményszerű, akkor megbeszéli a rendőr és a szakértő, hogy a gyermek mindenek felett álló érdekének biztosítása miatt a szakértő a vizsgálatában már nem tér ki a traumatizáltságát

okozó élményre, hanem csak pszichés státuszvizsgálatot végez, és válaszol a szakvéleményében a rendőrség által feltett egyéb kérdésekre.

- Terápiás kapacitásunkat figyelembe véve több olyan nálunk kihallgatott gyermek volt, akiknek a négyalkalmas speciális krízisintervenciós terápiát biztosítani tudtuk.
- 2019-ben Vas megyében számos rendőrkapitányságról az ügyész is eljött a Barnahus-szolgálatba, hogy részt vegyen a gyermek rendőr általi kihallgatásán, az ehhez kapcsolódó szakértői vizsgálaton, a vizsgálatot előkészítő megbeszélésen, és a vizsgálat után a felvételek elemzésében. Arról számoltak be ezek az ügyészek, hogy nagyon nagy élmény volt nekik jelen lenni a Barnahus-szolgálatban. A fiatal ügyészek érzékenyek a gyermekek mindenek felett álló érdekének figyelembevételére: volt olyan ügyész, aki menet közben leállította a gyermek kihallgatását, mert hogy ha azt a rendőr folytatná, az már a gyermek lelki bántalmazása lenne.
- 2019-ben és 2020-ban minden vizsgálatunkat megelőzte a jelzőrendszeri stábülés, amelynek során nemegyszer súlyos rendszerabúzusok is feltáruultak a gyermek esetében. Megyénkben folytatódott a párbeszéd a kirendelő szerv és a Barnahus-szolgálat között a gyermek mindenek felett álló érdekének biztosításáért.
- 2020-ban vizsgáltunk olyan szexuális abúzus áldozatává vált gyermekeket, akiknek kihallgatása után többalkalmas szupervízióra volt szüksége a Barnahus-stáb minden tagjának. Ez az eset rávilágított arra is, hogy a nyomozó-rendőrök között a rendkívül nagy fluktuációt az is okozza, hogy számukra viszont nem biztosított hivatalból a szupervízió, és nagyon hamar kiégnek, belefáradnak ebbe a munkába.

2020-ban jelenleg a Barnahus-szolgálatban:

- Gyermekeket érintő szexuálisabúzus-gyanú esetében, ha feljelentés történik a rendőrségen, és a rendőrség nyomozást indít, mivel minden eset egyedi, akkor akár forró nyomon is, azonnal elrendelheti hivatalos kirendelésben a Barnahus-szolgálatban való kihallgatást és az igazságügyi pszichológus szakértői vizsgálatot. Erre a szolgálatunk minden esetben készen állt, és teljesíteni tudta azt.
- A szolgálat kijelöli az időpontot (az indokolatlan késedelem elkerülése érdekében) maximum 3 héten belül, értesíti a nyomozó-rendőrt, aki értesíti a gyermeket, a gondviselőjét, adott esetben a gyámját, akik elkísérik a gyermeket a vizsgálatra.
- A szolgálat a gyermek vizsgálatát megelőző és azt előkészítő jelzőrendszeri stábülésre is kijelöli az időpontot, és meghívja a szakembereket. (Forró nyomos vizsgálat esetén ez a stábülés a vizsgálat után történik meg.) Erről a megbeszélésről kép- és hangrögzítés és szó szerinti jegyzőkönyv készül. Ezek szintén az igazságügyi pszichológus szakértői vélemény mellékletét képezik.
- A rendőr a kijelölt időpontban kihallgatja a Barnahus-szolgálat kihallgatósobájában a gyermeket (a jelenlegi jogszabályok miatt a gyermek gondviselője – legtöbbször az anyja – is ott ül a gyermek mellett), a monitoring szobában pedig az igazságügyi pszichológus szakértő figyeli a kihallgatás menetét. A szünetekben megbeszélnek a történeteket, a pszichológus esetleges kérdéseit a rendőr felteszi a gyermeknek. Ezek a kérdések a konkrét traumára vonatkoznak.
- A rendőr a kihallgatás után írásbeli jegyzőkönyvet készít, melyet aláírások után felküld azonnal a Robotzsaru-rendszerbe, még onnan a Barnahus-szolgálatból.
- Még aznap, a rendőri kihallgatás után a pszichológus az NICHED-protokollt alkalmazva elvégzi a gyermeknél azokat a vizsgálatokat (pl. VILÁGJÁTÉK® Teszt),

melyek eredményének segítségével választ tud adni a kirendelő szerv kérdéseire. Így mindennemű felesleges vizsgálatot el tudunk kerülni.

- A rendőri kihallgatásról, a pszichológus szakértői vizsgálatról audiovizuális felvétel készül, melyekről szó szerinti jegyzőkönyvet (a nonverbális közlések leírásával) készítenek a leírók.
- A VILÁGJÁTÉK® Tesztről készült felvételt egy gyermekpszichológus szakkonzultáns is értékeli, a szakértőtől függetlenül. Az igazságügyi pszichológus szakértő a szakvéleményét a tesztkiértékelésekből, a videófelvétel-elemzésből és a leírt jegyzőkönyvek elemzéséből írja meg. Ezek mind a szakvélemény mellékletét képezik.
- Ebben az évben is az ország számos pontjáról kértek vizsgálatot abúzusgyanú esetén, kb. 60 gyermeket vizsgáltunk, és újabb szakemberekkel (kb. 110-120 fő) ismertettük meg a Barnahust.

A vizsgált gyermekeknek közel 20%-a az iratanyag alapján enyhe értelmi fogyatékos, közel 10%-a pedig közép súlyos értelmi fogyatékos volt. Vizsgálatukat megkönnyítette, hogy a szakértő egyben gyógypedagógus is, és az abúzusbabák használata segített ezeknek a gyermekeknek abban, hogy el tudják „mondani” traumatizáltságuk történetét.

A gyermekek kérdés nélkül beszélnek a vizsgálat alatt arról, hogy az ismételt kihallgatások és az igazságügyi pszichológus szakértői vizsgálatok nagyon megterhelőek számukra, és legszívesebben megtagadnák – de félnek a rendőrtől, félnek a felnőttektől. A Barnahus-szolgálatban érzelmileg és fizikailag biztonságos, és számukra komfortos körülmények között érzik magukat, és azt tapasztaljuk, hogy könnyebben megnyílnak, közvetlenebb lesz a kapcsolat, mint más hivatalos helyeken. A gyermekek azt is elmondják nekünk, hogy fájdalmasan élték meg, hogy a rendőri kihallgatás alatt az édesanyjuknak végig kellett hallgatni a szexuális abúzusuk történetét. Szintén a gyermekek számolnak be arról, hogy a máshol történő igazságügyi pszichológus szakértői vizsgálatok után a szakértői véleményben nem az áll, amit ők a vizsgálat alatt mondtak. Ezért a gyermekek örülnek annak, hogy nálunk a Barnahus-szolgálatban videóra vesszük, amit ők mondanak és amit a pszichológus is kérdez tőlük. Számukra ez az eljárás teljesen életszerű és helyes. Mind a szakértő személyzetre, mind a felvételkészítésre vonatkozó előírás betartásának kiemelt fontosságát mutatja az az eset, amikor a 9 éves, normál képességű, jól kommunikáló kislánnyal az igazságügyi pszichológus szakértői vizsgálat részeként végeztünk VILÁGJÁTÉK® Tesztet. A tesztvizsgálat explorációs részében a pszichológus szemben áll a gyermekkel, kérdéseket tesz fel neki, aki azokra válaszol. A szobában a több ponton is elhelyezett kamerák azok, amelyek „mindent” látnak. A videófelvétel elemzésekor „láttuk meg”, hogy a gyermek egy időben kétféleképpen kommunikált: verbálisan a szakértő kérdéseire válaszolt, nonverbálisan pedig próbálta közölni a traumatizálásának lényegét. A 9 éves kislánynak közel 2 éven át attól kellett rettegnie, hogy az anyja után őt is megerőszakolja az apja, amit úgy közölt nonverbális jelekkel, hogy a teszt explorációs idejének 90%-ban mind a két kezét gyors ütemben hátul a nadrágjába ki-be tette – jelezve, hogy ez a testrésze volt folytatólagosan veszélyben. A videófelvétel bizonyítékként szolgált a vádemeléshez, és a bírói szakban a jogerős ítélethez is.

Több mint 30 éve dolgozom már igazságügyi szakértőként. Az első 26 évben kamerák nélkül vizsgáltam, de ma már el sem tudom képzelni a szakértői munkát anélkül a technikai háttér nélkül, amelyet a Barnahus-szolgálat biztosít nekem.

A Barnahus Országos Munkacsoport által kidolgozott indikátorok az irányadók az előírás teljesülésének kimutatására.

7. ELŐÍRÁS: Orvosi vizsgálat

Az igazságügyi orvostani vizsgálat: egy vizsgálat, amely olyan sérülések nyomát keresi és olyan mintákat vesz, amelyek bizonyítékként felhasználhatók a rendőrségi nyomozás során vagy a bíróság előtt.

Mi az előírás?

7.1. Infrastrukturális kialakítás: A vizsgálatot a Barnahus-szolgálatban kialakított speciális berendezésekkel ellátott orvosi szobában kell végezni. Ilyen speciális berendezés a videokolposzkóp (színes, nagy felbontású videófilmet készít, és fényképek készítésére is alkalmas), és egy jó minőségű fényképezőgép a fizikai bántalmazások nyomainak dokumentálására.

7.2. Munkatársak: Az orvosi vizsgálatot a gyermeknőgyógyász szakorvos végzi, aki speciális képzésben részesült a fizikai, szexuális és érzelmi bántalmazás és a gyermek elhanyagolása jeleinek felismerését illetően. A bántalmazott és elhanyagolt gyermek teljes testvizsgálatát a védőnő végzi, és fényképes dokumentálást is készít. Esetenként igazságügyi orvosszakértő áll rendelkezésre, aki a Barnahus-szolgálatban elvégzett vizsgálatok dokumentumai alapján a Barnahus-szolgálat felkérésére az igazságügyi orvosszakértői véleményt is elkészíti.

7.3. Kezelés: Az orvosi kezelést a Barnahus-szolgálat orvosi szobájában végzik (kivéve a sürgős, illetve a bonyolult, speciális kórházi beavatkozásokat igénylő eseteket járó- vagy fekvőbetegek részére).

7.4. Az esetek áttekintése és tervezése: A vizsgálatot előkészítő jelzőrendszeri stábülésen részt vesz a gyermeket jól ismerő (és ellátó) gyerekházi orvos és a gyermek védőnője, akiknek szerepe rendkívül fontos. A gyermek egészségügyi állapotáról, különböző betegségeiről és azok kiváltó okairól, amelyekben esetenként a szülői elhanyagolás is szerepet játszhat, csakis ezek a szakemberek tudnak bizonyítékokon alapuló véleményt mondani.

7.5. Tájékoztatás és a gyermek részvétele: A gyermekek és családtagjaik/gondviselőik megfelelő tájékoztatásban részesülnek elsősorban a kihallgatást és az igazságügyi pszichológus szakértői vizsgálatot követő orvosi vizsgálatról, továbbá a rendelkezésre álló és szükséges kezelésekről. A gyermekek és a családtagjaik/gondviselőik hatással lehetnek a vizsgálat és – ha szükséges – a kezelés időzítésére, helyszínére és a beavatkozások körülményeire. A jelenlegi jogszabályok értelmében a rendőrség által a nyomozati szakban előírt gyermeknőgyógyászati vizsgálat elvégzését a szülő/gondviselő nem gátolhatja, nem akadályozhatja meg, mindent meg kell tennie azért, hogy a gyermek megvizsgálható legyen – hiszen szexuális abúzus esetén fontos bizonyítékokat szolgáltatathat egy ilyen vizsgálat.

Miért kell betartani az adott előírást?

Az ENSZ Gyermekjogi Bizottsága (CRC) hangsúlyozta, hogy a gyermekek és a nem bántalmazó gondviselők és más családtagok számára biztosítani kell a különböző

áldozatsegítő intézkedéseket, beleértve az orvosi, mentálhigiénés, szociális és jogi szolgáltatásokat is. A CRC szintén támogatja az utánkövetést és a hosszú távú beavatkozásokat. Az áldozatsegítő intézkedéseket részvételen alapuló megközelítés alkalmazásával, indokolatlan késedelem nélkül kell meghatározni. Különösen nagy hangsúlyt kell fektetni a gyermek véleményének meghallgatására és megfelelő figyelembevételére (CRC 13. sz. általános megjegyzés).

A CRC továbbá hangsúlyozza az erőszak áldozatainak fizikai és pszichológiai felépülését elősegítő intézkedéseket, beleértve az egészségügyi szolgáltatásokat is. Az orvosi vizsgálat, a kezelés és adott esetben a speciális gyógykezelésre utalás szerves részét képezni a Barnahus által kínált szolgáltatásoknak, ami biztosítja az áldozatok egészséghez való jogát és gondoskodik az igazságügyi bizonyítékokról. (CRC 13. sz. általános megjegyzés).

Lásd még: az Európa Tanács gyermekbarát egészségügyről szóló iránymutatásai (2011) IV.19 feje.

További idevonatkozó szabályok:

- A gyermek véleményének megfelelő figyelembevétele
- Tájékoztatás
- A tolmácsoláshoz és fordításhoz való jog
- Segítségnyújtás és támogatás
- Az adott gyermek körülményeinek és a nem bántalmazó családtagok szükségleteinek egyedi felmérése
- Képzett szakemberek bevonása a pszichoszociális felmérésbe, a gyermek kihallgatásába és az orvosi vizsgálatokba
- Az (igazságügyi) orvostani vizsgálatok számát minimális szinten tartják

A szombathelyi Barnahus-szolgálat 4 éves tapasztalata

A speciálisan berendezett és kialakított orvosi szobában lehetőség van teljes test-vizsgálatra és gyermeknőgyógyászati vizsgálatra (videokolposzkóp segítségével). A gyermekek nagyon szeretik ezt a szobát, elmondják, hogy nagyon barátságos, nem félnek benne, egyáltalán nincs olyan kinézete, szaga, mint egy hagyományos orvosi szobának.

Az érzelmileg súlyosan elhanyagolt gyermekeknél rendkívül fontos annak megállapítása, hogy a testi fejlődésbeli elmaradásuk orvosi szempontból mennyire tulajdonítható az érzelmi elhanyagolásnak, az otthoni éhezésnek, különösen, hogyha az anamnesztikus adatokban és az iratanyagban találunk erre feljegyzést. Sajnos, egyre több olyan szexuálisabúzus-gyanús gyermeket vizsgálunk, akiknél az abúzás évekkal ezelőtt történt. Kiemelték őket ugyan a családból, de feljelentés akkor nem történt. A nevelőszülő, a gyermekorvos és a védőnő vizsgálatai alapján megállapítható, hogy a gyermekek „csököttek” maradnak, azaz megfelelő táplálás mellett sem fejlődnek testileg kellően, viszont 7-8 éves korban elindul náluk a nemi szőrzet kialakulása és az érdeklődés a felnőttek szexuális élete iránt.

Voltak olyan eseteink, hogy más megyékből érkeztek a gyermekek, és mivel előre nem tudtuk azt a tényt, hogy a 7-8 éves kislányok kifejezett nemi szőrzettel rendelkeznek, a vizsgálat napján nem állt rendelkezésünkre sem gyermeknőgyógyász, sem védőnő, nem tudtuk megvizsgáltatni a gyermekeket. Az igazságügyi pszichológus szakértői vizsgálat

alatt viszont, egy óvatlan pillanatban, a gyermekek maguk mutatták meg nemi szervüket, úgy, hogy hirtelen alulról meztelenre vetkőztek.

Kamaszkorú szexuálisan bántalmazott lányoknál gyakran fordul elő, hogy a felfedezést mint disszociális tünetet erősen titkolják, de az igazságügyi pszichológus szakértői vizsgálat során mégiscsak feltárják, megmutatják az összevagdossott kezüket, lábukat a szakértőnek. De csak annyit mutatnak belőle, amennyit ők akarnak. Mivel az őket körülvevő felnőttek előtt ezt jól el tudják titkolni, a Barnahus-stáb nem tud felkészülni előzetesen arra, hogy legalább védőnőt alkalmazzon arra a napra, amikor a gyermek szakértői vizsgálata történik. A szakértő pedig csak annyit láthat a gyermekből, amennyit a gyermek akkor és ott megmutat – a védőnő lenne az, akinek joga van úgymond levetkőztetni az abuzált gyermeket és fényképeket, azaz bizonyítékokat gyűjteni.

A Barnahus Országos Munkacsoport által kidolgozott indikátorok az irányadók az előírás teljesülésének kimutatására.

8. ELŐÍRÁS: Terápiás szolgáltatások

A Barnahus-szolgálatban a kihallgatás keltette pszichés traumák csökkentésére alkalmazunk krízisintervenciós terápiát, mely maximum 4 alkalomból áll. Ennek a terápiának az ún. anyaga, tehát amit a gyermek verbálisan és nonverbálisan közöl, mivel bekamerázott szobában történik a terápia is, a nyomozati szakban bizonyíték vagy bizonyítottságot erősítő tényező lehet.

A gyermek igényeinek meghatározása és kezelésének terve az adott eset sajátosságaitól függően változhat.

A PTSD tüneteinek kezelésére a Barnahus-szolgálatok egyelőre nem vállalkoznak, ehhez kapacitásbővítés és specifikus traumapszichológusok alkalmazása szükséges.

A Barnahus-szolgálatban kihallgatott gyermek esetleges magatartásproblémái, pszichés zavarai kezelésére a Barnahus-szolgálat nem vállalkozik.

Mi az előírás?

8.1. Értékelés és kezelés: A Barnahus-szolgálatban minden gyermek esetében a kihallgatás után a gyermekkel foglalkozó stáb tagjainak azonnal ki kell értékelni, hogy a kihallgatás milyen fokú krízist jelentett a gyermek számára. A stáb véleményét közölni kell a szülővel/gondviselővel, és el kell mondani, hogy a következő hetekben egy maximum négyalkalmas krízisintervenciós terápián kell részt vennie a gyermeknek.

8.2. A munkatársak: A krízisintervenciós terápiát csak speciálisan képzett szakemberek végezhetik.

8.3. Tájékoztatás és a gyermek részvétele: A gyermekek és családtagjaik/gondviselőik megfelelő tájékoztatásban részesülnek a rendelkezésre álló kezelésekről, és hatással lehetnek azok időzítésére, helyszínére és a beavatkozások körülményeire.

8.4. Válságkezelés: A Barnahus-szolgálat átlátható szervezeti felépítéssel és állandó munkatársakkal rendelkezik, akik szükség esetén válságtámogatást nyújtanak a gyermek és a nem bántalmazó családtagok/gondviselők számára telefonos konzultáció keretében.

Miért kell betartani az adott előírást?

Nemzetközi és európai jogi kötelezettségek: Az ENSZ Gyermekjogi Egyezményének (UNCRC) 39. cikke előírja, hogy a „részes államok megtesznek minden alkalmas intézkedést arra, hogy az elhanyagolás, a kizsákmányolás és a durva bánásmód [...] bármely más formájának [...] áldozatává vált bármely gyermek testi és szellemi rehabilitációját és a társadalomba való beilleszkedését megkönnyítsék”.

Az ENSZ Gyermekjogi Bizottsága (CRC) hangsúlyozta, hogy a gyermekek és a nem bántalmazó gondviselők és más családtagok számára biztosítani kell a különböző

áldozatsegítő intézkedéseket, beleértve az orvosi, mentálhigiénés, szociális és jogi szolgáltatásokat is. A CRC szintén támogatja az utánkövetést és a hosszú távú beavatkozásokat. Az áldozatsegítő intézkedéseket részvételen alapuló megközelítés alkalmazásával, indokolatlan késedelem nélkül kell meghatározni. Különösen nagy hangsúlyt kell fektetni a gyermek véleményének meghallgatására és megfelelő figyelembevételére (CRC 13. sz. általános megjegyzés).

A CRC azt is megerősítette, hogy a kezelés egy a sok szükséges szolgáltatás közül, amely megkönnyíti az erőszakot megtapasztalt gyermekek „testi és lelki rehabilitációját és a társadalomba való visszailleszkedését”. Az ENSZ Gyermekjogi Egyezménye 39. cikke szerint az ilyen rehabilitációnak „a gyermek egészségét, önbecsülését és emberi méltóságát fejlesztő körülmények között kell történnie”. Különös figyelmet kell fordítani a gyermek véleményének meghallgatására és megfelelő figyelembevételére.

Lásd még: az Európa Tanács gyermekbarát igazságszolgáltatásról szóló iránymutatásai (2011) V.J. fej.; A gyermekbarát szociális szolgálatokról szóló Európa tanácsi ajánlás (2011) IV.B, V.E.1-3 fej. és európai uniós vitaanyag, amely 10 alapelvet javasol az integrált gyermekvédelmi rendszerek számára, 1. és 6. alapelv.

További idevonatkozó szabályok:

- A gyermek véleményének megfelelő figyelembevétele
- Tájékoztatás
- A tolmácsoláshoz és fordításhoz való jog
- Segítségnyújtás és támogatás
- Az adott gyermek körülményeinek és a nem bántalmazó családtagok szükségleteinek egyedi felmérése
- Képzett szakemberek bevonása a pszichoszociális felmérésbe, a gyermek kihallgatásába és az orvosi vizsgálatokba

Jogszabály-módosító javaslataink:

Szükséges lenne a Büntető Törvénykönyvbe foglalni a krízisintervenciós terápia kötelezőségét azoknak a gyermekeknek, akiknek a kihallgatását a nyomozó rendőrség a Barnahus-szolgálatba rendelte el. Noha a Barnahus-protokoll szerinti kihallgatás messzemenőig gyermekbarát, és igazodik az adott gyermek szükségleteihez, elkerülhetetlen, hogy a gyermek elmondja a traumatizáltságának történetét a lehető legrészletesebben. Ez a felidézés pedig sokszor traumatizálóbb, mint az abúzus átélése, ezért minden kihallgatott gyermek krízishelyzetbe kerül, és ezért szükséges ez a négyalkalmas terápia. A vizsgálatot kérő rendőri határozatba kellene belefoglalni tehát a vizsgálatot követő, maximum négyalkalmas krízisintervenciós terápia elrendelését.

A szombathelyi Barnahus-szolgálat 4 éves tapasztalata

A kislány szexuálisan abuzáló nagybácsi ugyanabban a faluban élt, mint a gyermek a szüleivel. A falu szerint a gyermek hazudott, amikor megvádolta a nagybácsit orális szexuális aktus elkövetésével – mert a nagybácsi a falu szerint tisztességes ember. A falu így tehát az anya ellen fordult. Az anya egyre jobban szégyellte magát, hogy megvádolta a testvérét, kételkedni kezdett a fia igazmondásában, egyre tehetetlenebbnek érezte

magát, és öngyilkosságot kísérelt meg. Sajnos, a másodfokú jogerős ítélet még mindig nem született meg az ügyben (2017 óta!). Éreztük, hogy nem csak a kihallgatott gyermeknek, hanem az édesanyjának is szüksége lenne valamilyen lelki támogatásra. De ekkor még pilotprogramként működtünk, szakemberhiány miatt az ilyen krízisintervenciós terápiákat nem tudtuk vállalni.

A krízisintervenciós terápia kezdőidejének kijelölésében különösen figyelniünk kell az indokolatlan késedelem elkerülésére. Krízisről van szó, ami azonnali terápiás segítséget igényel. A gyermek életkorától függ, hogy heti egy alkalommal vagy heti két alkalommal találkozunk vele. A krízisintervenciós terápiát nem végezheti, semmilyen körülmények között, a kihallgatást végző pszichológus!

Vizsgáltunk olyan 11 éves kislányt, akit 2 éven át szexuális aktusra kényszerített az anyja egyik férfirokona, és a kislánynál kialakult az ún. Stockholm-szindróma. Miután élményszerű vallomást tett a kislány, az érdekelte, hogy a kihallgató pszichológus feljelenti-e ezt a férfit, mert ő tulajdonképpen szereti. Amikor a pszichológus elmondta, hogy neki ez kötelessége, akkor a kislány megharagudott a pszichológusra, és többet nem állt vele szóba. Ezért is volt fontos, hogy a gyermek a krízisintervenciós terápiáját egy másik pszichológustól kapta meg. A kihallgatási helyzet a pszichológus és a gyermek közötti bizalmi kapcsolat kialakulásának nem kedvez – ami viszont egy terápia során elengedhetetlen. Ezért kontraindikált, hogy a kihallgató pszichológus végezze a krízisintervenciós terápiát!

A Barnahus Országos Munkacsoport által kidolgozott indikátorok az irányadók az előírás teljesülésének kimutatására.

9. ELŐÍRÁS: Kapacitásépítés

Az Emberi Erőforrások Minisztériumának Szociális Ügyekért Felelős Államtitkársága 2020 novemberében felkérte a Vas Megyei Gyermekvédelmi Központ, Általános Iskola és Területi Gyermekvédelmi Központ intézményét, hogy a Gytv. 63. §-a c) pontja szerinti szaktanácsadási feladatkörben lássa el a kijelölt Gyermekvédelmi Szakszolgálatoknál létrejövő és működő, a Gytv. 61. § (2) bekezdése szerinti Barnahus-modell alkalmazásával nyújtott szolgáltatásokkal összefüggő képzési, továbbképzési, szakmai-módszertani, adatgyűjtési és elemzési, nemzetközi együttműködési és kapcsolattartói feladatokat.

Mi az előírás?

9.1. A szakemberek képzése: A Barnahus-szolgálatok stábjai, az alap- és szakellátás szakemberei, a gyámhivatali ügyintézők, gyámok, nevelőszülői tanácsadók, védőnők, gyermekorvosok és az igazságszolgáltatás szakemberei, nyomozó-rendőrök, ügyészek, bírók, rendszeresen részt vesznek a szakterületüknek megfelelő, és a többi területet is egyszerre érintő problémák megoldásával kapcsolatos közös képzéseken.

A képzések tematikái:

- gyermek-fejlődéslélektan;
- gyermekbántalmazás és gyermekelhanyagolás jelenségének megértése;
- a gyermek kihallgatása;
- a gyermekbarát, traumaérzékeny megközelítés a klinikai és igazságügyi vizsgálatokban;
- a bizonyítékon alapuló traumaközpontú megközelítés különböző formái;
- a jogi környezet és követelmények megértése;
- a kockázati tényezők azonosítása;
- a veszélyeztetett családok támogatása az újratraumatizálódás megelőzése érdekében;
- a nem bántalmazó szülők támogatása.

A Barnahus-szolgálat munkatársai egyéni képzési tervvel rendelkeznek, melyet teljes mértékben végrehajtanak, illetve rendszeresen felülvizsgálják.

9.2. Iránymutatás, felügyelet, tanácsadás: A Barnahus-szolgálatok tagjai rendszeres iránymutatásban, felügyeletben, tanácsadásban és szakmai értékelésben részesülnek mind az egyéni esetek, mind pedig az erőszak kiskorú áldozataival és tanúival folytatott munkájuk során felmerülő szakmai és személyes érzelmi megterhelés, kihívások és etikai dilemmák kezelését illetően.

Miért kell betartani az adott előírást?

Nemzetközi és európai jogi kötelezettségek: Az ENSZ Gyermekjogi Egyezményének (UNCRC) 39. cikke előírja, hogy a „részes államok megtesznek minden alkalmas intézkedést arra, hogy

az elhanyagolás, a kizsákmányolás és a durva bánásmód [...] bármely más formájának [...] áldozatává vált bármely gyermek testi és szellemi rehabilitációját és a társadalomba való beilleszkedését megkönnyítsék".

Az ENSZ Gyermekjogi Bizottsága (CRC) széles körű tájékozottságot ír elő, beleértve az ENSZ Gyermekjogi Egyezményének 19. cikkében szereplő gyermekjogi megközelítést is. A szakemberek munkáját „kezdeti és folyamatos, általános és szerepkör-specifikus képzésekkel (szükség esetén ideértve az ágazatokon átívelő képzéseket is)” kell elősegíteni. A CRC azt is kimondja, hogy „a gyermekvédelmi rendszerben dolgozó szakembereknek képzettnek kell lenniük az intézmények közötti együttműködést és a protokollokat illetően” (CRC 13. sz. általános megjegyzés).

Lásd még: az Európa Tanács gyermekbarát igazságszolgáltatásról szóló iránymutatásai (2011); a gyermekbarát szociális szolgálatokról szóló Európa tanácsi ajánlás (2011) és európai uniós vitaanyag, amely 10 alapelvet javasol az integrált gyermekvédelmi rendszerek számára.

A szombathelyi Barnahus-szolgálat 4 éves tapasztalata

A speciálisan képzett munkatársak kulcsfontosságú indikátorai a jelen dokumentum különböző előírásainak. A kétéves pilotprogram alatt egy igazságügyi pszichológus szakértő, egy technikus és egy leíró dolgozott a szombathelyi Barnahus-szolgálatban. Az igazságügyi szakértő részt vett egy kétéves nemzetközi projektben, melynek során különböző tanulmányutakon vett részt és ismerte meg a nemzetközi Barnahus-jógyakorlatokat. 2018-2019-ben a nemzetközi projekt folytatásaként pedig Szombathelyre látogattak azok a nemzetközi Barnahus-szakemberek, akik kerekasztal-beszélgetéseken, konferenciákon és workshopokon tartottak előadásokat és számoltak be a jógyakorlatokról – bírók, nyomozó-rendőrök, ügyészek, pszichológusok, terapeuták és orvosok jöttek Európa számos országából. Vas megyében, a régióban és az ország számos pontján dolgozó szakemberek ismerték meg így a Barnahus-modellt évről évre.

A Barnahus-szolgálatban készített igazságügyi pszichológus szakértői véleményekre vonatkozóan értékelést csak informálisan kaptunk és kapunk. A terápiás munkát végző kolléga egy országos munkacsoporthoz tartozik, és munkáját ott értékeli. 2018 októberétől ügyviteli vezetői munkakörben dolgozik a szociális munkás végzettségű kolléga, aki saját munkaköri feladatait a mindennapokban alakítja és bővíti ki. A technikus munkatárs, a korábbi analóg rendszerről áttérve a digitális rendszerre, Magyarországon elsőként bevezette az ún. INDICO-rendszert a gyermekek kihallgatására, ezáltal biztosítva, hogy a gyermekek kihallgatásáról készült kép- és hangrögzítés a bírósági szakaszban is felhasználható legyen, és teljes joggal szerepelhessen a gyermek helyett. A leírók folyamatos lelki támogatást igényelnek a Barnahus-szolgálat munkatársaitól. Miközben lejegyzik a kihallgatások rögzített anyagát, egyedül vannak, nincs kivel megosztaniuk megrendülésüket, felháborodásukat, tehetetlenségérzésüket.

2020-ban vizsgáltunk olyan szexuálisabúzus-esetet, mely súlyosan megterhelte a Barnahus-stáb munkatársait, és pszichoszomatikus tüneteket is kiváltott körükben. Központi költségvetésből támogatott szupervíziós lehetőségünk 2020-ban nem volt, de 2021-től több szupervizort is fel fogunk kérni erre a munkára. Elengedhetetlen.

Érdekes tapasztalat volt az elmúlt évek során, hogy a hozzánk érkező gyermekekhez hogyan viszonyulunk. Az abúzusgyanús gyermekek döntő többsége érzelmileg súlyosan

elhanyagolt is, ezért van egy túláradozó érzelmekinyilvánítás bennük a kihallgató pszichológus felé – ami akár ölelésekben is megnyilvánul. Ez a viselkedés sokszor megtéveszti a szakembert, azt hiszi, hogy ez oda-vissza működő reakció. Sok gyermek azonban az idegen felnőttről érintésétől vagy túlságosan közelségétől is pánikol. Abúzusgyanús kamaszoknál nagyon vigyázni kell a személyes távolság megtartására, azaz hogy pl. meghallgatás közben milyen távolságra ülünk a bántalmazott gyermektől. Számtalanszor tapasztaljuk, hogy az a kedves hangszín, amellyel az egyik gyermeknél bizalmat keltünk, a másik gyermekben az abúzázó hangszínét idézzük vissza, és akaratunkon kívül tönkremehet az egész rapport, amely viszont szükséges lenne a gyermek kihallgatásához. Mit tehetünk? A Barnahus-stáb minden munkatársának elsősorban folyamatosan képeznie kell magát ezen a téren a videófelvételek elemzésével. Másodsorban minden gyermek kihallgatása után a nap végén a stáb vezető megbeszélést kell, hogy tartson, melynek során egymás viselkedését, érzelmeit megbeszéljük, elemezzük, és rengeteget tanulunk belőle.

A Barnahus Országos Munkacsoport által kidolgozott indikátorok az irányadók az előírás teljesülésének kimutatására.

10. ELŐÍRÁS:

Információmegosztás, szemléletformálás és külső kompetenciaépítés

Mi az előírás?

10.1. Adatgyűjtés, információmegosztás és szemléletformálás: A Barnahus-szolgálat összesített és bontott adatokat/statistikákat gyűjt össze és oszt meg az érdekelt felekkel, ideértve a döntéshozókat, az egyetemeket, a gyermekvédelmi szakembereket és a szélesebb közvéleményt, hogy felhívják a figyelmet a gyermekekkel szembeni erőszakra és a multidiszciplináris és interagency (MD/IA) munkacsoportok reakcióinak szerepére a kutatások elősegítése és a bizonyítékon alapuló jogalkotás, szakpolitikák és eljárások támogatása érdekében.

10.2. Külső kompetenciaépítés: A Barnahus-szolgálat célzott tevékenységekkel építi a gyermekekkel és a gyermekekért dolgozó szakemberek kompetenciáját és szaktudását, például tanulmányi látogatásokat szervez a Barnahus-szolgálat infrastruktúrájának bemutatására, konferenciákat rendez, információs találkozókat és előadásokat szervez, valamint írásos anyagokat állít össze, kiszolgálja a médiát, a médiaérdeklődést.

Miért kell betartani az adott előírást?

Nemzetközi és európai jogi kötelezettségek: Az ENSZ Gyermekjogi Egyezményének (UNCRC) 39. cikke előírja, hogy a „részes államok megtesznek minden alkalmas intézkedést arra, hogy az elhanyagolás, a kizsákmányolás és a durva bánásmód [...] bármely más formájának [...] áldozatává vált bármely gyermek testi és szellemi rehabilitációját és a társadalomba való beilleszkedését megkönnyítsék”.

Az ENSZ Gyermekjogi Bizottsága az erőszakról nyílt vitát ösztönöz a média és a civil társadalom bevonásával. Az ENSZ Gyermekjogi Egyezménye a részes államok számára továbbá előírja egy „átfogó és megbízható országos adatgyűjtési rendszer létrehozását, a rendszerek (hatáselemzések), szolgáltatások, programok és eredmények szisztematikus nyomon követése és értékelése érdekében”. Az erőszak kiskorú áldozatainak és tanúinak nyújtott szolgáltatások fontos információkkal járulhatnak hozzá az adatgyűjtéshez (UNCRC 13. sz. általános megjegyzés).

Lásd még: európai uniós vitaanyag, amely 10 alapelvet javasol az integrált gyermekvédelmi rendszerek számára, beleértve a 3., 5., 6., 9. elveket.

További idevonatkozó szabályok:

- Szükséges intézkedéseket tenni a kiskorú áldozatok magánéletének, személyazonosságának és imázsának védelme érdekében, továbbá annak megakadályozására, hogy a gyermek beazonosítását lehetővé tevő információk nyilvánosságra kerüljenek.

- Képzés és eszközök
- Adatok és monitoring
- Ismeretterjesztés
- Megelőzés

A szombathelyi Barnahus-szolgálat 4 éves tapasztalata

A 2016 novemberi nyitást követően több mint hároméves információmegosztást és szemléletformálást magába foglaló munkát végeztünk. Részt vettünk rendőrségi állománygyűléseken, nevelőszülők megyei konferenciáján, többször összehívtuk a megyében dolgozó gyámhivatali ügyintézőket, 12 fős kiscsoportokban érzékenyítettük a megye összes védőnőjét, nemzetközi szakemberek részvételével workshopokat szerveztünk a megye összes ügyészének, a megye azon rendőreinek, akik döntően gyermekek kihallgatásával foglalkoznak.

2017 óta három olyan regionális gyermekvédelmi konferenciát szerveztünk, ahol európai Barnahus-szakemberek adtak elő (Horvátország, Svédország, Izland, Hollandia). Ötnapos tréninget szerveztünk, melyen gyermekpszichológusok ismerkedtek meg izlandi szakember segítségével a speciális kihallgatómódszerrel, holland terápiás szakemberek előadásában a speciális terápiás módszerekkel ismerkedtünk meg. Vendégünk volt az izlandi főbíró, aki az ország számos pontjáról érkezett gyermekvédelmi és igazságszolgáltatási szakemberekkel ismertette meg a bírói munkáját, melyet közel 20 éve végez az izlandi Barnahus-szolgálatban. Két alkalommal a nemzetközi szakemberek egész napos Barnahus-konferenciát tartottak az Alapvető Jogok Biztosának Hivatalában.

A megnyitás óta minden évben számos rendezvényen, az ország különböző városaiban tartunk előadást, melyben bemutatjuk a Barnahus-pilotprogramot és a Barnahus-szolgáltatást. 2018-ban 164 szakember fordult meg a szombathelyi Barnahus-szolgálatban egész napos tanulmányi látogatáson: az alapellátás, a nevelőszülők és gyámhivatali ügyintézők köréből.

2018 óta együttműködési megállapodásunk van az Igazságügyi Minisztérium által működtetett Áldozatsegítő Központtal, többek között számtalan olyan közös rendezvényt szerveztünk, ahol a Barnahus-szolgálat és az Áldozatsegítő Központ közös pontjait vitattuk meg.

2016 óta a médiával szoros kapcsolatot ápolunk mind helyi, mind országos szinten, online és offline felületeken egyaránt. 2018-ban egy 43 perces dokumentumfilmet készítettünk a szombathelyi Barnahus-szolgálat létrejöttéről, megszólítva benne minden olyan szereplőt, akik közreműködtek a Barnahus-modell magyarországi adaptálásában és a szolgálat megnyitásában. 2020-ban egy 6 perces animációs filmet készítettünk a szombathelyi Barnahus-szolgálatról, megszólítva és tájékoztatva elsődleges célcsoportunkat, az olyan abúzusgyanús, óvodáskorú gyermekeket, akik jönnek hozzánk vizsgálatra.

A szombathelyi Barnahus-szolgálatban működik a NOLDUS-kutatócsoport: a pszichológusokból álló csapat elsősorban a NOLDUS szoftver-hardver segítségével elemzi a vizsgálatokról készült videófelvevételeket, és az azokon látható nonverbális kommunikációt, illetve az eredményekről publikálnak, előadásokat tartanak.

2020-ban jelentettük meg – egyelőre online formátumban – azt az eseteket ismertető gyűjteményt, mely az elmúlt 4 évben nálunk vizsgált gyermekeket és a hozzájuk kapcsolódó tapasztalatokat foglalja össze.

A Barnahus-stáb tagjai az elmúlt években két nemzetközi projektben is részt vettek 4 éven át (PROMISE, PROMISE 2).

A már korábban említett telefonos konzultációk során a konkrét segítségnyújtáson túl szemléletformálást is végzünk mind a hozzánk forduló szakemberek, mind a civil lakosság körében.

A fentebb felsorolt tevékenységeink során az egyik legszámottevőbb tapasztalatunk, hogy a felnőtt lakosság nincs tisztában azzal a ténnyel, hogy egy demokráciában különböző jogok és kötelességek bástyázzák körbe az emberek életét. Egyre inkább elterjedni látszik az a szemlélet, hogy az emberek saját cselekedeteiket az egyetlen igaznak és jogosnak élik meg.

Sajnos, ugyancsak az elmúlt évek tapasztalata, hogy a gyermekek egyre többször lesznek rendszerabúzus áldozatai is. Azt tervezzük, hogy a következő esetismertető kötetünk olyan eseteket fog felsorakoztatni, melyekben kimutatható, „kézzelfogható”, hogy a gyermek nemcsak a saját szülei abuzálásának, hanem a gyermekvédelmi és igazságszolgáltatási rendszer abuzálásának áldozatává is vált.

A Barnahus Országos Munkacsoport által kidolgozott indikátorok az irányadók az előírás teljesülésének kimutatására.

A rendelkezések, a jogi kötelezettségek és az Európai Barnahus-előírások összekapcsolása – áttekintés

A következő oldalakon található táblázat bemutatja az Európai Barnahus-előírások és három európai jogi eszközben megfogalmazott legfontosabb jogi kötelezettségek kapcsolatát:

- a gyermekek szexuális kizsákmányolással és bántalmazással szembeni védelméről szóló 2010. évi Európa tanácsi egyezmény (Lanzarote-i Egyezmény);
- a gyermekek szexuális bántalmazása, szexuális kizsákmányolása és a gyermekpornográfia elleni küzdelemről szóló, 2011. december 13-i uniós irányelv (a gyermekek szexuális bántalmazásáról szóló irányelv, 2011/92/EU);
- a bűncselekmények áldozatainak jogaira, támogatására és védelmére vonatkozó minimumszabályok megállapításáról szóló 2012. október 25-i uniós irányelv (a bűncselekmények áldozatairól szóló irányelv, 2012/29/EU).

A táblázat első oszlopa (gyakorlati/működési standard) az Európai Barnahus-előírásokat sorolja fel.

A második oszlop az egyes előírásokra leginkább vonatkozó jogi kötelezettségeket tartalmazza. A jogi kötelezettségek a PROMISE jogi kötelezettségeket magába foglaló keretéből származnak. A keretet a PROMISE Jogok és Iránymutatások Összefoglalásában¹⁰ dolgozták ki, hogy meghatározzák a bűncselekmények sértettjeire és büntetőeljárásokban való részvételükre vonatkozó alapvető kötelezettségeket. Ezt a keretet használták a releváns jogszabályok profiljának létrehozására az említett kulcsfontosságú kötelezettségek tekintetében.

A táblázat harmadik oszlopa (jogi aktus) a fent említett három európai jogi eszköz konkrét cikkeit tartalmazza, amelyek a releváns kötelezettségekre vonatkoznak. Ebben az oszlopban találhatóak továbbá a jogi eszközökben szereplő preambulumbekezdések is, amelyek fontos értelmező útmutatást nyújtanak a jogi kötelezettségekről.

¹⁰ O'Donnell, Rebecca (2017) PROMISE Compendium of Law and Guidance: European and International Instruments concerning Child Victims and Witnesses of Violence [PROMISE Jogok és Iránymutatások Összefoglalása: Az erőszak kiskorú áldozataival és tanúival kapcsolatos európai és nemzetközi eszközök], Stockholm, PROMISE Projektsorozat

BARNAHUS- ELŐÍRÁS	VONATKOZÓ JOGI KÖTELEZETTSÉG	JOGI AKTUS	MAGYARÁZÓ TARTALOM
1.1. A gyermek mindenek felett álló érdeke	Az irányelvekben megfogalmazott kötelezettségek alkalmazása során elsődleges szempont a mindenek felett álló érdek biztosítása	A bűncselekmények áldozatairól szóló irányelv: 14. preambulumbekezés 1.2. cikk A gyermekek szexuális bántalmazásáról szóló irányelv: 2., 6., 30. preambulumbekezés 18.1. cikk Lanzarote-i Egyezmény: 30.1. cikk	A preambulumbekezésekre és cikkekre mutató hivatkozások az általános kötelezettségekre vonatkoznak, amelyek biztosítják a gyermek mindenek felett álló érdekét. Az egyes gyakorlatokra vonatkozó konkrét jogi kötelezettségek az 1.2., 1.3., 4.-10. előírásokban találhatók.
1.2. A meghallgatáshoz és tájékoztatáshoz való jog	A gyermek véleményének megfelelő figyelembevétele	A bűncselekmények áldozatairól szóló irányelv: 14., 42. preambulumbekezés 1., 2., 10.1. cikk A szexuális bántalmazásról szóló irányelv: 19.3. cikk Lanzarote-i Egyezmény: 14.1., 31.1. cikk	Lásd még a 6. előírást (A gyermek kihallgatása a gyermeknek a bünygi nyomozási eljárásban meghallgatáshoz való jogának érvényesítése mellett). Lásd még a 7. és 8. előírást.
	Tájékoztatás	A bűncselekmények áldozatairól szóló irányelv: 21., 26., 30., 31. preambulumbekezés 1.1., 3., 4., 6. cikk Lanzarote-i Egyezmény: 31.1. cikk a, b; 31.2. 31.6. cikk	Lásd még a 6., 7. és 8. előírást.
	A tolmácsoláshoz és fordításhoz való jog	A bűncselekmények áldozatairól szóló irányelv: 34., 36. preambulumbekezés 5.2-3., 7.1-7.8. cikk Lanzarote-i Egyezmény: 31.6. cikk	Lásd még a 6. és 8. előírást. A Lanzarote-i Egyezmény 31.6. cikkét itt idézzük, mert a benne foglalt vonatkozó tájékoztatást a gyermekek számára is érthető módon fogalmazták meg.
	Lehetőség annak elrendelésére, hogy a kiskorú áldozatot megfelelő kommunikációs technológiák alkalmazásával hallgassák meg	A bűncselekmények áldozatairól szóló irányelv: 23.3. cikk a, b	Lásd még a 6. előírást.

BARNAHUS- ELŐÍRÁS	VONATKOZÓ JOGI KÖTELEZETTSÉG	JOGI AKTUS	MAGYARÁZÓ TARTALOM
		A szexuális bántalmazásról szóló irányelv: 20.5 cikk b Lanzarote-i Egyezmény: 36.2 cikk b	
1.3. Az indokolatlan késelem megelőzése	Nincs indokolatlan késelem a tények bejelentése és az interjúk elkészítése között	A bűncselekmények áldozatairól szóló irányelv: 20. cikk a A szexuális bántalmazásról szóló irányelv: 20.3 cikk a Lanzarote-i Egyezmény: 30.3. cikk, 35.1 cikk a	A preambulumbekezdés- ekre és cikkekre mutató hivatkozások itt találhatók, köztük olyan hivatkozásokkal, amelyek az indokolatlan késelem elkerülésére vonatkoznak.
	Az adott gyermek körülményeinek és a nem bántalmazó családtagok szükségleteinek egyedi felmérése	A bűncselekmények áldozatairól szóló irányelv: 22.1. cikk	Lásd még az 5. és 7. előírást.
	Tájékoztatás	A bűncselekmények áldozatairól szóló irányelv: 4.1., 6.1. cikk Lanzarote-i Egyezmény: 31.2. cikk	Lásd még az 1.2. előírást.
	Segítségnyújtás és támogatás	A szexuális bántalmazásról szóló irányelv: 18.2., 18.3. cikk	Lásd még a 8. előírást.
2. Multidiszciplináris és intézmények közötti együttműködés	Multidiszciplináris jelleg/koordináció/együttműkö- dés	A bűncselekmények áldozatairól szóló irányelv: 38., 62. preambulumbekez- dés 26.1. cikk Lanzarote-i Egyezmény: 10.1., 10.3., 11.1. cikk	Lásd még a Lanzarote-i Egyezmény 5.3. és 15. cikkét a megelőző intézkedésekről és a 38.1. cikk a-c bekezdését a nemzetközi együttműködésről.
3. A célcsoportok	Megkülönböztetésmentesség	A bűncselekmények áldozatairól szóló irányelv: 9., 10., 15., 19., 66. preambulumbekez- dés 1., 22.3. cikk Lanzarote-i Egyezmény: 2. cikk	Az itt felsorolt preambulumbekezdés és cikkek széles körű kötelezettségeket írnak elő annak biztosítására, hogy minden gyermek egyenlő jogokkal rendelkezen az igazságszolgáltatás és a segítség tekintetében.

BARNAHUS- ELŐÍRÁS	VONATKOZÓ JOGI KÖTELEZETTSÉG	JOGI AKTUS	MAGYARÁZÓ TARTALOM
	Az áldozatok azonosítására vonatkozó rendelkezések, beleértve azokat a különös rendelkezéseket, amelyek alapján a gyermek bűncselekmény áldozatának nyilvánítható, mint például a korhatár vagy a családtagok felmérése	A bűncselekmények áldozatairól szóló irányelv: 19. preambulumbekézdés, 1., 2.1., 17., 24.2. cikk A szexuális bántalmazásról szóló irányelv: 18.2., 18.3., 19.5. cikk Lanzarote-i Egyezmény: 3. cikk a, 11.2., 14.4., 34.2., 35.3. cikk	A felsorolt cikkek közvetlenül a gyermek kihallgatására, az intézmények közötti tervezésre és esetkezelésre, az orvosi vizsgálatokra és a terápiás szolgáltatásokra vonatkoznak.
4. Gyermekbarát környezet	Az interjúk az erre a célra tervezett vagy átalakított helyiségekben zajlanak	A bűncselekmények áldozatairól szóló irányelv: 9.1., 9.3., 12.1., 18., 22.1., 22.4., 26. cikk A szexuális bántalmazásról szóló irányelv: 20.3. cikk Lanzarote-i Egyezmény: 35.1. cikk b	Lásd még a 6. előírást.
	Az áldozat és az elkövető közötti kapcsolat elkerüléséhez való jog	A bűncselekmények áldozatairól szóló irányelv: 19.1-2. cikk A szexuális bántalmazásról szóló irányelv: 30. preambulumbekézdés	Lásd még a Lanzarote-i Egyezmény 31.1. cikkét. Lásd még a 6. előírást.
5. Intézmények közötti esetkezelés	Az irányelvekben megfogalmazott kötelezettségek alkalmazása során elsődleges szempont a mindenek felett álló érdek biztosítása	A bűncselekmények áldozatairól szóló irányelv: 1. cikk c, 2. cikk A szexuális bántalmazásról szóló irányelv: 18.1., 19.2. cikk Lanzarote-i Egyezmény: 30.1. cikk	Az intézmények közötti csapatnak a tervezés és az ügykezelés egésze során a gyermek mindenek felett álló érdekét mint alapgondolatot kell figyelembe vennie.

BARNAHUS- ELŐÍRÁS	VONATKOZÓ JOGI KÖTELEZETTSÉG	JOGI AKTUS	MAGYARÁZÓ TARTALOM
	Az adott gyermek körülményeinek és a nem bántalmazó családtagok szükségleteinek egyedi felmérése	A bűncselekmények áldozatairól szóló irányelv: 9., 55., 56., 58. preambulumbekkezdés, 22.1-7. cikk A szexuális bántalmazásról szóló irányelv: 19.3. cikk	Az itt felsorolt preambulumbekkezdések és cikkek az intézmények közötti munkacsoport szerepére vonatkoznak az egyéni felmérések elvégzésében és a tervek kidolgozásában.
	Multidiszciplináris jelleg/koordináció/együttműködés	A bűncselekmények áldozatairól szóló irányelv: 62. preambulumbekkezdés 26.1. cikk Lanzarote-i Egyezmény: 10.1. cikk	Lásd még a Lanzarotei Egyezmény 38.1. cikk a-c bekezdéseit a nemzetközi együttműködésről.
	A bizalmi körre vonatkozó előírások	A bűncselekmények áldozatairól szóló irányelv: 18. preambulumbekkezdés A gyermekek szexuális bántalmazásáról szóló irányelv: 30. preambulumbekkezdés 19.1. cikk Lanzarote-i Egyezmény: 14.1. cikk	A preambulumbekkezdések és cikkek az intézmények közötti munkacsoport szerepére vonatkoznak a gyermekek további bántalmazástól való védelmének biztosításában.
6. A gyermek kihallgatása	Tájékoztatás	A bűncselekmények áldozatairól szóló irányelv: 21., 26., 30., 31. preambulumbekkezdés, 1.1., 3.1-3., 4.1-2., 6. cikk Lanzarote-i Egyezmény: 31.1., 31.2. cikk	Lásd még az 1.2. előírást.
	A tolmácsoláshoz és fordításhoz való jog	A bűncselekmények áldozatairól szóló irányelv: 9.1., 9.3., 12.1., 18., 22.1., 22.4., 26. cikk Lanzarote-i Egyezmény: 31.6. cikk	Lásd még az 1.2. előírást. A Lanzarote-i Egyezmény 31.6. cikkét itt idézzük, mert a benne foglalt vonatkozó tájékoztatást a gyermekek számára is érthető módon fogalmazták meg.

BARNAHUS- ELŐÍRÁS	VONATKOZÓ JOGI KÖTELEZETTSÉG	JOGI AKTUS	MAGYARÁZÓ TARTALOM
	A gyermekeket érintő nyomozások és bírósági eljárások során alkalmazott eljárások	A bűncselekmények áldozatairól szóló irányelv: 58., 59., 66. preambulumbekézdés, 1.1., 18., 23.1. cikk Lanzarote-i Egyezmény: 30.1-4., 31.1. cikk	Lásd még az 1.1.-1.3. előírásokat. Az 1.3. előírás a jogi kötelezettségeket fogalmazza meg, amelyek biztosítják, hogy ne forduljon elő indokolatlan késedelem a tények bejelentése és az interjúk elkészítése között.
	Az interjúk szükség esetén az erre a célra tervezett vagy átalakított helyiségekben zajlanak	A bűncselekmények áldozatairól szóló irányelv: 23.2. cikk b A szexuális bántalmazásról szóló irányelv: 20.3. cikk Lanzarote-i Egyezmény: 35.1 cikk b	Lásd még a 4. előírást.
	A kihallgatást az erre kiképzett szakemberek végzik, vagy az az ő közvetítésükkel történik	A bűncselekmények áldozatairól szóló irányelv: 23.2. cikk b A szexuális bántalmazásról szóló irányelv: 20.3 cikk c Lanzarote-i Egyezmény: 35.1 cikk c	Lásd alább a Képzések és eszközök részt is.
	A gyermek kihallgatását, ha lehetséges és helyénvaló, mindig ugyanazok a személyek végzik	A bűncselekmények áldozatairól szóló irányelv: 23.2. cikk c A szexuális bántalmazásról szóló irányelv: 20.3 cikk d Lanzarote-i Egyezmény: 35.1 cikk d	
	A szexuális erőszak, a nemi alapú erőszak vagy a hozzátartozók közötti erőszak áldozatai esetében az interjút a gyermekkel azonos nemű szakember készíti	A bűncselekmények áldozatairól szóló irányelv: 23.2. cikk d	
	A kihallgatások számát a lehető legkevesebbre korlátozzák, és csak feltétlenül szükséges esetekben, valamint csak a	A bűncselekmények áldozatairól szóló irányelv: 20. cikk b	

BARNAHUS- ELŐÍRÁS	VONATKOZÓ JOGI KÖTELEZETTSÉG	JOGI AKTUS	MAGYARÁZÓ TARTALOM
	nyomozás és a bírósági eljárások céljából kerül rájuk sor	A szexuális bántalmazásról szóló irányelv: 20.3 cikk e Lanzarote-i Egyezmény: 35.1 cikk e	
	Minden kiskorú áldozattal vagy adott esetben kiskorú tanúval készített interjút audiovizuálisan rögzíthetnek, és ezeket a felvételeket bizonyítékként felhasználhatják a bírósági eljárás során	A bűncselekmények áldozatairól szóló irányelv: 24.1. cikk a A szexuális bántalmazásról szóló irányelv: 20.4. 4. cikk Lanzarote-i Egyezmény: 35.2. cikk	Lásd még az 1.2. előírást.
	Lehetőség annak elrendelésére, hogy a kiskorú áldozatot megfelelő kommunikációs technológiák alkalmazásával hallgassák meg	A bűncselekmények áldozatairól szóló irányelv: 58. preambulumbekezdés, 23.3. cikk a b A szexuális bántalmazásról szóló irányelv: 20.5 cikk b Lanzarote-i Egyezmény: 36.2 cikk b	Lásd még az 1.2. előírást.
	Az áldozat és az elkövető közötti kapcsolat elkerüléséhez való jog	A bűncselekmények áldozatairól szóló irányelv: 58. preambulumbekezdés, 19. 1-2. cikk A szexuális bántalmazásról szóló irányelv: 30. preambulumbekezdés Lanzarote-i Egyezmény: 31.1. cikk	Lásd még a 4. előírást.
	Képzés és eszközök	A bűncselekmények áldozatairól szóló irányelv: 61., 63. preambulumbekezdés, 25. cikk A szexuális bántalmazásról szóló irányelv: 30. preambulumbekezdés A	Lásd még a 9. előírást.

BARNAHUS- ELŐÍRÁS	VONATKOZÓ JOGI KÖTELEZETTSÉG	JOGI AKTUS	MAGYARÁZÓ TARTALOM
		Lanzarote-i Egyezmény: 5.1., 5.2., 35.1. cikk c, 36.1. cikk	
	Multidiszciplináris jelleg/koordináció/együttműködés	A bűncselekmények áldozatairól szóló irányelv: 38., 62. preambulumbekezdés, 26.1. cikk Lanzarote-i Egyezmény: 10.1. cikk	Lásd még a 5. előírást.
7. Orvosi vizsgálat	A gyermek véleményének megfelelő figyelembevétele	A bűncselekmények áldozatairól szóló irányelv: 1., 2., 10.1. és 10.2. cikk A szexuális bántalmazásról szóló irányelv: 19.3. cikk Lanzarote-i Egyezmény: 14.1. cikk	Lásd még az 1.2. előírást.
	Tájékoztatás	A bűncselekmények áldozatairól szóló irányelv: 1.1., 3., 4., 6. cikk Lanzarote-i Egyezmény: 31.1., 31.6. cikk	Lásd még az 1.2. előírást.
	A tolmácsoláshoz és fordításhoz való jog	A bűncselekmények áldozatairól szóló irányelv: 5.2-3., 7.1-7.8. cikk Lanzarote-i Egyezmény: 31.6. cikk	Lásd még az 1.2. előírást. A Lanzarote-i Egyezmény 31.6. cikkét itt idézzük, mert a benne foglalt vonatkozó tájékoztatást a gyermekek számára is érthető módon fogalmazták meg.
	Segítségnyújtás és támogatás	A bűncselekmények áldozatairól szóló irányelv: 38. preambulumbekezdés 8.1-5., 9.1-3., 25.4. cikk A gyermekek szexuális bántalmazásáról szóló irányelv: 31. preambulumbekezdés 18.1. cikk	

BARNAHUS- ELŐÍRÁS	VONATKOZÓ JOGI KÖTELEZETTSÉG	JOGI AKTUS	MAGYARÁZÓ TARTALOM
		Lanzarote-i Egyezmény: 14.1. cikk	
	Az adott gyermek körülményeinek és a nem bántalmazó családtagok szükségleteinek egyedi felmérése	A bűncselekmények áldozatairól szóló irányelv: 9., 55., 56. preambulumbekezés 22.1., 22.4. cikk A szexuális bántalmazásról szóló irányelv: 19.3. cikk	Lásd még a 5. előírást.
	Képzett szakemberek bevonása a pszichoszociális felmérésbe, a gyermek kihallgatásába és az orvosi vizsgálatokba	A bűncselekmények áldozatairól szóló irányelv: 25.4. cikk A szexuális bántalmazásról szóló irányelv: 36. preambulumbekezés Lanzarote-i Egyezmény: 5.1., 5.2. cikk	Lásd még a 9. előírást.
	BŰNÜGYI NYOMOZÁS: Az (igazságügyi) orvostani vizsgálatok számát minimális szinten tartják	A bűncselekmények áldozatairól szóló irányelv: 20. cikk c d	
8. Terápiás szolgáltatások / mentálhigiénia	A gyermek véleményének megfelelő figyelembevétele	A bűncselekmények áldozatairól szóló irányelv: 1., 2., 10.1. és 10.2. cikk A szexuális bántalmazásról szóló irányelv: 19.3. cikk Lanzarote-i Egyezmény: 14.1. cikk	Lásd még az 1.2. előírást.
	Tájékoztatás	A bűncselekmények áldozatairól szóló irányelv: 1.1., 3., 4., 6. cikk Lanzarote-i Egyezmény: 31.1., 31.6. cikk	
	A tolmácsoláshoz és fordításhoz való jog	A bűncselekmények áldozatairól szóló irányelv: 5.2-3., 7.1-7.8. cikk Lanzarote-i Egyezmény: 31.6. cikk	Lásd még az 1.2. előírást. A Lanzarote-i Egyezmény 31.6. cikkét itt idézzük, mert a benne foglalt vonatkozó tájékoztatást a gyermekek számára is

BARNAHUS- ELŐÍRÁS	VONATKOZÓ JOGI KÖTELEZETTSÉG	JOGI AKTUS	MAGYARÁZÓ TARTALOM
			érthető módon fogalmazták meg.
	Segítségnyújtás és támogatás	A bűncselekmények áldozatairól szóló irányelv: 1.1., 8.1-5., 9., 17., 25.4. cikk A gyermekek szexuális bántalmazásáról szóló irányelv: 31. preambulumbekzdés 18.2., 18.3., 19.1-19.5. cikk Lanzarote-i Egyezmény: 11.1. cikk, 14.1., 14.4. cikk	Lásd még a Lanzarote-i Egyezmény 38.1. cikk b bekezdését a multidiszciplináris jellegről a nemzetközi együttműködés vonatkozásában
	Az adott gyermek körülményeinek és a nem bántalmazó családtagok szükségleteinek egyedi felmérése	A bűncselekmények áldozatairól szóló irányelv: 9., 55., 56. preambulumbekzdés 22.1., 22.4. cikk A szexuális bántalmazásról szóló irányelv: 19.3. cikk	Lásd még a 5. előírást.
	Képzett szakemberek bevonása a pszichoszociális felmérésbe, a gyermek kihallgatásába és az orvosi vizsgálatokba	A bűncselekmények áldozatairól szóló irányelv: 66. preambulumbekzdés 25.4. cikk A szexuális bántalmazásról szóló irányelv: 30., 36. preambulumbekzdés Lanzarote-i Egyezmény: 5.1., 5.2. cikk	Lásd még a 9. előírást.
9. Kapacitásépítés	A kihallgatást az erre kiképzett szakemberek végzik, vagy az az ő közvetítésükkel történik	A bűncselekmények áldozatairól szóló irányelv: 23.2. cikk b A szexuális bántalmazásról szóló irányelv: 20.3 cikk c Lanzarote-i Egyezmény: 35.1 cikk c	Lásd még a 6. előírást.
	Segítségnyújtás és támogatás	A bűncselekmények áldozatairól szóló	Lásd még a 7. és 8. előírást.

BARNAHUS- ELŐÍRÁS	VONATKOZÓ JOGI KÖTELEZETTSÉG	JOGI AKTUS	MAGYARÁZÓ TARTALOM
		irányelv: 66. preambulumbekezdés, 8.1-5., 9.1-3., 25.4. cikk Lanzarote-i Egyezmény: 5.1., 5.2. cikk	
	Képzett szakemberek bevonása a pszichoszociális felmérésbe, a gyermek kihallgatásába és az orvosi vizsgálatokba	A bűncselekmények áldozatairól szóló irányelv: 61., 62., 66. preambulumbekkezdés 25. cikk A gyermekek szexuális bántalmazásáról szóló irányelv: 30., 36. preambulumbekkezdés 20.3. cikk c Lanzarote-i Egyezmény: 5.1., 5.2., 35.1. cikk c, 36.1. cikk	Lásd még a 6., 7. és 8. előírást.
10. Megelőzés: Információ-megosztás, szemléletformálás és külső kompetenciaépítés	Szükséges intézkedések a kiskorú áldozatok magánéletének, személyazonosságának és imázsának védelme érdekében, továbbá annak megakadályozása, hogy a gyermek beazonosítását lehetővé tevő információk nyilvánosságra kerüljenek.	A bűncselekmények áldozatairól szóló irányelv: 21.1-2. cikk A szexuális bántalmazásról szóló irányelv: 20.6. cikk Lanzarote-i Egyezmény: 31.1 cikk e	Az itt említett jogi kötelezettség alapvető fontosságú a szolgáltatás teljes munkájához, a jogi eszközök azonban főként a bírósági eljárások vonatkozásában összpontosítanak erre.
	Képzés és eszközök	A bűncselekmények áldozatairól szóló irányelv: 61., 62. preambulumbekkezdés, 25., 26.1. cikk A gyermekek szexuális bántalmazásáról szóló irányelv: 30., 36. preambulumbekkezdés 23.1., 23.3. cikk Lanzarote-i Egyezmény: 5.1., 5.2., 35.1. cikk c, 36.1., 38. cikk	A bűncselekmények áldozatairól szóló irányelv 26.1. cikkét és a Lanzarote-i Egyezmény 38. cikkét itt idézzük, mert a nemzetközi együttműködés keretében megvalósuló legjobb gyakorlatok cseréjére vonatkozó információkat tartalmazznak.
	Adatok és monitoring	A bűncselekmények áldozatairól szóló irányelv: 62., 64.	Szintén érdekes lehet a Lanzarote-i Egyezmény X. fejezete, amely az Európa Tanács szintjén alkalmazott monitoring-

BARNAHUS- ELŐÍRÁS	VONATKOZÓ JOGI KÖTELEZETTSÉG	JOGI AKTUS	MAGYARÁZÓ TARTALOM
		preambulumbekezdés A szexuális bántalmazásról szóló irányelv: 44. preambulumbekezdés Lanzarote-i Egyezmény: 10.2. cikk b	mechanizmusokra fókuszál.
	Ismeretterjesztés	A bűncselekmények áldozatairól szóló irányelv: 62. preambulumbekezdés, 26.2. cikk A gyermekek szexuális bántalmazásáról szóló irányelv: 34., 45. preambulumbekezdés 23.1., 23.3. cikk Lanzarote-i Egyezmény: 5., 6. és 8. cikk	
	Megelőzés	A bűncselekmények áldozatairól szóló irányelv: 26.1., 26.2. cikk A gyermekek szexuális bántalmazásáról szóló irányelv: 34., 37., 45. preambulumbekezdés 22., 23.1-3. cikk Lanzarote-i Egyezmény: 4., 5.3., 7., 15., 16., 17., 38. cikk	Lásd még a Lanzarote-i Egyezmény 10.1., 10.3. cikkét, amelyek a szexuális bántalmazást és kizsákmányolást megelőző együttműködésre fókuszálnak. A bűncselekmények áldozatairól szóló irányelv 26.1. cikkét és a Lanzarote-i Egyezmény 38. cikkét itt idézzük, mert a nemzetközi együttműködés keretében megvalósuló legjobb gyakorlatok cseréjére vonatkozó információkat tartalmaznak.

II.

A Barnahus-modell magyarországi adaptálása

A Barnahus Hungary története

2013: Dr. Lazáryné Illés Mária egy szakmai konferencián hall először a Barnahus-modellről, és a szombathelyi alapellátás vezetőjével, Kulcsár Lászlónéval elhatározza, hogy városukban létrehoznak egy Barnahus-szolgálatot.

2014: Dr. Lazáryné Illés Mária felmérést végez a vas megyei védőnők (101 fő) jelzőrendszeri tevékenységéről, mely azt mutatja, hogy a védőnők 99%-a nem veszi észre a szexuális abúzus jeleit. Ez az eredmény azt jelenti, hogy az abuzált gyermekek komoly veszélyben vannak Magyarországon, és tenni kell értük valamit.

2014. június: Ötoldalú találkozó összehívása a vas megyei TEGYESZ-ben: ügyészek, rendőr, gyámhivatali ügyintéző, szociális munkás, gyámok részvételével. Az ügyészek szerint a 2014-es Büntetőeljárás Törvénykönyvben szétszórta ugyan, de megtalálhatóak már azok a jogszabályok, melyekkel működtetni lehetne Szombathelyen is egy Barnahus-szolgálatot pilotjelleggel.

2014. július: Dr. Lazáryné Illés Mária (önfinanszírozott) szakmai látogatást tesz a reykjavíki Barnahus-szolgálatban. Elindul a szakmai együttműködés az izlandi Barnahus szakembereivel.

2014. szeptember: Elkezdődnek a kamerával rögzített gyermekmeghallgatások a TEGYESZ-ben Dr. Lazáryné Illés Mária igazságügyi pszichológus szakértő által.

2015. szeptember: Dr. Lazáryné Illés Mária és Lazáry Fanni kommunikációs szakember meghívást kap Bragi Gudbrandssontól, az izlandi Gyermekvédelmi Kormányhivatal akkori igazgatójától az izlandi gyermekvédelmi rendszer és a reykjavíki Barnahus tanulmányozására.

2015. október: Folytatódnak a kamerával rögzített gyermekmeghallgatások a vas megyei ügyészség és rendvédelmi szervek támogatásával.

2015. november: Bragi Gudbrandsson meghívja Dr. Lazáryné Illés Máriát a következő évben induló kétéves nemzetközi projektbe.

2016-2017: A Balti-tengeri Államok Tanácsa az Európai Unió támogatásával meghirdeti az úgynevezett [PROMISE I.](#) (Promoting Child-Friendly Multi-Disciplinary and Interagency Services) nevű projektet, melynek keretében Dr. Lazáryné Illés Mária és Lazáry Fanni (önfinanszírozással) Európa 5 országában jár ([Horvátország](#), [Izland](#), [Svédország](#), [Hollandia](#), [Belgium](#)), és többnapos workshopokon keresztül elsajátítja a Barnahus jógyakorlatait a Barnahus-szolgálatok tanulmányozásával.

2016. június 28.: Az alapvető jogok biztos, Dr. Székely László az Alapvető Jogok Biztosának hivatalában [szakmai kerekasztalt hív össze](#) a gyermekbarát meghallgatás új megközelítéséről az igazságszolgáltatási eljárásokban, és a Barnahus-modell magyarországi bevezetésének lehetőségéről. Megkezdődik a párbeszéd az igazságszolgáltatás és a gyermekvédelem között!

2016. szeptember: A vas megyei Szociális Szolgáltatók Közhasznú Egyesülete [családvédelmi konferenciát](#) rendez a vas megyei nevelőszülőknek, ahol velük és a megyei szakemberekkel megismertetjük a Barnahus-modellt.

2016. november 15.: Szombathely Megyei Jogú Város Önkormányzatának anyagi támogatásaiból, magánadományokból a Vas Megyei Területi Gyermekvédelmi Szakszolgálatban [megnyitjuk az országban elsőként a szombathelyi Barnahus-szolgálatot](#) (Barnahus Szombathely). Európa 51., Kelet-Közép-Európa 1. Barnahus-szolgálatát Bragi Gudbrandsson, az izlandi Gyermekvédelmi Kormányhivatal akkori igazgatója, az izlandi Barnahus-modell alapítója nyitja meg.

2016. november 15-16.: Az alapellátás és a szakellátás a Barnahus-stáb irányításával megrendezi az [1. Nemzetközi Gyermekvédelmi Konferenciát](#), melynek fő előadója Bragi Gudbrandsson.

2016. november 17.: Az alapvető jogok biztos, Dr. Székely László [újabb szakmai kerekasztalt hív össze](#) az Alapvető Jogok Biztosának hivatalában a szombathelyi Barnahus-szolgálat támogatására.

2016. november 21. – 2018. december 31.: Elkezdődik és két éven át tart a Barnahus-pilotprogram.

2017. május 12.: Az alapellátás és a szakellátás a Barnahus-stáb irányításával megrendezi a [2. Gyermekvédelmi Konferenciát](#), ahol bemutatjuk a pályázati forrásokból kiadott [első nemzetközi gyermekvédelmi kiadványunkat](#) A gyermekek védelmében címmel, melyet Lazáry Fanni szerkesztett.

2017. szeptember 1. – 2018. szeptember 30.: A BM-17-0029 azonosító számú pályázatot megnyerjük, és a „Barnahus Szombathely” nevű projekt keretén belül az alábbi szakmai tevékenységeket végzi el a szombathelyi Barnahus-stáb:

- egy-egy napos továbbképzések 7 fős csoportokban a következő szervezetek számára:
 - a SZMJV Pálos Károly Szociális Szolgáltató Központ és Gyermekjóléti Szolgálatnál a szociális alapellátásban valamennyi szakdolgozó részére,
 - az összes Vas megyei rendőr-főkapitányságnál dolgozó áldozatvédelmi referens és kapcsolattartó részére,
 - a Vas Megyei Gyermekvédelmi Központ, Általános Iskola és TEGYESZ nevelőszülői hálózatában alkalmazott nevelőszülők részére,
 - bírósági ülnökök részére;
- a Barnahus-modellt bemutató, illetve működését segítő releváns külföldi tudományos szakirodalmak magyar nyelvű fordítása;
- a Szombathelyi Média Központ stábjával [„Az ördög szállta meg” alcímmel egy 40 perces „érzékenyítő” film készítése](#) a lakosság számára, melyet a Nyugat-dunántúli régió városi televíziócsatornáin mutatnak be;
- a művészetek, a mese, illetve a színjátszás segítségével történő szabadidős programok kidolgozása és megvalósítása érdekében:
 - a Vas Megyei Gyermekvédelmi Központ, Általános Iskola és TEGYESZ befogadó csoportjában mese- és művészetterápiás foglalkozásokat tart mese- és művészetterapeuta, nagy sikerrel,

- a Nézőművészeti Kft. által előadott, a családon belüli szexuális abúzáls témáját körüljáró „Soha senkinek” c. színdarab bemutatása és szakemberek által vezetett feldolgozása a Vas Megyei TEGYESZ gyermekotthonaiban. Az előadások hallgatósága, a gyermekek és a gyermekvédelmi szakemberek az előadásokat követően élményt feldolgozó, pszichológusok által moderált beszélgetéseken vesznek részt;
- a szekunder viktimizáció elkerülését szolgáló krízisintervenciós terápiás tevékenységünk keretében a szexuálisan abuzált gyermekeknél a kihallgatást követően azonnal elkezdődik (ugyanabban az épületben, ahol a kihallgatás) a Magyarországon még nem alkalmazott, speciális, újdonságnak számító EMDR-terápia;
- szakmai és szakmaközi együttműködés, valamint gondozói hálózat építése, fejlesztése érdekében folyamatosan tartunk esetmegbeszéléseket, szupervíziókat, és input- és output-evaluációt;
- 12 alkalommal az országban a Barnahus szakmai vezetője, Dr. Lazáryné Illés Mária konferenciákon előadásokat, szakmai kerekasztalokat tart, egyéni konzultációkat folytat Budapesten, Pécsen, Győrben és más városokban;
- korszerű informatikai megoldások fejlesztése, alkalmazása tevékenység keretében célunk megvalósítására megvásároljuk a holland fejlesztésű Noldus hardvert és az ObserverXT, valamint a FaceReader szoftvereket, amelyek a Barnahusban megvalósítandó igazságügyi interjúk (abúzus áldozatává vált gyermekek kihallgatása) videófelvételeinek tudományos elemzését szolgálják;
- a projekt eredményeként kutatócsoportot hozunk létre pszichológus szakemberek és IT-szakember részvételével. A kutatás célja, hogy Magyarországon először elkezdődjön a gyermeki nonverbális kommunikáció tudományos kutatása és az eredményeknek az igazságszolgáltatásban való használata a bűnmegelőzés eredményességének növelése érdekében.

2017. október: Dr. Lazáryné Illés Mária és Lazáry Fanni (önfinanszírozással) részt vesz Hágában a [15. ISPCAN](#) (International Society for the Prevention of Child Abuse and Neglect) Európai Regionális Konferencián, melynek témája: A gyermekbántalmazás és elhanyagolás prevenciójában és kezelésében alkalmazott multidiszciplináris és interagency megközelítések.

2017. november 18.: az alapellátás és a szakellátás a Barnahus-stáb irányításával megrendezi a [3. Gyermekvédelmi Konferenciát](#), ahol Dr. Lazáryné Illés Mária beszámol a Barnahus-pilotprogram magyarországi bevezetése óta megtett lépésekről.

2018-2019: a Balti-tengeri Államok Tanácsa az Európai Unió támogatásával meghirdeti a [PROMISE II.](#) (Promoting Child-Friendly Multi-Disciplinary and Interagency Services) nevű projektet, melybe meghívást kap az eddigi munkája alapján a Barnahus-stáb is. A pályázat elsődlegesen a Barnahus-modell bevezetésével kapcsolatos képzéseket, szemléletformáló érzékenyítéseket és a módszer tudományos megalapozására szolgáló kutatásokat támogatja. A szombathelyi stáb ennek megfelelően intenzív képzéseket és workshopokat szervez Vas, Zala, Győr-Moson-Sopron, Borsod-Abaúj-Zemplén, Hajdú-Bihar, Somogy, Baranya és Pest megyei, illetve budapesti szakemberek részére nemzetközi Barnahus-szakemberek bevonásával: Izlandról, Svédországból, Horvátországból, Nagy-Britanniából és Lengyelországból érkeznek az előadók, és osztják meg személyes tapasztalataikat az egyes Barnahus-szolgálatokban végzett munkáikról.

2018. március: az EMMI Szociális Ügyekért és Társadalmi Felzárkózásért Felelős Államtitkárság helyettes államtitkára szerint a szombathelyi Barnahus-szolgálat mellett a jelenlegi Barnahus-stáb bővítésével Barnahus Nemzeti Tudásközpontot kell működtetni.

2018. május 11.: Az alapellátás és a szakellátás a Barnahus-stáb irányításával megrendezi a [2. Nemzetközi Gyermekvédelmi Konferenciát](#), melynek fő előadója Margret Unnur Rögnvaldsdóttir, a reykjavíki Barnahus-szolgálatban dolgozó főügyész, és ahol bemutatjuk a pályázati forrásokból kiadott [második nemzetközi gyermekvédelmi kiadványunkat](#) A gyermekek védelmében II. címmel, melyet Lazáry Fanni szerkesztett.

2018. szeptember: a Barnahus-stáb vezetői meghallgatáson vesznek részt az EMMI Szociális Ügyekért és Társadalmi Felzárkózásért Felelős Államtitkárságán, ahol [Fülöp Attila államtitkár támogatásáról biztosítja a stábot](#), és hosszútávú tervként kilátásba helyezi az országos lefedettséget.

2018. november 16.: Az alapellátás és a szakellátás a Barnahus-stáb irányításával megrendezi a [3. Nemzetközi Gyermekvédelmi Konferenciát](#), melynek fő előadói Maria Gorosch, a stockholmi Barnahus-szolgálatban dolgozó nyomozó-rendőr, és Alda Hrönn Jóhansdóttir, a reykjavíki Barnahus-szolgálatban dolgozó nyomozó-rendőr. A rendezvényen bemutatjuk a kétszeres olimpiai bajnok párbajtőrívó Nagy Tímeát, [a Magyarországi Barnahus Jószolgálati Nagykövetét](#).

2016. november 21. – 2018. december 31.: A Barnahus-pilotprogram keretében magánfelkérésekre, szakellátásból jövő felkérésekre, gyámhivatali kirendelésekre az ország számos részéből 56 gyermeket vizsgálunk meg abúzusgyanúval.

2019. január 1.: [A Gyermekvédelmi Törvény 61. paragrafusa](#) hivatalossá teszi a Barnahus-szolgálat működését, és január 1-től kizárólag hivatalos kirendelésre végzünk komplex Barnahus-vizsgálatokat.

2019. május 10.: Az alapellátás és a szakellátás a Barnahus-stáb irányításával megrendezi a [4. Nemzetközi Gyermekvédelmi Konferenciát](#), melynek fő előadója Hjörtur O. Adalstenisson, a reykjavíki Barnahus-szolgálatban dolgozó bíró.

2019. szeptember 1. – 2020. szeptember 30.: A BM-19-E-0038 azonosító számú pályázatot megnyerjük, és a „Barnahus Nemzeti Tudásközpont támogatása” nevű projekt keretén belül az alábbi szakmai tevékenységeket végzi el a szombathelyi Barnahus-stáb:

- készítünk [egy Barnahus-szolgálatot bemutató rajzfilmet](#) a 3-7 éves korosztály számára;
- Dr. Lazáryné Illés Mária megírja (Lazáry Fanni szerkeszti) azt [az esetismertető gyűjteményt](#) (Esetismertetések. Szexuálisabúzus-gyanús gyermekek igazságügyi pszichológus szakértői vizsgálata a szombathelyi Barnahus-szolgálatban címmel), melyben több mint 15 olyan esetet ismertet, ahol a szombathelyi Barnahus-szolgálatban vizsgáltuk ki az abúzusgyanús gyermekeket;
- a NOLDUS-kutatócsoportunk nagyvű kutatás előkészítését teszi meg, kiválogatja a releváns idegen nyelvű szakirodalmakat, melyeket részben le is fordít magyar nyelvre, továbbá elvégzi egy jövőbeni kutatás etikai előkészítését. Megtervez egy újabb, jövőbeni fókuszcsoportos kutatást, mely a gyermekek nonverbális kommunikációjának kutatását fogja megalapozni.

2019. november 15.: Az alapellátás és a szakellátás a Barnahus-stáb irányításával megrendezi az [5. Nemzetközi Gyermekvédelmi Konferenciát](#), melynek fő előadói Beata Wojtkowska, a lengyelországi Barnahus-szolgálatok vezetője és Olivia Lind Haldorsson, a Balti-tengeri Államok Tanácsa Veszélyeztetett Gyermekekért Felelős Osztályának vezetője.

2019. november 25.: Helsinkiben a PROMISE II. zárómeetingjén [Dr. Lazáryné Illés Mária prezentálja](#) a 18 ország Barnahus-szolgálatában dolgozó szakemberei előtt a Barnahus Szombathely kétéves projekt munkáját:

- 11 fő külföldi Barnahus-szolgálatból érkező szakember előadó;
- több mint 520 szakember résztvevő a tréningeken, workshopokon és kerekasztalokon;
- 16 prezentációt tartott Dr. Lazáryné Illés Mária országszerte;
- és ennek keretében több mint 2000 szakember hallott a projekt 2 éve során a Barnahus-modellről és a Barnahus Szombathely munkájáról.

2019. január 1. – december 31.: Az ország 7 megyéjéből, hivatalos kirendelésre 42 gyermeket vizsgálunk meg abúzusgyanúval, és 87 felnőtt szakember bevonásával. A szombathelyi Barnahus-szolgálat költségeit részben az EMMI Szociális Ügyekért és Társadalmi Felzárkózásért Felelős Államtitkársága Egyedi Támogatási Kérelem keretében finanszírozta.

2020. január 1.: A szombathelyi Barnahus-szolgálat működését mostantól a központi költségvetés fedezi. A Barnahus Nemzeti Tudásközpont működtetésére pedig Egyedi Támogatási Kérelmet nyújtottunk be az EMMI Szociális és Gyermekvédelmi Főosztályához, melynek elbírálása még folyamatban van.

2020. február 18.: Az [1046/2020 \(II.18.\) Kormányhatározat](#) (2. számú melléklet I.1.8., I.1.9., II.2.1. bekezdések) értelmében az Emberi Erőforrások Minisztériuma, az Igazságügyi Minisztérium és a Belügyminisztérium, a Legfelsőbb Ügyészség, az Országos Bírói Hivatal, az ORFK és a Pénzügyminisztérium közös fejlesztési stratégiája, hogy támogassa a további Barnahus-modell szerinti szolgáltatások infrastrukturális feltételeinek megteremtését és működését az országos lefedettség biztosítása érdekében. A kormányhatározat kimondja azt is (III.2.), hogy a nyomozási cselekmények és a büntetőeljárások időtartamának csökkentését kell elérni: a gyermekbarát igazságszolgáltatásban ezt a célt jelenleg a Barnahus-szolgálat tudja teljeskörűen biztosítani.

2020. március 23.: Az EMMI Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság Képzési Főosztálya a „Think globally, act locally! Újratervezés” című szabadon választható továbbképzési programunkat minősíti:

- a program engedélyszáma: T-18-002/2020
- a minősítés érvényességi ideje: 2023. március 31.
- a megítélt továbbképzési pontérték: 24

2020. szeptember: A Szombathely Megyei Jogú Város Önkormányzatának támogatásával, online e-book formátumban [megjelenik a harmadik nemzetközi gyermekvédelmi kiadvány](#), *A gyermekek védelmében III.* címmel, melyet ezúttal is Lazáry Fanni szerkesztett.

2020. november: Az Emberi Erőforrások Minisztériumának Szociális Ügyekért Felelős Államtitkársága levelében felkérte a Vas Megyei Gyermekvédelmi Központ, Általános Iskola és Területi Gyermekvédelmi Központ intézményét, hogy a Gyvt. 63. §-a c) pontja szerinti szaktanácsadási feladatkörben lássa el a kijelölt Gyermekvédelmi Szakszolgálatoknál létrejövő és működő, a Gyvt. 61. § (2) bekezdése szerinti Barnahus-modell alkalmazásával

nyújtott szolgáltatásokkal összefüggő képzési, továbbképzési, szakmai-módszertani, adatgyűjtési és elemzési, nemzetközi együttműködési és kapcsolattartói feladatokat.

2021. január 1.: Hatályba lép a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény azon rendelkezése, mely rögzíti, hogy a magyarországi Barnahus-moddal alapuló szolgáltatásokat végző szolgálatokban a gyermek kihallgatását a Gyvt. 63. §-a c) pontjában megnevezett szaktanácsadó végezheti, és lehetőséget ad a gyermek kihallgatásának Barnahus-szolgálatban való lefolytatására:

A különleges bánásmód körébe tartozó intézkedések különös szabályai 87. §:

(1) A bíróság, az ügyészség és a nyomozó hatóság a tizennyolcadik életévét be nem töltött személy részvételét igénylő eljárási cselekmény esetén

a) lehetőség szerint kép- és hangfelvételt készít,

b)[1] elrendelheti, hogy

ba) az eljárási cselekményen igazságügyi pszichológus szakértő is jelen legyen, illetve

bb) az eljárási cselekményt igazságügyi pszichológus szakértő vagy a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény 61. § (2) bekezdésében meghatározott szolgáltatást végző szaktanácsadó közreműködésével hajtja végre.

A BarnaHus-modell magyarországi adaptálói

A BARNAHUS HUNGARY TÁMOGATÓI

 Kulcsár Lászlóné

 Dr. Takátsné Dr. Tenki Mária

 Dr. Neményi András

 Dr. László Győző

 Dr. Hende Csaba

 Dr. Puskás Tivadar

 Dr. Huszár Lilla PhD

 Dr. Székely László

 Fülöp Attila

 Dr. Takács Éva

 Dr. Lantai Csilla

 Huszár Dorottya

 Nyitrai Imre

 Nagy Tímea

 Dr. Baloghné Gabór Katalin

 Kelemen Krisztián

 Perhé Kalmár Zsuzsanna

 Süle-Rezner Melinda

 Rettégi Attila

 Dr. Simon Attila István

 Varga Ildikó

remarker.eu

A BARNAHUS SZOMBATHELY STÁB

 Dr. Lazáryné Illés Mária

 Lazáry Fanni

 Horváth Laura

 Kulcsár András

 Dr. Lukovits Olga

 Borbély Nóra

 Erős Viktória

 Tóthné Oláh Katalin

 Dr. Pachner Orsolya PhD

 Nagy Andrásné

 Szőnyéné Molnár Zsuzsa

 Poór András

 Pados Zsolt

remarker.eu

III.

Új Barnahus-szolgálat létesítése

A Barnahus-szolgálat szervezeti működésének beillesztése a TEGYESZ Szervezeti és Működési Szabályzatába

Alapvetés

A Barnahus-szolgáltatás minden eleme bizonyítékalapú.

Szerkezeti ábra

„Barnahus Hungary”		
Barnahus Szombathely	Barnahus Nemzeti Tudásközpont	Barnahus Országos Munkacsoport
Barnahus Budapest		
Barnahus Debrecen		
Barnahus Miskolc		
Barnahus Gyula		
(további leendő Barnahus-szolgálatok)		

Szervezeti felépítés

A „**Barnahus Hungary**” ernyőmárka egy fantázianév, külön entitásként nem létezik.

Célunk a brand létrehozásával kettős volt:

1. egyrészt, hogy a nemzetközi környezetben, az Európai Barnahus Mozgalom résztvevőjeként megkülönböztessék a magyarországi törekvéseket a többi országban történő folyamatoktól (ezért is az angol nyelv használata);
2. másrészt, hogy azt a hosszú távú jövőképünket is kifejezzük, hogy minden bántalmazott gyermek számára hozzáférhetővé kell tenni a minden megyében elérhető Barnahus-szolgáltatást.

A **Barnahus Szombathely** a Szombathelyen működő Vas Megyei Területi Gyermekvédelmi Szakszolgálat egy speciális szolgáltatása. A TEGYESZ fenntartója a Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság Vas Megyei Kirendeltsége.

Feladatai, a komplex szolgáltatás elemei:

1. Az igazságügyi pszichológiai szakértői vizsgálat előkészítő ülése a gyermeket ismerő jelzőrendszeri tagok közreműködésével
2. Gyermekmeghallgatás speciális interjútechnikával
3. Gyermekorvosi és gyermeknőgyógyászati vizsgálat
4. Ha törvényszéki interjúnak minősül a gyermek meghallgatása, akkor azonnali traumafókuszú vagy kognitív terápiában részesül

5. Tájékoztatás, elégedettségi felmérések és utánkövetéses vizsgálatok
6. Tudományos statisztikák készítése és kutatások végzése

A **Barnahus Nemzeti Tudásközpont** a Szombathelyen működő Vas Megyei Területi Gyermekvédelmi Szakszolgálat egy másik speciális szolgáltatása. A TEGYESZ fenntartója a Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság Vas Megyei Kirendeltsége.

Feladatai:

- a Barnahus-szolgálat által végzett utánkövetéses vizsgálatok eredményeinek feldolgozása;
- minősített képzések kidolgozása, lebonyolítása;
- leendő Barnahus-szolgálatok leendő munkatársainak – elnyert nemzetközi pályázatokból is – magas színvonalú képzések, kerekasztalok, workshopok tartása, külföldi előadókkal;
- a Barnahus-modell országos megismertetése tanulmányok írásával;
- a Barnahus Szombathely munkájának bemutatása országszerte: törvényszékeken, bíróságokon, a kormányhivatal által szervezett éves tanácskozásokon, gyámhivatalokban, Országos Családterápiás Konferenciákon, és egyéb rendezvényeken frontális előadások, workshopok, kerekasztal-beszélgetések formájában;
- doktori iskolák hallgatóinak mentorálása;
- egyetemi képzések hallgatóinak gyakorlati terep biztosítása;
- ismeretterjesztő álló- és mozgóképes kommunikációs eszközök készítése.

A **Barnahus Országos Munkacsoport** az EMMI Szociális Ügyekért Felelős Államtitkársága megbízásából létrehívott szakmaspecifikus csoport, mely a Magyarországon létrejövő Barnahus-szolgálatok sikeres megnyitását és működését biztosítja és tartja fent.

Résztvevői: az EMMI Gyermekvédelmi és Gyámügyi Főosztály kijelölt szakemberei, a TEGYESZ-vezetők és a Barnahus-szolgálatok már meglévő és leendő vezetői.

Legfőbb céljai:

- a további innovációk, változtatások egy időben történő végrehajtása;
- információ- és tapasztalatcsere;
- újonnan megjelenő feladatok (hazai és nemzetközi) egységes végrehajtása;
- egységes fejlődés biztosítása;
- intézmények közötti együttműködési megállapodások megkötése:
 - helyi szinten
 - és miniszteriális szinten is.

Szervezeti együttműködések

A Barnahus-szolgálat a multidiszciplinaritás és az interagency szellemében működik.

Multidiszciplinaritás (MD): A szaktudományok összekapcsolásával az egyes szakterületek képviselőinek tudását kötjük össze egy adott abúzusgyanús gyermek esetében egy időben és egy helyen a gyermek mindenképp felett álló érdeke biztosításáért.

Interagency (IA): Az igazságszolgáltatás szervei (bírság, ügyészség, rendőrség) és a Barnahus-szolgálat közötti élő együttműködés egy adott abúzusgyanús gyermek kihallgatása során. A gyermekvédelem és az igazságszolgáltatás képviselőinek munkáját kapcsoljuk össze egy időben és egy helyen a gyermek mindenek felett álló érdeke biztosításáért.

Tehát a Barnahus-szolgálat küldetése teljesítéséhez elengedhetetlen a szaktudományok összekapcsolása és az élő együttműködés a hivatalos szervek között. A multidiszciplinaritás és az interagency megvalósulását az biztosítja, hogy **az egyes megyei Barnahus-szolgálatok együttműködési megállapodást kötnek az alábbi szervezetekkel:**

- megyei és városi rendőrkapitányságok;
- megyei főügyészség, járási ügyészségek;
- törvényszéki, járási bíróságok;
- családsegítő és gyermekjóléti szolgálatok;
- védőnői hálózat;
- gyámhatóságok;
- bölcsődei és óvodai intézmények;
- iskolapszichológusok;
- gyermek-ideggondozók;
- nevelési tanácsadók;
- megyei kórházak gyermekosztályai;
- körzeti gyermekorvosi hálózatok.

Az együttműködési megállapodások megkötéséhez a Barnahus Országos Munkacsoport által kidolgozott intézmények közötti megállapodás sablonok az iránymutatók.

A szolgáltatás igénybevételének módja

A Barnahus-szolgálatok működését a Gyvt. 61. § (2) bekezdése deklarálja, 2019. január 1-jétől:

A gyermekvédelmi szakszolgáltatás az elhanyagolt és bántalmazott, közülük is elsősorban a szexuálisan bántalmazott gyermekek vizsgálatát és terápiáját végző szolgáltatást, valamint – hivatalos szerv megkeresésére – az érintett gyermekek meghallgatását elősegítő szolgáltatást működtethet, amelynek során a gyermekvédelmi szakszolgáltatás együttműködik a megkereső szervvel.

A gyermek kihallgatását a Gyvt. 63. §-a c) pontjában megnevezett szaktanácsadó végzi (egyelőre igazságügyi pszichológus szakértő), és a gyermek kihallgatásának Barnahus-szolgálatban való lefolytatásának lehetőségét a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény – 2021. január 1-jén hatályba lépő – rendelkezése rögzíti:

*A különleges bánásmód körébe tartozó intézkedések különös szabályai 87. §:
(1) A bíróság, az ügyészség és a nyomozó hatóság a tizennyolcadik életévét be nem töltött személy részvételét igénylő eljárási cselekmény esetén*

a) lehetőség szerint kép- és hangfelvételt készít,

b)[1] elrendelheti, hogy

ba) az eljárási cselekményen igazságügyi pszichológus szakértő is jelen legyen, illetve

bb) az eljárási cselekményt igazságügyi pszichológus szakértő vagy a gyermekek védelméről és a gyámügyi

igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény 61. § (2) bekezdésében meghatározott szolgáltatást végző szaktanácsadó közreműködésével hajtja végre.

Eljárási cselekménynek minősül, ha a hatóság (rendőrség, bíróság) kirendelési végzéssel igazságügyi pszichológus szakértői vizsgálatot kér. A kirendelést az igazságügyi pszichológus szakértőnek (szaktanácsadónak) küldik a TEGYESZ vezetőjén keresztül. A vizsgálatra való felkérésről és a vizsgálat lefolytatásáról az igazságügyi pszichológus szakértő (szaktanácsadó) dönt a mindenkorai igazságügyi szakértői módszertani levélben foglaltak szerint, és a szakértői törvény idevonatkozó jogszabályai alapján.

Nem eljárás cselekménynek minősül, hanem Barnahus-szolgáltatásnak, hogyha a gyámhatóság, a gyermekvédelmi alapellátás, a gyermekvédelmi szakellátás, a gyám szexuálisabúzus-gyanú esetén, jelzőrendszeri bejelentés után, ún. előzetes gyermekvizsgálatot, konzultációt, szaktanácsot kér (elsősorban a gyermek akut védelmi igényeinek felmérésére). A nem eljárás cselekménynek minősülő szolgáltatások végzésére a TEGYESZ vezetője ad engedélyt az igazságügyi pszichológus szakértőnek (szaktanácsadónak).

A Barnahus-szolgáltatás konkrét folyamata

Eljárási cselekménynek minősülő Barnahus-szolgáltatások	Nem eljárás cselekménynek minősülő Barnahus-szolgáltatások
A Barnahus-szolgálat ügyviteli vezetője megszervezi az igazságügyi pszichológiai szakértői vizsgálatot előkészítő stábülést a (szexuálisabúzus-gyanús) gyermeket ismerő jelzőrendszeri tagok közreműködésével.	A Barnahus-szolgálat ügyviteli vezetője megszervezi az igazságügyi pszichológiai szakértői vizsgálatot előkészítő stábülést a (szexuálisabúzus-gyanús) gyermeket ismerő jelzőrendszeri tagok közreműködésével.
A Barnahus-szolgálat ügyviteli vezetője a vizsgálatot előkészítő stábülésre igyekszik beszerezni a lehető legtöbb iratanyagot az ügyről.	A Barnahus-szolgálat ügyviteli vezetője a vizsgálatot előkészítő stábülésre igyekszik beszerezni a lehető legtöbb iratanyagot az ügyről.
Az igazságügyi pszichológiai szakértői vizsgálatot előkészítő stábülésről kép- és hangrögzítés készül INDICO-rendszerrel.	Az igazságügyi pszichológiai szakértői vizsgálatot előkészítő stábülésről kép- és hangrögzítés készül INDICO-rendszerrel.
Hatósági kirendelés esetén a hatóság határozza meg a vizsgálatba bevonandó személyek körét.	Az alapellátás és/vagy szakellátás kérésére történő vizsgálat esetén (szexuálisabúzus-gyanú felmerülésekor) a Barnahus-szolgálat vezetője határozza meg a vizsgálatban részt vevő személyeket.
A gyermek meghallgatását az igazságügyi pszichológus szakértő (szaktanácsadó) végzi el az NICHHD-protokollnak megfelelően, melyről kép- és hangrögzítés készül INDICO-rendszerrel.	A gyermek meghallgatását az igazságügyi pszichológus szakértő végzi el az NICHHD-protokollnak megfelelően, melyről kép- és hangrögzítés készül INDICO-rendszerrel.
Ha törvényszéki interjúnak minősül a gyermek meghallgatása, akkor azonnali traumafókuszú vagy kognitív terápiában részesül.	A gyermek vizsgálata ebben az esetben nem minősül törvényszéki interjúnak, semmilyen terápia elindítása nem javasolt, mert az befolyásolja az esetlegesen bekövetkező törvényszéki interjú menetét.
A rögzített kép- és hanganyagokról szöveges jegyzőkönyvek készülnek, melyek tartalmazzák a gyermek nonverbális kommunikációs közléseit is.	A rögzített kép- és hanganyagokról szöveges jegyzőkönyvek készülnek, melyek tartalmazzák

	a gyermek nonverbális kommunikációs közléseit is.
A gyermeknőgyógyász hatósági felkérésre vagy gyermekháziorvos kérésére a gyermek meghallgatásával megegyező napon a Barnahus-szolgálat speciálisan berendezett orvosi szobájában a Barnahus-szolgáltatás előírásainak megfelelő orvosi vizsgálatot végez: mozgóképeket és állóképeket is készít, melyeket igazságügyi orvosszakértői vizsgálat esetén a vizsgálatot végző rendelkezésére is bocsájt.	
Az abúzusgyanús és Barnahus-protokoll alapján meghallgatott gyermekeknek, ha meghallgatásuk törvényszéki interjúnak minősül, azonnal 4 alkalmas, speciális EMDR-terápiát vagy kognitív terápiát ajánlunk fel. A gyermekbarát terápiás szobában kép- és hangfelvétel készül, és ez az anyag esetenként a nyomozati szakban bizonyítékként vagy bizonyítottságot erősítő tényezőként szerepelhet. A folyamat lezárásakor a szakember javaslatokat tehet az abúzusgyanús gyermek további támogatásának módjára.	
A Barnahus-szolgálatban történő vizsgálatok befejezése után a nemzetközi előírásoknak megfelelő, a gyermek életkorához igazodó elégedettségi felmérést végzünk (a nem bántalmazó családtagokkal is).	
A nemzetközi előírásoknak megfelelően és időütemezéssel a Barnahus szociális munkása ún. utánkövetéses vizsgálatok sorozatát végzi: a Barnahus-szolgáltatást igénybe vevő gyermekek és felnőttek nyomon követésével.	
Eljárási cselekménynek minősülő Barnahus-szolgáltatások esetén a szolgálat tudomására jutott információkat, vizsgálati eredményeket haladéktalanul és hiánytalanul át kell adni a rendőrségnek, ügyészségnek.	Nem eljárás cselekménynek minősülő Barnahus-szolgáltatások igénybevétele után esetkonferenciát kell tartani a vizsgálatot kérő szervezetek tagjaival, és az általuk feltett kérdéseket írásos vélemény formájában kell megválaszolni.

Adattárolás és adatvédelem

A Barnahus-szolgálat adattárolási és adatvédelmi kezelését a TEGYESZ érvényben lévő adattárolási és adatvédelmi szabályzata határozza meg.

A vizsgálatok során keletkezett kép- és hanganyagokat, valamint a papíralapú jegyzőkönyveket és az igazságügyi szakértői véleményt a titkos ügyiratkezelés szabályai szerint kell kezelni a GDPR szabályrendszere, valamint az intézmény adatvédelmi szabályzata alapján.

Az AD Acta ügyeket (az összes keletkezett iratot) két példányban, két különböző telephelyen 25 éven át kell őrizni.

Az infrastruktúra kialakítása

Tárgyi feltételek

Szükséges helyiségek:

- **Folyosó**
 - a berendezés gyermekbarát:
 - a falakon Reich Károly bekeretezett rajzai, a képkeretek a Barnahus arculati kézikönyvében meghatározott színeket követik
 - a konnektorok és a fogasok is a Barnahus arculati kézikönyvében meghatározott színeket követik
 - a bútorzat domináns színe a citromsárga
 - a kiegészítő berendezési tárgyaknál javasolt a Barnahus arculati kézikönyvében meghatározott színek használata

- **2 db váróhelyiség**

- 1 db várószoba a 10 éven aluli gyermekeknek
 - az ülőbútorok magassága a gyermek életkorához igazodik (babzsákfotel TILOS!)
 - az ülőbútorok színe hasonlítson a Barnahus arculati kézikönyvében meghatározott színekhez
 - a szobában vannak játékok, de azokat egy zárt szekrényben kell tárolni - nem cél, hogy a gyermek azt gondolja, hogy egy játszószobába érkezett
 - várakozás alatt mindig csak egy játékot vesz elő a kolléga, aki foglalkozik a gyermekkel, és a játék után visszateszi azt a szekrénybe
 - a falakon Reich Károly bekeretezett rajzai, a képkeretek a Barnahus arculati kézikönyvében meghatározott színeket követik
 - a konnektorok és a fogasok is a Barnahus arculati kézikönyvében meghatározott színeket követik
- 1 db várószoba a 10 éven felüli gyermekeknek
 - Wi-Fi jelszó kinyomtatva
 - az ülőbútorok olyan „füles” fotelek, melyekben a gyermek egyedül lehet, bekuckózhat, kényelembe tudja helyezni magát – a kanapék, heverők nem szolgálnák ugyanezt a célt, ezért azok ebbe a szobába nem praktikusak
 - a falakon bekeretezett izlandi természetfotók, a képkeretek a Barnahus arculati kézikönyvében meghatározott színeket követik
 - a konnektorok és a fogasok fehér színűek
 - akvárium élő, színes halakkal

- **Konyha**

A vizsgálatra érkezőket vendégül kell látni, mert a vizsgálatok nem kevés esetben akár egész napot, de mindig több órát vesznek igénybe (főleg nagyobb létszámú jelzőrendszeri stábértekezlet esetén, továbbá több gyermek együttes vizsgálata során). Így fel kell készülni minden esetben az ő ellátásukra, a gyermekbarát környezet egyik feltétele is ez.

- Jellemző felszereltség:
 - alapvető konyhai eszközök,
 - vízforraló,
 - kávéfőző,
 - hűtő stb.
- Élelmezésre vonatkozó alapfelszereltség:
 - tea,
 - kávé,
 - tej,
 - cukor,
 - boltban megvásárolható, zárt csomagolású élelmiszerek: kekszek, ropi, chips, egyéb rágcárnivalók,
 - ásványvíz,
 - üdítők stb.

- **Meghallgatószoza**

A gyermek meghallgatása gyermekbarát környezetben kell, hogy történjen. A vizsgálathoz különböző diagnosztikus eszközöket használ a vizsgálatot végző igazságügyi pszichológus szakértő. Ezek, még ha játékoknak tűnnek is, nem a játékot

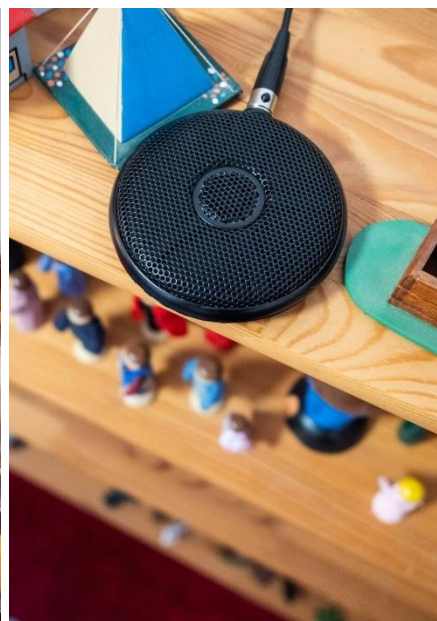
szolgálják, hanem a gyermek minél eredményesebb interjúját. A szoba bekamerázott és bemikrofonozott. Ideális esetben 2 db meghallgatószoba is van egy Barnahus-szolgálatban, az egyik a 10 éven aluli, a másik a 10 éven felüli gyermekeknek.

- 1 db meghallgatószoba a 10 éven aluli gyermekeknek
 - hangszigetelt ajtó
 - 1 db kisasztal
 - 2 db kényelmes fotel
 - komód vagy polc az abúzusbabák, játékok zárt tárolására
 - a falakon Reich Károly bekeretezett rajzai, a képkeretek a Barnahus arculati kézikönyvében meghatározott színeket követik
 - a konnektorok és a fogasok is a Barnahus arculati kézikönyvében meghatározott színeket követik
 - vizsgálóeszközök:
 - Abúzusbabák: ezeket a speciális babákat egy szombathelyi bábkészítő varrja, a Barnahus korábbi munkája során kidolgozott tervek alapján.
 - 2 garnitúra babacsalád (téli-nyári ruházattal) szükséges
 - Világjáték: speciális pszichológiai vizsgálati eszköz.
 - a játék meghatározó figurái és elemei
 - polcok a tároláshoz
 - a polcokra színes takarófüggöny
 - egy nagy, kékszínű tálca, mely a tengert szimbolizálja
 - egy vödör homok, mellyel a szárazföldet építi a gyermek
 - egy homokozólapát
 - egy átlátszó takarófólia az asztal alá, mely védi a szőnyeget
 - Plüssmackó: egy pihe-puha, kézbe vehető szőrös mackó, jó szolgálatot tehet a kellemetlenebb pillanatok alatt.
 - Egy-két olyan játékkészlet, mely alkalmat ad arra, hogy a vizsgált gyermek és a vizsgáló egy közös tevékenységet elindítson. Ezeket elzárva kell tartani:
 - fa építőkocka-készlet
 - Montessori által kidolgozott játékok
 - egyéb más összerakós játék, amelybe a pszichológus is be tud kapcsolódni
 - Rajzeszközök:
 - színes ceruzák
 - zsírkréták
 - papír
- 1 db meghallgatószoba a 10 éven felüli gyermekeknek
 - hangszigetelt ajtó
 - 1 db kisasztal
 - 2 db kényelmes fotel
 - az egyik fotelen, melyben a gyermek ül, javasolt báránybőr leterítése
 - a falakon nonfiguratív képek, és a képkeretek a Barnahus arculati kézikönyvében meghatározott színeket követik
 - a konnektorok és a fogasok is a Barnahus arculati kézikönyvében meghatározott színeket követik
 - vizsgálóeszközök:

- Abúzusbabák: ezeket a speciális babákat egy szombathelyi bábkészítő varrja, a Barnahus korábbi munkája során kidolgozott tervek alapján.
 - 2 garnitúra babacsalád (téli-nyári ruházattal) szükséges
 - Világjáték: speciális pszichológiai vizsgálati eszköz.
 - a játék meghatározó figurái és elemei
 - polcok a tároláshoz
 - a polcokra színes takarófüggöny
 - egy nagy, kék színű tálca, mely a tengert szimbolizálja
 - egy vödör homok, mellyel a szárazföldet építi a gyermek
 - egy homokozólapát
 - egy átlátszó takarófólia az asztal alá, mely védi a szőnyeget
 - a technikai berendezés mindkét szobában ugyanaz:
 - ➔ Lásd még: Technikai feltételek c. alfejezet leírását
- Mindkét szobában javasolt legalább 2 cm vastag, puha, borvörös színű szőnyeg leterítése.

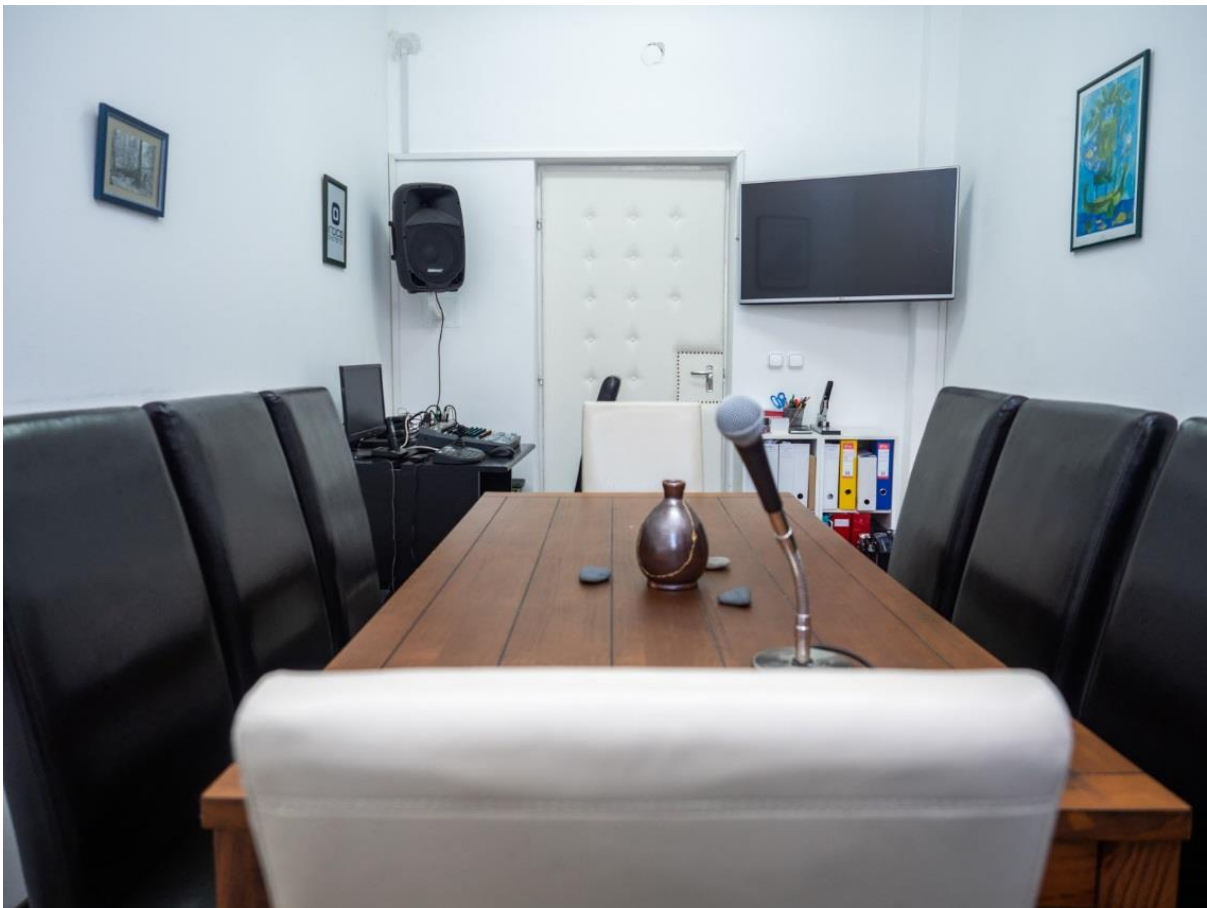
- **1 db monitoring szoba**

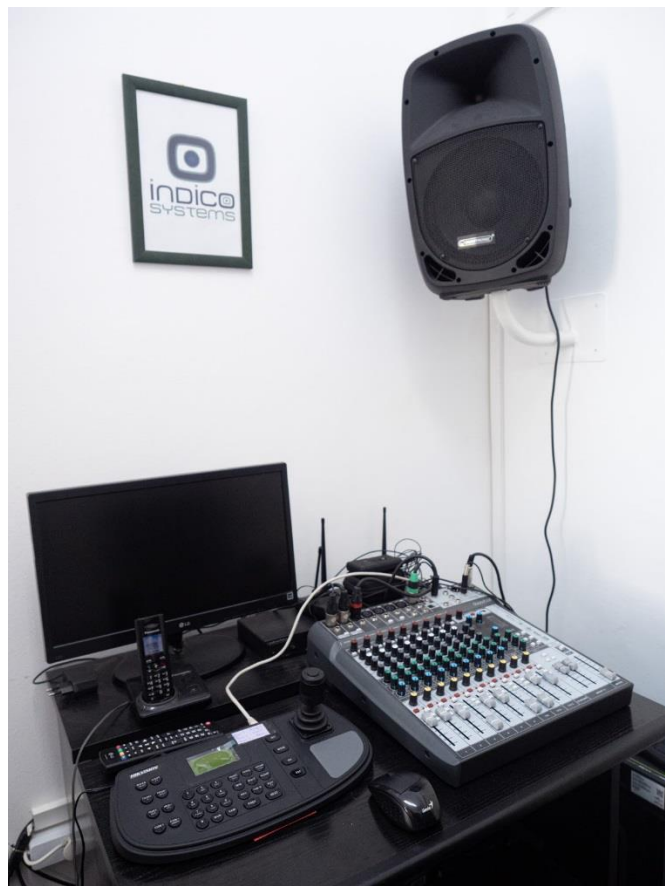
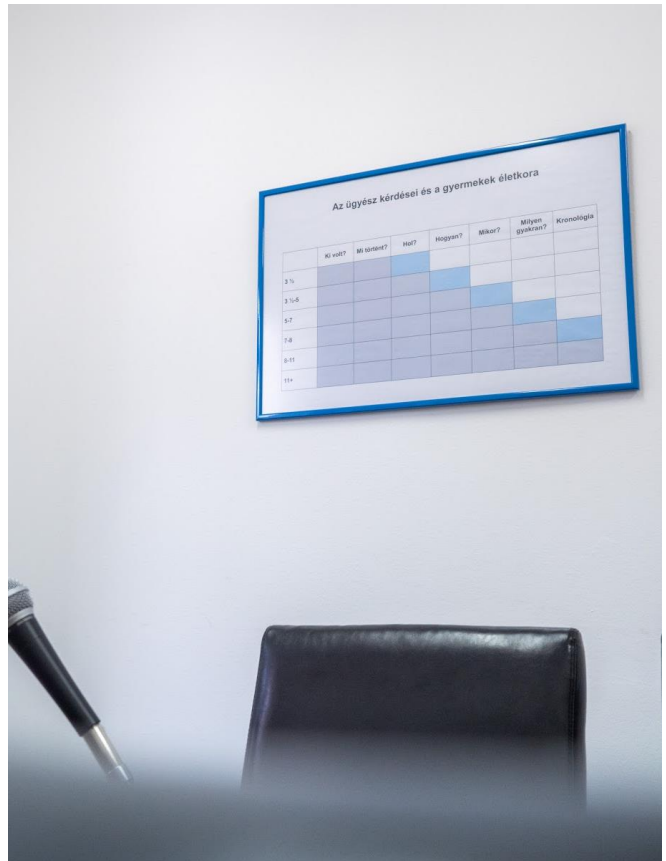
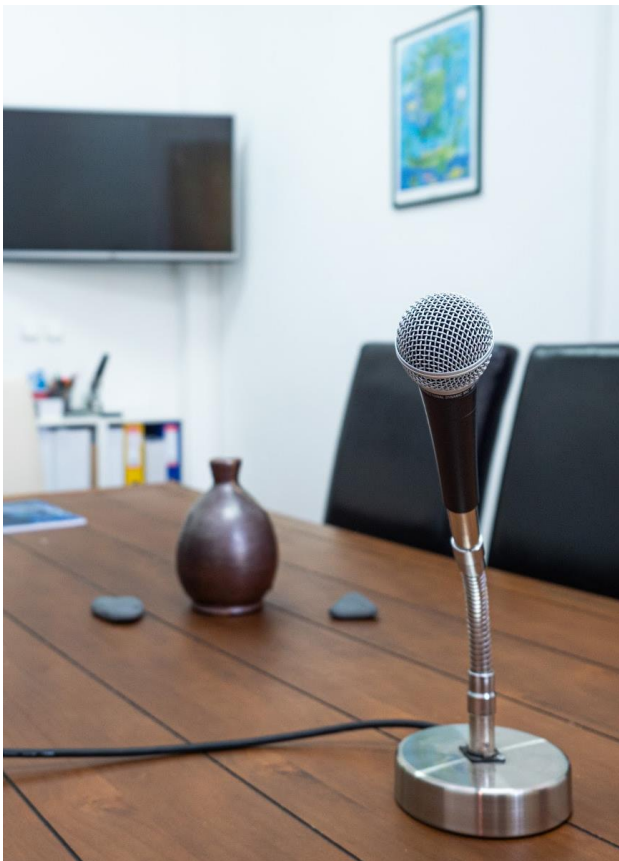
Az igazságszolgáltatás képviselői ülnek ebben a szobában, és élőben, *in vivo*, egy monitoron keresztül követik a gyermek meghallgatását, mely a szomszédos szobában történik. A közvetítés technikai berendezését a technikus kezeli. A szoba máskor esetmegbeszélés helyszínéül is szolgálhat. Ebben a helyiségbe nem szabad más berendezési tárgyat tenni, mint az alább felsoroltakat:

- hangszigetelt ajtó
- 8-10 személyes, téglalap alakú asztal
- 8-10 db kényelmes szék

- az asztalon egy *kintsugi* technikával készült kerámiaváza, mely a Barnahus szimbóluma
- a falon három követendő elem van:
 - egy bekeretezett INDICO-logó, a technikus pult fölött függve
 - egy bekeretezett Izland-térkép, mely emlékeztet a Barnahus származási helyére
 - egy bekeretezett táblázat, mely az ügyészeket tájékoztatja arról, hogy az egyes életkorokban milyen kérdéseket tehetnek fel a gyermekeknek, és nagy vonalakban hogyan működik a gyermeki emlékezet
- technikai berendezés:
 - INDICO Recorder szoftver
 - számítógép
 - keverőpult
 - 120-140 cm-es képátlójú tévé falikonzollal
 - hangfal
 - asztali mikrofon (ügyésznek)
 - fülhallgatók (vizsgálónak)

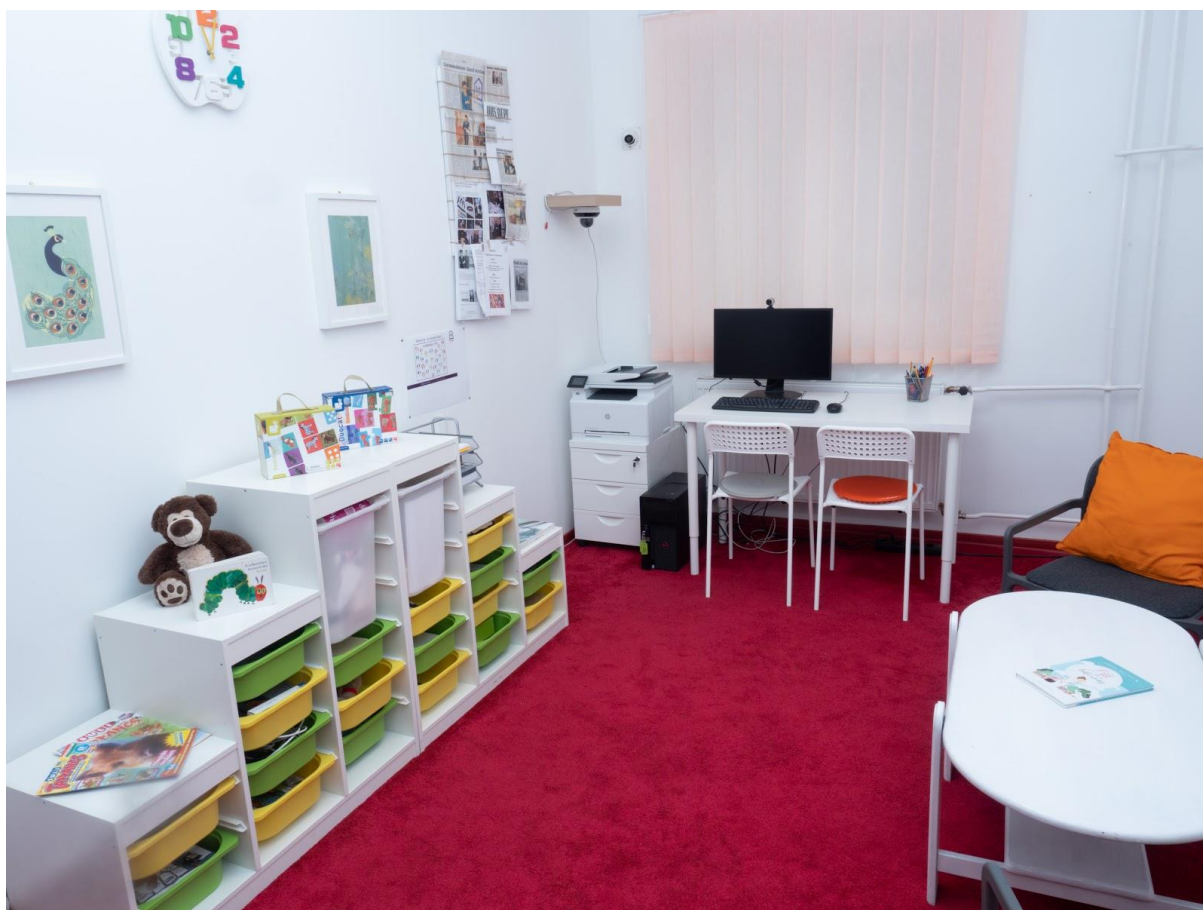

- **1 db terápiás szoba**

Ha törvényszéki interjúnak minősül a gyermek meghallgatása, akkor rövid időn belül 4 alkalmas traumafókuszú vagy kognitív terápiában részesül. A szoba bekamerázott, mert a terápia alatt előjöhethetnek még emlényomok, -töredékek az abúzzsal kapcsolatban, amelyek a nyomozati szakban bizonyítottságot erősítő tényezők lehetnek.

- hangszigetelt ajtó
- 2 fotel
- 1 kisasztal
- 1 íróasztal
- 1 alacsony, zárt szekrénysor a terápiás eszközök tárolására
→ a bútortat domináló színe a fehér
- a szoba szőnyege ugyanaz, mint a meghallgatósobákban
- számítógép
- az EMDR-terápia szoftvereszköze: New Advanced Tac

- **1 db irodahelyiség**

A technikus és az ügyviteli vezető adminisztratív és egyéb feladatai elvégzésére alkalmas szoba:

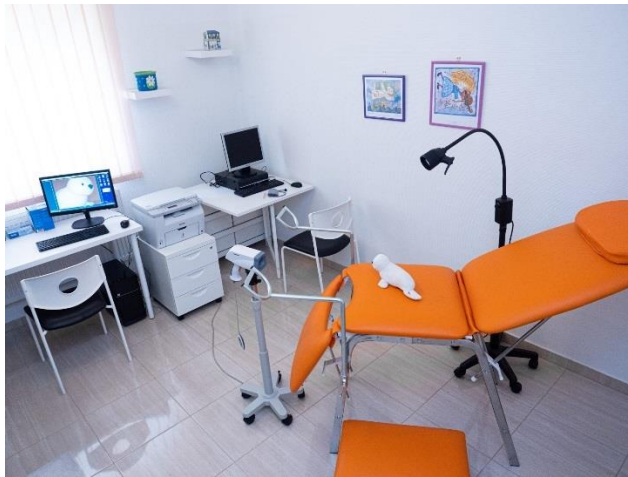
- irodabútorok: íróasztalok, irodaszékek
- irodai eszközök
- az iratanyagok tárolására alkalmas zárható szekrények
- számítógépek

- szkenner-nyomtató
- **1 db kutatópszichológusi szoba**
 - irodabútorok: íróasztalok, irodaszékek
 - irodai eszközök
 - az iratanyagok tárolására alkalmas zárható szekrények
 - számítógépek
 - szkenner-nyomtató
- **1 db igazságügyi pszichológus szakértői iroda**
 - irodabútorok: íróasztalok, irodaszékek
 - irodai eszközök
 - az iratanyagok tárolására alkalmas zárható szekrények
 - számítógépek
 - szkenner-nyomtató
- **1 db Barnahus-vezetői szoba**
 - irodabútorok: íróasztalok, irodaszékek
 - irodai eszközök
 - az iratanyagok tárolására alkalmas zárható szekrények
 - számítógépek
 - szkenner-nyomtató
 - 8-10 fő befogadására alkalmas tárgyaló is
 - 8-10 fős asztal, székekkel
- **1 db orvosi szoba, gyermeknőgyógyászati vizsgáló**

A nemzetközi Barnahus-protokoll szerint kialakított gyermeknőgyógyászati vizsgáló szoba, mely rendelkezik a megfelelő berendezésekkel:

 - speciálisan kialakított, lemosható falak
 - világos színű, magassfényű járólap
 - 1 db narancssárga nőgyógyászati vizsgálóágy
 - 1 db fehér színű, sima vizsgálóágy
 - videokolposzkóp
 - a videokolposzkóphoz kapcsolódó számítógépes eszközök
 - 1 db fehér íróasztal
 - 1 db speciális fényképezőgép
 - további orvosi eszközök a gyermek teljestest-vizsgálatához
 - a falakon Reich Károly bekeretezett rajzai, a képkeretek a Barnahus arculati kézikönyvében meghatározott színeket követik
 - a konnektorok és a fogasok is a Barnahus arculati kézikönyvében meghatározott színeket követik

- **1 db irattár**
 - zárható páncélszekrények
- **Mosdók**
 - férfi és női mosdó külön a vendégeknek
 - férfi és női mosdó külön a személyzetnek
 - akadálymentesítettek
 - csecsemő tisztába tevésére is alkalmas: pelenkázóasztal

Technikai feltételek:

Szükséges rendszer:

A Vas Megyei Gyermekvédelmi Központ, Általános Iskola és Területi Gyermekvédelmi Szakszolgálat által működtetett Gyt. 61. § (2) bekezdése szerinti Barnahus-modell alkalmazásával nyújtott szolgáltatások a nemzetközi gyakorlatoknak és a nemzetközi PROMISE Barnahus Network előírásainak megfelelően alkalmazza Magyarországon egyedülként a BH Tech Hungary Bt. által forgalmazott, a norvég Indico Systems As. nevű cég által fejlesztett Indico Recorder rögzítőrendszert.

Ez az igazságügyi kihallgatást rögzítő rendszer különböző hardver- és szoftver-elemekből áll, melyek egy zárt rendszert alkotnak, és amely megfelel a PROMISE Barnahus Network, azaz a Balti-tengeri Államok Tanácsa által működtetett Nemzetközi Barnahus Hálózat előírásainak is. Továbbá fontos kiemelni azt is, hogy az Indico Recorder rögzítőrendszer hardverén biztonsági matrica van, mely garantálja az adatvédelem és az adatbiztonság maximális szintű működését.

A digitális interjúrögzítés (DIR) jogi megalapozottságát, illetve a digitális interjúrögzítést (DIR) mint megbízható bizonyítékfelvételi módot az Indico Systems és a Balti-tengeri Államok Tanácsa által közösen meghatározott és kiadott tájékoztató dokumentum rögzíti.

A nemzetközi szabvány szerint a videófelvételnek 3 fő kritériumnak kell megfelelnie:

- legjobb bizonyíték szabálya;
- az interjúban szereplők reális megjelenítése;
- a felvételek hitelessége.

Ennek a 3 kritériumnak jelenleg csak ez a BH Tech Hungary Bt. által forgalmazott igazságügyi kihallgatást rögzítő Indico Recorder rendszer felel meg Európa-szerte. Nemhiába használja ezt a német, a brit, a norvég, a svéd és a finn rendőrség is. De Európán kívül is számos ország használja (USA, Ausztrália).

Lásd még: Mellékletek c. fejezet

Amikor a norvég cég képviselői Szombathelyre látogattak, hogy megnézzék, hogyan működtetjük a rendszert, akkor úgymond „áldásukat adták rá”, mindent rendben találtak. Úgyhogy ez az összetett felvevő rendszer a magyarországi Barnahus-szolgálatokban használatos, igazságügyi kihallgatást rögzítő rendszer sztemderdje, mely a többéves tapasztalatunk és egy kivételesen hosszú kísérletezési folyamat eredménye is.

Szükséges eszközök:

A rendszer stabil működőképessége és a nemzetközi szabványnak való megfelelés az alábbi eszközök segítségével biztosítható:

- HIKVISION DS-2DE2A404IW-DE3 (4MP) – front
- HIKVISION DS-2DE2A404IW-DE3 (4MP) – terápiás szoba
- HIKVISION DS-2DE2A404IW-DE3 (4MP) – világjáték
- HIKVISION DS-2CD1123G0-I – room
- HIKVISION DS-1200KI joystick
- HIKVISION DS-3E0105P-E (B) 5 PORTOS POE SWITCH
- HIKVISION DS-3E0106HP-E 6 PORTOS POE SWITCH
- Soundcraft Signature 12
- LD Systems MEI 1000 G2
- Superlux e304W
- Superlux e304B
- Superlux e304B
- Monacor ECM-310P
- Kurzweil KS-50A
- 49" - 55" LG LED TV
- TV fali konzol

A rendszer kiépítéséhez szükséges egy kihallgató-, egy terápiás és egy orvosi szoba esetén (több szoba esetén a rögzítőrendszer forgalmazójával egyeztetni kell):

A kihallgatósobában minimum 3 db fali XLR mama (mikrofon) csatlakozónak kell lennie, és minimum 3 helyre szükséges CAT5e kábel RJ45-ös csatlakozóval a kamerák vezérléséhez (a tápellátás is ezen megy POE-n keresztül).

A kamerák elhelyezését a szoba adottságai alapján kell kialakítani. De szükség van 1 front kamerára, amely szemben van a gyermekkel, általában egy polc alá rögzítve (ez az egyik PTZ ip kamera, amelynek van hangbemenete is, az IW jelölés jelzi ezt a típusszám végén).

Ezenkívül kell még egy room kamera, amely egy fix, dóm kialakítású szobakamera, a teljes szobát veszi. Ezek mennek az igazságügyi kihallgatást rögzítő rendszerbe, amely a monitoring szobában található.

A világjátékot is rögzíteni kell felülről, ehhez szintén egy PTZ ip kamera szükséges, szintén CAT5e RJ45-tel.

Mind a 3 db CAT5 kábel elmegy a monitoring szobába. A mikrofonok (2 vagy 3 határfelület-mikrofon) a fali XLR mama aljzatokra csatlakozva, szintén a monitoring szobába futnak, ahol a kábelek végén XLR papa lengőcsatlakozó található.

A monitoring szobából egy audiókábel (1 ér+árnyék) visszamegy a kihallgatószoba front PTZ kamera audio-bemenetére, amely egy 6,3 mono Jack csatlakozóval kapcsolódik a monitoring szobában található hangkeverőbe.

Így 3 kamerajel, 3 mikrofonjel megy a kihallgatóból a monitoring szobába, és egy audiojel a monitoring szobából vissza a kihallgatósobában lévő front kamerába.

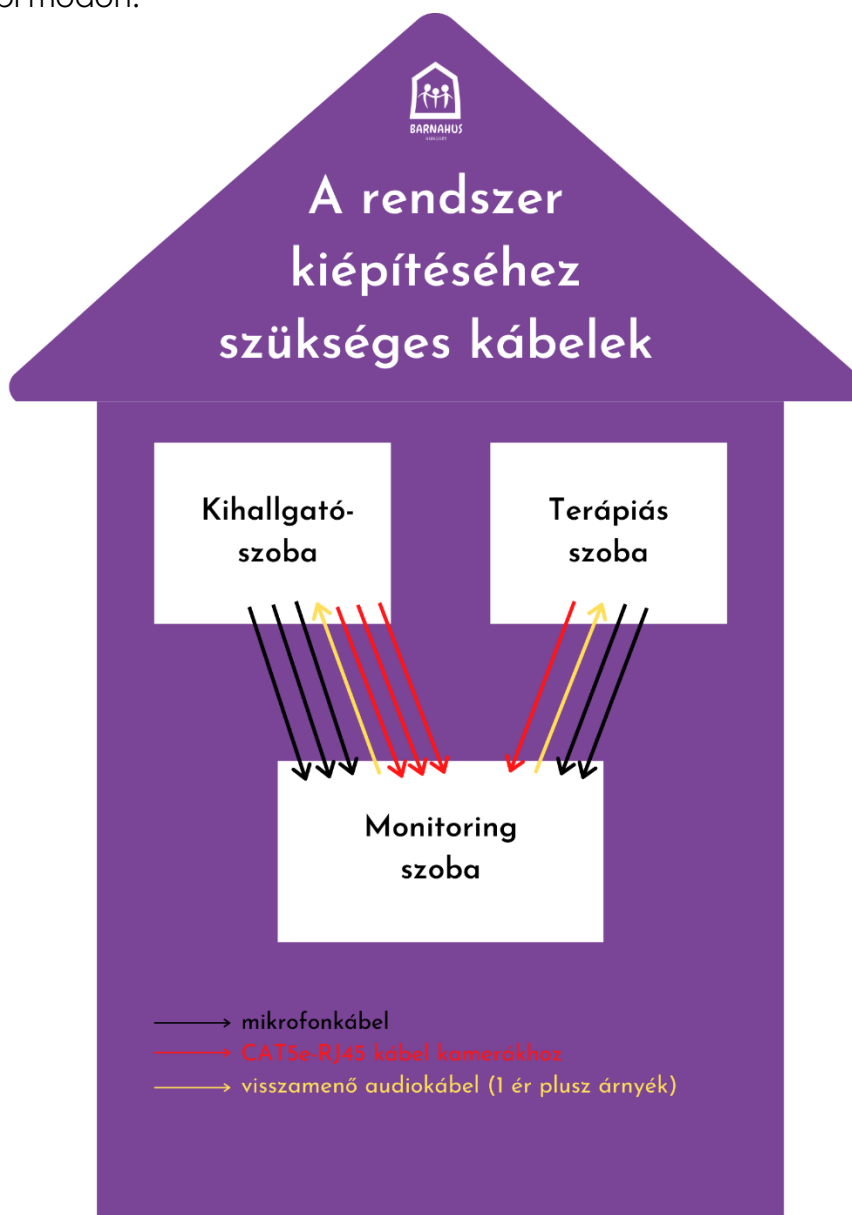

A világjáték-kamera már a megfigyelőrendszerbe csatlakozik.

A terápiás szobában 1 db PTZ (mint a kihallgatóban, ugyanúgy hangbemenettel) kamera és a szoba méreteit tekintve (jelenlegi tervrajz alapján) 2 db mikrofon szükséges. Tehát a terápiás szobából a monitoring szobába 1 db CAT5e – RJ45-ös kábel és 2db XLR mikrofonkábel fut. És a kihallgatószoa alapján ugyanúgy visszamegy egy audiokábel a monitoring szobából a terápiás szobában található kamera hangbemenetére. De ez már szintén a megfigyelőrendszerre csatlakozik.

Az NVR-eket és a DVR-eket mellőzni kell a felvételi láncból, ugyanis azok kameránként felszeletelve rögzítik a kamerák képét, ezért azokat csak utómunkával lehet megfelelő formátummá alakítani. A megfelelő formátum része az egybefüggő felvétel és a kép a képben (PIP) is. Az utómunka utólagos módosítást jelent, amely már azt eredményezi, hogy a végeredmény nem hiteles bizonyíték.

Rajzon az alábbi módon:

A humán erőforrás kialakítása

Személyi feltételek a Barnahus-szolgálat működtetéséhez

- 1 fő Barnahus-szolgálat ügyviteli vezető (szociális munkás)
- 2 fő igazságügyi pszichológus szakértő vagy szaktanácsadó
- 2 fő pszichoterapeuta
- 1 fő hang- és képtechnikus
- 1 fő informatikus/rendszergazda
- 2 fő leíró
- 1 fő gyermeknőgyógyász
- 1 fő védőnő
- 1 fő traumaszakértő pszichológus

Feladatkörök

Barnahus-szolgálat ügyviteli vezető:

Fogadja a konzultációt kérő magánszemélyeket, és elvégzi velük az első interjút.

Vizsgálati felkérés után megszervezi és koordinálja a vizsgálatot megelőző jelzőrendszeri stábülést és magát a vizsgálatot.

A Barnahus-szolgálatban végzett vizsgálatok idején intézménybe érkezőket vendégül látja, kiszolgálja, tájékoztatja. Vizsgálati napokon a várakozási időben foglalkozik a gyermekekkel, megfigyeli őket, és a megfigyelésekről feljegyzéseket készít, ami része a szakértői véleménynek. Továbbá a vizsgálat után elégedettségi felmérést végez a vizsgált gyermekkel, a nem bántalmazó családtaggal és az igazságszolgáltatás szakembereivel.

Megtervezi a vizsgált gyermek és családja utánkövetési vizsgálatát, és egyezteti ezt a tervet a szülővel/gondviselővel.

A vizsgálat elindulása és a végső lezárása között az abúzusgyanús gyermekhez kapcsolódó jelzőrendszeri tagokkal és igazságszolgáltatási szakemberekkel ő tartja a kapcsolatot.

A Barnahus-szolgálat által szervezett rendezvények szervezésében és lebonyolításában aktívan részt vesz.

A Barnahus-szolgálatba jelentkező hallgatók szakmai gyakorlatát és szakdolgozatírását mentorálja, segíti.

Lebonyolítja az orvosi szoba és a meghallgatószoba rendőrségi kihallgató helyé akkreditálását.

Aktívan részt vesz az intézmény infrastrukturális fejlesztésében.

Végzi a postázást és az iktatást.

Az előírásoknak, szabályoknak megfelelően gondosan kezeli az iratanyagokat, továbbá archiválja azokat.

A Barnahus-szolgálatban vállalkozói szerződéssel dolgozó munkatársak szerződését elkészíti, és felel a kapcsolattartásért, információközlésért a megbízások során, illetve elősegíti a számlázásokkal kapcsolatos ügyintézéseket is.

Az ütemterv szerint a leltározásban részt vesz.

Igazságügyi pszichológus szakértő vagy szaktanácsadó:

Jelenleg: az igazságügyi pszichológus szakértő hatósági felkérésre a Barnahus-szolgálatban végzi el az abúzusgyanús gyermek igazságügyi pszichológus szakértői vizsgálatát. A nyomozó-rendőrrel előre egyeztetve nyomon követi a rendőr Barnahus-szolgálatban lezajló gyermekkihallgatását a monitoring szobából. A gyermek vizsgálata után, ha úgy ítélik meg, hogy a rendőr a kihallgatása során megkapta a gyermek élményszerű vallomását, akkor az igazságügyi szakértőnek ezt már nem kell vizsgálnia, hanem azokat a mentálhigiénés vizsgálatokat kell elvégezni, amelyeket a kirendelő határozat tartalmaz. Jelenleg a szombathelyi Barnahus-szolgálatban igazságügyi pszichológus szakértő (gyermekklinikus) dolgozik, és a 20. számú módszertani levél szerinti igazságügyi pszichológus szakértői véleményt készíti el. Az ő feladata, hogy a videófelvevételekről készített szó szerinti jegyzőkönyveket, a videófelvevételek nonverbális kommunikációjának elemzését beépítse a szakvéleményébe. Az igazságügyi szakértő instruálja a pszichoterapeutát. A szakértő köteles a nyomozati szakban a nyomozó-rendőr és az ügyész részéről felmerülő kiegészítő vizsgálatokat elvégezni a Barnahus-szolgálatban.

2020. január 1-től speciálisan kiképzett szaktanácsadók is végezhetik a gyermek kihallgatását a rendőrséggel előre egyeztetett módon, és ez eljárási cselekménynek minősül.

A büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény – 2021. január 1-jén hatályba lépő – rendelkezése a következő:

*A különleges bánásmód körébe tartozó intézkedések különös szabályai 87. §:
(1) A bíróság, az ügyészség és a nyomozó hatóság a tizennyolcadik életévét be nem töltött személy részvételét igénylő eljárási cselekmény esetén*

a) lehetőség szerint kép- és hangfelvételt készít,

b) [1] elrendelheti, hogy

ba) az eljárási cselekményen igazságügyi pszichológus szakértő is jelen legyen, illetve

bb) az eljárási cselekményt igazságügyi pszichológus szakértő vagy a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény 61. § (2) bekezdésében meghatározott szolgáltatást végző szaktanácsadó közreműködésével hajtja végre.

Pszichoterapeuta:

A Barnahus-szolgálatban kivizsgált gyermekek lehetőleg azonnali, maximum négyalkalmas krízisintervenciós terápiáját végzi, miután a Barnahus-stáb munkatársaival esetismertetésen megismerte a gyermek történetét.

A Barnahus-szolgálatban, megfelelő kapacitás esetén, PTSD-terápia is folytatható az ezen a téren speciális szaktudással rendelkező szakterapeuta által.

Informatikus/rendszergazda:

Az IT-rendszer megfelelő kiépítését és az eszközök beszerzését felügyeli, és a működtetéséért és karbantartásáért felel. (A TEGYESZ informatikusa/rendszergazdája is lehet, ha a TEGYESZ-ben főállásban dolgozik.)

Hang- és képtechnikus:

Olyan szakember, aki a hang- és képrögzítés technikai kivitelezésén túl folyamatos képzésben részesül arra vonatkozóan is, hogy főleg a gyermekvizsgálatok és

gyermekkihallgatások alatt hogyan rögzítse még pontosabban a gyermek nonverbális kommunikációját.

A vizsgálatot előkészítő stábülés, gyermekvizsgálat és gyermekkihallgatás idejében kezeli az INDICO-rendszert, mely végzi a kép- és hangrögzítést. Ezeken az alkalmakon a felvételeken szereplő 18. életévüket betöltött személyekkel és a 18. életévüket be nem töltött személyek gondviselőjével/gyámjával titoktartási nyilatkozatot, és a vizsgálatról készülő kép- és hangrögzítésbe beleegyező nyilatkozatot töltet ki velük, majd ezeket a dokumentumokat archiválja. A vizsgálatot előkészítő stábülésről, a gyermekvizsgálatról és a gyermekkihallgatásról készült videófelvevételeket adathordozó eszközre (DVD-re) menti.

Leíró:

Szó szerinti jegyzőkönyvet készít az INDICO-rendszerrel rögzített videófelvevételekről (vizsgálatot előkészítő stábülés, gyermekvizsgálat, gyermekkihallgatás), és folyamatos speciális képzés mellett a gyermek nonverbális közléseit is igyekszik detektálni és jegyzőkönyvbe foglalni.

Gyermeknőgyógyász:

Igazságügyi bizonyítékok gyűjtése céljából végez egészségügyi vizsgálatot, a vallomástételtől vagy a bejelentett gyanútól számított 2-4 héten belül, akut esetekben az orvosi vizsgálat a bántalmazás utáni 72 órán belül megtörténik rendőrségi kirendelésre.

Védőnő:

Fizikaiabúzus-gyanú esetén elengedhetetlen, hogy a gyermek teljes testét megvizsgálja, az esetleges elszenvedett bántalmazások nyomairól fényképfelvételt készítsen. Súlyos érzelmi elhanyagolás vagy szexuálisabúzus-gyanú esetén a gyermek testi fejlődésének esetleges elmaradásai esetén szaktanácsaival segíti a vizsgáló pszichológust.

Traumaszakértő pszichológus:

Eljárási cselekménynek minősülő vizsgálatban szakkonzultánsként működik közre, a videófelvevételek anyagának ún. „vakon történő” elemzését végzi, és a végső szakvélemény kialakításában tevékenyen részt vesz.

Fő feladata: annak megállapítása, hogy milyen intenzitású és gyakoriságú pszichés és egyéb trauma érte a gyermeket, és milyen közép- és hosszú távú következmények jósolhatók emiatt.

Együttműködés

Az Emberi Erőforrások Minisztériumának Szociális Ügyekért Felelős Államtitkársága által írt, 2020. november 12-én keltezett felkérőlevél szerint:

„A Barnahus-modell szerinti szolgáltatás kiépítése és magas színvonalú biztosítása szempontjából döntő jelentőségű a szolgáltatásnyújtásban részt vevő szakemberek felkészítőképzése, továbbképzése, folyamatos szakmai támogatása, módszertani segítése, csakúgy, mint a Barnahus-modell szerinti gyermek-meghallgatásban érintett bírók, ügyészek, rendőrnnyomozók képzése. A minőségi szolgáltatásnyújtás szempontjából elengedhetetlen a Barnahus-modell elterjesztését támogató, illetve akkreditációját biztosító nemzetközi szervezetekkel való együttműködés, a nemzetközi sztenderdnek megfelelő adatgyűjtés és elemzés is.

Elismerve a Vas Megyei Gyermekvédelmi Központ, Általános Iskola és Területi Gyermekvédelmi Szakszolgálat intézmény által, a Gyt. 61.§ (2) bekezdése alapján

Barnahus-modell szerint működtetett szolgáltatásnyújtásban részt vevő szakemberek szakmai munkáját, felkérem a Vas Megyei Gyermekvédelmi Központ, Általános Iskola és Területi Gyermekvédelmi Szakszolgálat intézményt, hogy a Gyvt. 63.§-a c) pontja szerinti szaktanácsadási feladatkörben lássa el a kijelölt terület gyermekvédelmi szakszolgálatoknál létrejövő és működő Gyvt. 61.§ (2) bekezdése szerinti Barnahus-modell alkalmazásával nyújtott szolgáltatásokkal összefüggő képzési, továbbképzési, szakmai-módszertani, adatgyűjtési és elemzési, nemzetközi együttműködési és kapcsolattartói feladatokat."

A szombathelyi Barnahus-szolgálatnál 2016 novembere óta több mint 4 évnyi tapasztalat gyűlt össze az abúzusgyanús gyermekek köré szerveződő vizsgálati területeken. Ahogy a felkérőlevél is kiemeli, a szombathelyi Barnahus-szolgálat több mint 4 éves tapasztalata képezi a 2021-ben és azután kialakításra kerülő Barnahus-szolgálatban dolgozó szakemberek alaptudásbázisát.

A Barnahus-szolgálat stábja messzemenő segítséget ajánl fel minden leendő Barnahus-szolgálat stábjának, és lehetővé teszi, hogy személyesen tanulmányozzák Szombathelyen a szolgálat infrastruktúráját, szakmai munkáját és napi működését.

A Vas Megyei Gyermekvédelmi Központ, Általános Iskola és Területi Gyermekvédelmi Szakszolgálat intézmény a Gyvt. 63.§-a c) pontja szerinti szaktanácsadási feladatkörben elsősorban a TEGYESZ-ekben különböző szakterületeken dolgozó szakemberek képzését látja el. Ilyen a már meghirdetett, minősített képzésünk: BARNAHUS: Think globally, act locally! Újratervezés c. szabadon választható továbbképzés (T-18-002/2020).

A **Barnahus Országos Munkacsoport** az EMMI Szociális Ügyekért Felelős Államtitkársága megbízásából létrehívott szakmaspecifikus csoport, mely a Magyarországon létrejövő Barnahus-szolgálatok sikeres megnyitását és működését biztosítja és tartja fent.

Résztvevői: az EMMI Gyermekvédelmi és Gyámügyi Főosztály kijelölt szakemberei, a TEGYESZ-vezetők és a Barnahus-szolgálatok már meglévő és leendő vezetői.

Legfőbb céljai:

- a további innovációk, változtatások egy időben történő végrehajtása;
- információ- és tapasztalatcsere;
- újonnan megjelenő feladatok (hazai és nemzetközi) egységes végrehajtása;
- egységes fejlődés biztosítása;
- intézmények közötti együttműködési megállapodások megkötése:
 - helyi szinten
 - és miniszteriális szinten is.

Az egységes fejlődés biztosításának egyik feltétele a Barnahus-előírások (10) indikátorai, melyek irányadók az egyes előírások teljesülésének kimutatására. Ezeket az indikátorokat a Barnahus Országos Munkacsoport dolgozza ki.

IV.

Egy Barnahus-szolgálat mindennapi működése

Egy átlagos nap a Barnahus-szolgálatban

Telefonos megkeresések

Az elmúlt 4 év tapasztalata, hogy hetente minimum 1 végsőig elkeseredett, az igazságszolgáltatás útvesztőjében eltévedt, abúzusgyanús gyermekéért aggódó szülő vagy gondviselő keres meg bennünket. Általában az első telefonbeszélgetést továbbiak követik. A telefonhívásokat az ügyviteli vezető fogadja, és minden egyes hívást az igazságügyi pszichológus szakértővel/szaktanácsadóval megkonzultál, majd közösen eldöntik a telefonos tanácsadás menetét. Minden telefonos megkeresésről részletes feljegyzést készítünk, ha úgy látjuk jónak, akkor iratanyagot kérünk be, hogy még kompetensebbek legyünk a következő tanácsadásban. Jó néhány esetben a telefonos megkeresések következménye, hogy a nyomozó hatóság Barnahus-vizsgálatot rendel el. 2020-ban rendszeressé vált, hogy az alap- és szakellátás szakemberei gyanú esetén telefonos konzultációt kérnek az igazságügyi pszichológus szakértőtől/szaktanácsadótól.

A telefonos megkeresések közel egyharmadában kiderül, hogy a gyanú hátterében sajnos valóféltben lévő szülők bosszúállása, nagymamák általi félreértelmezések, félrehallások állnak. Szomorú és elgondolkodtató jelenség, amikor az egyik fél ügyvédje, úgymond „végső aduként”, azt tanácsolja ügyfelének, hogy vesse fel a szexuális abúzus gyanúját is.

A telefonos konzultációk helyes értékeléséhez nagy szükség van az igazságügyi pszichológus szakértő/szaktanácsadó több évtizedes gyakorlatára!

Az ügyviteli vezető

A Barnahus-szolgálat lelke, mindig mindenről tud, mindenkit ismer, és rendkívül jól és türelmesen kommunikál. Egy átlagos napon intézi el az összes olyan adminisztratív és operatív teendőt, amelyet ez a komplex szolgáltatás nap mint nap megkövetel. Továbbá kézben tartja az egyes eseteket a beérkezéstől a lezárásig: bekéri az iratanyagokat, megszervezi a vizsgálatot előkészítő jelzőrendszeri stábüléseket, megszervezi a vizsgálatot, gondoskodik a vizsgálatra jövő gyermekek és kísérők ellátásáról, elindítja az adott eset statisztikai nyilvántartását és adatgyűjtését, az igazságügyi pszichológus szakértővel/szaktanácsadóval való konzultálás után felkészül arra, hogy a vizsgálati napon spontán megfigyeléseket tegyen. A vizsgálat után részt vesz a vizsgálatot lezáró stábülésen (pl. rendőr, kihallgató pszichológus és ő), felveszi a kapcsolatot a leírókkal, és instruálja őket: ha például figyelemre méltó volt a gyermek nonverbális kommunikációja a vizsgálat alatt, akkor ennek minél pontosabb lejegyzésére felhívja a leírók. Amikor a rögzített kép- és hanganyag teljességgel leírásra került, felkéri az igazságügyi pszichológus szakértőt/szaktanácsadót, hogy készítse el a szakvéleményét, azaz válaszoljon a kirendelő szerv kérdéseire. Ezek után összeállítja a szakvéleményhez csatolt mellékleteket (jegyzőkönyvek, videófelvevételek), a szakvéleményt iktatja a TEGYESZ rendszerében, és az összes anyagot eljuttatja a kirendelő szervhez. A továbbiakban, ha az ügyész vagy a nyomozó-rendőr még kiegészítő vizsgálatokat kér, intézi ezeknek a lebonyolítását és az ehhez kapcsolódó adminisztrációt.

A hang- és képtechnikus

Az ő szaktudása és hozzáértése nélkül nem működik a Barnahus-szolgálat. Az audiovizuális felvételrendszer folyamatos működéséért, a szoftverfrissítések alkalmazásáért és a videófelvételek archiválásáért felel. Az ezzel kapcsolatos teendők minden napra feladatot adnak neki.

Fontos, hogy a hang- és képtechnikus kolléga ne csak a szigorúan vett technikai tudás birtokában legyen, hanem szeresse a vizsgálatokra érkező gyermekeket, elfogadással és empátiával tudjon feléjük fordulni. Lelkileg egészséges embernek kell lennie, mert az egész vizsgálatot végigköveti, látja és hallja, hogy mi történik a meghallgató-szobában. (Szükség esetén ezért a hang- és képtechnikusnak is szupervíziót kell biztosítani!)

Az aktuális vizsgálatra való felkészülésben is részt vesz tehát a technikus kolléga, mert nemcsak a technikai hátteret ellenőrzi, hogy az rendben legyen és készen álljon a felvétel napján, hanem próbál felkészülni („papírból”) a vizsgálandó gyermekre: életkor, pszichés állapot, az abúzusgyanút képező cselekedet súlyossága stb. A vizsgálat alatt ugyanis a zoomolható kamerát ő irányítja a gyermek testbeszédének minél pontosabb felvételéhez. A vizsgálat után a rögzített kép- és hanganyagból folyamatosan, különböző szempontok szerint kisfilmeket készít, részben oktatási célokra, részben pedig az igazságügyi szakemberek részére. (Nem titkolt célja munkánknak az is, hogy az abúzusgyanús gyermekek nonverbális kommunikációjának jellegzetességei mind a nyomozati, mind a perszakaszban legalább bizonyítottságot erősítő tényezőként szerepeljenek majd.)

További feladata, hogy folyamatosan rögzítse és archiválja a vizsgálatot előkészítő jelzőrendszeri stábüléseket és a különböző típusú terápiás ülések kép- és hanganyagát.

A szombathelyi Barnahus-szolgálatban gondnoki feladatokat is ellát: a működéshez szükséges tárgyi eszközök és IT-rendszer beszerzését és karbantartását is végzi a TEGYESZ gazdasági vezetőjével egyeztetve, közreműködve az éves költségvetés összeállításában is.

Az igazságügyi pszichológus szakértő/szaktanácsadó

A TEGYESZ vezetőjéhez érkező hivatalos felkérések befogadásáról ő dönt. A telefonos konzultációkat intézi az ügyviteli vezetővel. Meghatározza az optimális vizsgálatsszámot. Az adott ügy lezárásáig folyamatos konzultációs kapcsolatban van a vizsgálatot kérő szervezet ügyintézőjével (nyomozó-rendőr, alapellátási szakember, gyámhivatali ügyintéző, gyám). Ügyel az ún. indokolatlan késedelem elkerülésére. Iratanyagot tanulmányoz, jelzőrendszeri stábülést bonyolít le, az abúzusgyanús gyermek vizsgálata után elkészíti az igazságügyi pszichológus szakértői véleményt.

Továbbá folyamatos konzultációt tart azokkal a terapeutákkal, akik a vizsgált gyermekek fókuszterápiáját végzik. Ügyészi felkérésre egy-egy adott ügyben kiegészítő pszichológiai vizsgálatokat végez. Felelős a Barnahus-szolgálat összes munkatársának lelki karbantartásáért. Felkérésre a Barnahus-modellről folyamatosan előadásokat tart (képzéseken, konferenciákon, workshopokon, állománygyűléseken stb.). Feldolgozza az éves statisztikai adatokat. Megtervezi és monitorozza az utánkövetéses vizsgálatokat. Követi a külföldi szakirodalmat. A sajtó felkérésére interjúkat ad, mert neki kell legjobban ismerni,

átlátni és elmagyarázni a magyarországi Barnahus-modell szerinti szolgáltatásokat. Félévente beszámolót kell készítenie a Barnahus-szolgálat működéséről a TEGYESZ vezetőjének.

Egyéb teendők

A gyermek vizsgálata és törvényszéki interjúja után az igazságügyi pszichológus szakértő/szaktanácsadó felveszi a kapcsolatot vagy az EMDR-terapeutával, vagy a traumaterapeutával, és közösen megbeszéli a videófelvevételek megtekintése után a gyermek terápiájának sarokpontjait. A terapeuta tisztában van azzal, hogy az abúzusgyanút felvető cselekményről nem kérdezheti a gyermeket, de ha az egyes terápiás ülések felvételének elemzésekor olyan új gyermeki megnyilvánulásra derül fény, ami bizonyítékerejű vagy bizonyítottságot erősítő tényező lehet, azt a terapeuta a nyomozó-rendőr tudomására hozza, és vádemelés esetén a perszakaszban tanúként szerepel majd.

Az utánkövetéses vizsgálatok menetének megtervezésében részt vesz a fókuszterápiát végző szakember is. Jogában van tanácsolni a szülőnek/gondviselőnek/gyámnak a gyermek további pszichés vizsgálatait, gyógyíttatását. Szakkonzultánsként esetenként részt vesz a gyermek törvényszéki interjúja nonverbális kommunikációs közléseinek elemzésében.

Egy vizsgálati nap a Barnahus-szolgálatban

A vizsgálati nap előtt

A gyermek vizsgálatát végző igazságügyi pszichológus szakértő/szaktanácsadó **vizsgálatot előkészítő stábülést tart**. Az ügyviteli vezető feladata, hogy a vizsgálandó gyermeket ismerő jelzőrendszeri tagokat, a vele már korábban foglalkozó szakembereket egy multidiszciplináris, ún. vizsgálatot előkészítő stábülésre meghívja. Ezen alkalommal a szakértő/szaktanácsadó ismerteti a vizsgálatra való felkérés tartalmát, az iratanyag tanulmányozásból szerzett ismereteit, és tulajdonképpen szabadon, kötetlenül beszélgetnek a gyermekről a meghívott szakemberek. Természetesen a stábülés fókuszában az abúzusgyanú és az abúzusgyanús gyermek áll. A stábülésen részt vevő szakemberek beleegyező nyilatkozatot írnak alá arról, hogy erről a stábülésről kép- és hangrögzítés történik, a felvételtől szó szerinti jegyzőkönyv készül, azaz, amit itt elmondanak, az része lesz az igazságügyi pszichológus szakértői véleménynek, és bizonyítottságot erősítő tényező lehet mind a nyomozati, mind a perszakaszban. (Lásd még: Mellékletek c. fejezet)

Szintén még a vizsgálati nap előtt történik, hogy a szakértő/szaktanácsadó a stábülésről készült jegyzőkönyvet (videófelvételt) és a kirendelő szerv által rendelkezésére bocsátott **iratanyagot áttanulmányozza**, felkészül a gyermek vizsgálatára. Továbbá felkészíti a munkatársakat a vizsgálatra: a szociális munkás végzettségű ügyviteli vezetőt és a hang- és képtechnikust.

A vizsgálati napon

A Barnahus-szolgálatba a vizsgálat napján először a stáb érkezik meg: az igazságügyi pszichológus szakértő/szaktanácsadó, a szociális munkás ügyviteli vezető, a hang- és képtechnikus, illetve a vizsgálatot kérő szakemberek. Ha szükséges, megbeszélést tartanak, egyeztetik a vizsgálat menetét.

A gyermek(ek) és kísérői(k) érkezésére mind a stáb, mind a technika készen áll a vizsgálatra.

A szociális munkás fogadja a gyermek(ek)et és kísérői(ke)t, és bemutatja a Barnahus-szolgálat vizsgálati helyiségeit, a stábot, és biztosítja a gyermeket afelől, hogy egész nap gondját viseli, szükségleteit igyekszik kielégíteni, és szavakkal is megfogalmazza a gyermek számára, hogy egy minden szempontból biztonságos helyen fogja a következő órákat eltölteni. Fontos, hogy a különböző beleegyező nyilatkozatokat (lásd: Mellékletek c. fejezet) aláírattja a megfelelő emberekkel, ha kell, elmagyarázza annak tartalmát. A szociális munkás a vizsgálati napon folyamatos, spontán megfigyeléseket végez, mind a gyermekek, mind a kísérők körében. A vizsgálat utáni multidiszciplináris összegző ülésen ő is elmondja a megfigyeléseit.

Szükséges a szociális munkás végzettség, de ezen túlmenően olyan ismeretek is szükségesek, amelyeket a leendő Barnahus-szolgálatok leendő ügyviteli vezetői a szombathelyi Barnahus-szolgálatban töltött gyakorlati idejük alatt meg tudnak tanulni. Továbbá elengedhetetlen az is, hogy szeresse a vizsgálatokra érkező gyermekeket és felnőtteket, elfogadással és empátiával forduljon feléjük.

A hang- és képtechnikus kolléga a gyermek érkezésétől a távozásáig a monitoring szobában biztosítja, hogy a technika működjön. Feszült figyelemmel követi a gyermek vizsgálatát, különös tekintettel:

- a különböző kamerák beállítását módosítja aszerint, hogy a gyermek hogyan mozog a vizsgálószobában;
- monitorozza a gyermek nonverbális kommunikációját, és ráirányítja a kamerát a gyermek azon testrészeire, melyekkel nonverbális közléseit közvetíti.

Fontos! Hogyha bármilyen technikai probléma merül fel a vizsgálat alatt, és az akadályozza a hang- és képrögzítést, akkor a technikusnak azonnal szólnia kell a vizsgálatot végző szakembernek, hogy álljanak meg, tartsanak szünetet – nem folytatódhat a vizsgálat addig, amíg nem működik újra a rögzítőrendszer.

A vizsgálat végén a rögzített audiovizuális anyagot exportálja és archiválja, mert a videófelvétel az igazságügyi pszichológus szakértői vélemény mellékletét képezi.

Az igazságügyi pszichológus szakértő/szaktanácsadó elvégzi azokat a vizsgálatokat, melyek szükségesek ahhoz, hogy a kirendelő szerv által feltett kérdésekre szakszerű választ tudjon adni.

A vizsgálati nap végén

Az 1.2. ELŐÍRÁS – Gyermek Részvételi Eszköz c. segédlet (Lásd: Mellékletek c. fejezet) megfelelő kérdőíveivel a szociális munkás felmérést végez a vizsgált gyermekek és kísérőik körében. A vizsgálatra érkező gyermekeknek egész nap adni kell enni- és innivalót, biztosítva ezzel is a gyermekbarát környezetet, és a messziről jött gyermekeknek útravalót is csomagolunk. (Az a tapasztalatunk, hogy az érzelmileg súlyosan bántalmazott, elhanyagolt gyermekek folyamatosan esznek a Barnahus-szolgálatban eltöltött idő alatt. Erre fel kell készülni!)

A vizsgálatot követően

A vizsgálati nap végén és a következő napokban: a stáb megbeszéli az egész nap történéseit, a vizsgálati tapasztalatokat; ha nagyon súlyos bántalmazást feltételez az abúzusgyanú, akkor szükség van a vizsgálatvezető által nyújtott szupervízióra, akár több napon át is. A videófelvetelek tanulmányozása, a gyermekek nonverbális kommunikációjának elemzése gyakran képezi a szupervízió tárgyát.

Ha szükséges VILÁGJÁTÉK® Teszt vizsgálatot elvégezni, annak kép- és hanganyagát egy klinikai gyermek-szakpszichológus-traumaszakértő elemzi, akinek ezen a felvételen kívül nem áll semmi más információ a birtokában a vizsgált személlyel kapcsolatban. Írásbeli elemzése részét képezi az igazságügyi pszichológus szakértői véleménynek.

Egy különleges nap a Barnahus-szolgálatban

Látogatók a Barnahus-szolgálatban

Különleges napnak számít általában az, amikor a különböző szakmák vagy éppen a sajtó képviselői érkeznek hozzánk. Ilyenkor az egész napot a látogatóinknak kell szentelnünk, mert bár csak „egy rövid látogatásra” vagy „csak egy rövid interjúra” érkeznek a vendégek, tapasztalatunk, hogy szívesen maradnak és beszélgetnek velünk hosszabban, és ismerik meg a munkánkat még részletesebben. Ami nekünk célunk is, hogy minél több információt minél érthetőbben átadjunk, kiküszöbölve ezzel többek között azt is, hogy félreértések vagy félreértelmezések történjenek.

A Barnahus-szolgálatba érkező látogatók számára, akár szakemberek, akár újságírók, általában többször is el kell magyarázni a Barnahus-modell lényegét és a szolgálat működését, mert még a legszakavatottabbak számára is – mivel ez egy innováció – új az eljárási rend, új a módszertan, és valahol teljesen új attitűdöt is kíván meg a benne dolgozóktól. Bár nem lehetünk ott minden szolgálatban minden egyes ilyen alkalmon, szeretnénk segíteni a munkatokat az alábbi kommunikációs guideline-nal.

A Barnahus brand

A Barnahus Hungary, azaz a magyarországi, Barnahus-modellen alapuló szolgáltatásokat végző szolgálatokat tömörítő „entitás”, egy brand – szükséges, hogy mindannyian márkaként tekintsünk a saját Barnahus-szolgálatunkra.

Egy márkát viselni kell – de legalább képviselni! Nemcsak a mindennapi munkánkkal, hanem a mindennapi kommunikációnkkal is tudjuk a magyarországi Barnahus-modellen alapuló szolgáltatásokat reprezentálni.

Tekintsünk erre a brandre úgy, mint azokra a különböző termékekre és szolgáltatásokra, melyeket saját magunk számára – használati vagy élvezeti cikként – vásárolunk! Ennek a márkának is van története és támogatói csoportja (lásd: A Barnahus-modell magyarországi adaptálása c. fejezet), illetve értékei, célcsoportjai, jövőképe, küldetése és arculata, melyeket szeretnénk, ha ti is magatokévá tennétek és használnátok, ha vizsgálati nap van, ha látogatók érkeznek, vagy ha csak egy ismerősötöknek beszéltek a Barnahus-modell nagyszerűségéről.

Értékeink

A legfontosabb 5 értékünk:

1. Mindig hiszünk a gyermeknek.
2. A gyermek mindenek felett álló érdekét képviseljük.
3. Komplex szolgáltatást nyújtunk az abúzusgyanús gyermekeknek.
4. Összekapcsolunk egyszerre több szaktudományt.
5. Serkentjük a szervezetek közötti együttműködést.

(trust, advocacy, care, multidisciplinary, interagency)

Célcsoportjaink

KÉRDÉS	ABÚZUSGYANÚS GYERMEKEK
Mennyi idős?	3-18 é
Hol él?	- bárhhol Magyarországon és bárhhol a világban - vér szerinti, nevelőszülői családban vagy állami gondoskodásban él
Mi a mentális állapota?	- normál képességű - enyhe vagy középsúlyos értelmi fogyatékos - mentális beteg (neurotikus, pszichotikus) - autista, mutista
Mi a fizikális állapota?	- normál képességű - testi és/vagy érzékszervi fogyatékos
Milyen családszerkezetben él?	- kétszülős, vér szerinti családban él - hivatásos nevelőszülői családban él - elváltak a szülei, és egyszülős családban él - elváltak a szülei, és nevelőapja/nevelőanyja lett (mozaikcsaládban él) - félárva vagy árva - állami gondoskodásban él, de kapcsolatot tart a bántalmazó szüleivel, hozzátartozóival
Milyen gyakran abuzálták?	- egyszer - többször, de periodikusan - többször, folyamatosan - többször, de különböző életszakaszokban
Milyen szükségletei vannak?	10 é kortól szeretne rövid, nagyon konkrét, képi információkat kapni a Barnahus-szolgálatról, az ott folyó eljárásról - csak egyszer kelljen elmondania, mi történt vele - az ő ritmusában történjen a trauma felidézése - higgyenek neki - a bűnös elnyerje méltó büntetését - biztonságban legyen - amit elmond a Barnahus-szolgálatban, az maradjon titokban - a fizikai sérüléseit meggyógyítsák - a félelmét csökkentsék - a Barnahus-szolgálat törődjön vele hosszú távon is - elismerésben részesüljön a Barnahusban, mert ő „teljesített” - a Barnahus-szolgálatról elvárná, hogy az abuzálóját izoláljuk tőle

	• a családtagjai szakítsanak meg minden kapcsolatot az abuzálójával • minden abuzált gyermek azt szeretné, hogy a jövőben az elkövető ne kövesse el újra a bűncselekményt vele szemben
Mit kaphat a szolgáltatásunktól?	• rajzfilmen mutatjuk be a Barnahus-szolgálat működését • a gyermek beszámolóját az abuzálásáról igazságügyi pszichológus szakértő (a jövőben képzett törvényszéki kikérdező) veszi fel a bizonyítékalapú interjúprotokoll szerint (NICHD-protokoll), a beszámolóról videófelvétel készül (kép- és hangrögzítés INDICO-rendszerrel) • a Barnahus-szolgálatban a vizsgálatok a gyermek mindenképp felett álló érdekében történnek anélkül, hogy engednének az emberi jog elvéből • biztosítjuk a tisztességes eljárást, a fegyvernemek egyenlőségének elvét és a közvetlenség elvét • beszélgetjük, de nem vallatjuk őt • a törvényszéki interjú menetét a gyermek is befolyásolhatja • hiszünk neki • ígéretet adunk arra, hogy mindent megteszünk, hogy a bűnös megbűnhődjön • minden szempontból gyermekbarát környezetet teremtünk • a vallomásáról videófelvétel készül (kép- és hangrögzítés INDICO-rendszerrel) és ezzel dolgoznak tovább az igazságszolgáltatás szervei, de csak a rendőr, a gyanúsított és a bíróság tudhatja meg a fegyvernemek egyenlőségének biztosítása miatt • a gyermekorvos teljesítést-vizsgálatot végez és a gyermeknőgyógyász előírja a megfelelő gyógykezelést • minden törvényszéki interjún átesett gyermeknek azonnali, 4 alkalmas fókuszterápiát és/vagy speciális EMDR-terápiát biztosítunk, vagy hosszabb terápia szükségessége esetén a megfelelő szakemberrel felvesszük a kapcsolatot • utánkövetéses vizsgálattal évekig nyomon követjük a vizsgált gyermek sorsát • életkoruk megfelelő jelképes Barnahus-ajándékot kap tőlünk • a Barnahus-szolgálatnak Magyarországon nincs lehetősége arra, hogy a gyanúsított abuzáló előzetes letartóztatását javasolja • a Barnahus-szolgálatnak Magyarországon nincs lehetősége arra, hogy a gyermeket nem abuzáló családtagok viselkedését befolyásolja • a Barnahus-szolgálat nem tud ígéretet tenni a gyermeknek arra, hogy az elkövető a jövőben nem fogja

	elkövetni a bűncselekményt másokon és sajnos akár rajta is
	ABÚZUSGYANÚS GYERMEKEK SZÜLEI
Hol él?	bárhol Magyarországon és bárhol a világban
Mi a végzettsége?	8 általános iskolától egyetemi végzettségig
Mit dolgozik?	- munkanélküli - közmunkás - bejelentett munkaviszony - vállalkozó - hivatásos nevelőszülő - jogerős börtönbüntetését tölti
Mitől fél?	Gyanúsított szülő: - kiderül a tette és börtönbe kerül Nem gyanúsított szülő: - számára és a gyermeke számára is hosszadalmas lesz az igazságszolgáltatási eljárás - sok szabadságát emészti fel, mert járni kell napközben a hivatalokba - sok hivatalos helyre kell menni - kitudódik az ügy a lakókörnyezetében, a munkahelyén - csalódás a férjében, az élettársában, a nagyszülőknél (a gyanúsított családtagban) - felbomlik a családja - anyagilag nehéz helyzetbe kerül - az abuzált gyermekét az iskolában kiközösítik - az áldozattá vált gyermeke tanúvallomásaiból milyen borzalmak derülnek ki - ambivalens viszonyba kerül az áldozattá vált gyermekével
Milyen szükségletei vannak?	A gyanúsított szülővel a Barnahus-szolgálat nem foglalkozik. Nem gyanúsított szülő: - garanciát kér arra, hogy időben nagyon gyorsan megtörténik az eljárás - a feljelentés megtételekor szeretné megtudni pontosan, hogy mi történik a rendőrségen, mi történik a bíróságon, mi történik a pszichológus szakértőnél, és mi történik a Barnahus-szolgálatban - nagyon rövid idő alatt derüljön ki az igazság - kizárólag egy helyen, egyszer kelljen elmondania a gyanúját - ugyanígy kizárólag egy helyen, egyszer kelljen elmondania a gyermeknek is, hogy mi történt vele

	• szeretné hallani, hogy a gyermeke mit mond a rendőrségen, mert kíváncsi az igazságra • nem szeretné hallani, hogy a gyermeke mit mond: a rendőrségen, a gyámhivatalban, az orvosnak és az igazságügyi pszichológus szakértőnek (15 éven felüli abuzált gyermeknél a bíróságon is) – mert elsősorban sajnálja a gyermekét, hogy mi történt vele • szeretné elkerülni a megszügyenülést a hivatalos helyeken • saját mentális problémájának megoldását is a Barnahus-szolgálattól várja el • sorsközösséghez szeretne tartozni hasonló anyákkal
<i>Mi szerez örömet a nem gyanúsított szülőnek a Barnahusban?</i>	• a Barnahus-szolgálat gyermekbarát infrastruktúrája • szívélyes fogadtatásban részesül, és az egész vizsgálat alatt nem hagyják magára, foglalkoznak vele • a Barnahus-szolgálat szociális munkása biztosítja a támogató légkört, melyben bármit elmondhat neki • a vizsgálat befejeztével a Barnahus-szolgálat összes szakembere rendelkezésére áll, hogy a kérdéseire válaszoljon • látja, hogy a gyermeke a törvényszéki interjú után felszabadultan viselkedik • a vizsgálat végén, a nemzetközi protokollnak megfelelően, elégedettségi felmérést végzünk a szülővel és a gyermekkel • tájékoztatjuk arról, hogy a következő években többször megkeressük a kérdőíveinkkel, és ő is bármikor megkeresheti a Barnahus-szolgálatot további kérdéseivel
<i>Mit kaphat a nem gyanúsított szülő a szolgáltatásunktól?</i>	• törekszünk a gyermek mindenek felett álló érdekének biztosítására (ENSZ Gyermekjogi Egyezmény, Lanzarote-i Egyezmény, Európa Tanács Határozat) • a feljelentés megtétele után legkorábban 3 hét múlva megtörténik az abúzusgyanús gyermek Barnahus-módszerrel történő komplex vizsgálata: rendőrségi kirendelésre, nyomozati rendőr és ügyész jelenlétében, amikor is az ügyész dönti el, hogy a gyermek igazságügyi szakértői meghallgatása törvényszéki interjúnak minősül-e • rögtön a vizsgálat után szülővel egyeztetve 4 alkalmas fókuszterápiát és/vagy speciális EMDR-terápiát biztosítunk a gyermeknek, vagy hosszabb terápia szükségessége esetén a megfelelő szakemberrel felvesszük a kapcsolatot • a vizsgálat megkezdésekor a Barnahus-szolgálat ügyviteli vezetője részletesen ismerteti a szülővel a Barnahus-vizsgálat menetét, továbbá a vizsgálati eredmények lehetséges felhasználását a nyomozati szakban – hangsúlyozottan beszél arról, hogy az új büntetőeljárással a 12 éven aluli bántalmazott és a 18 éven aluli szexuálisan bántalmazott gyermekek

	különleges bánásmódot kapnak, és mi itt a Barnahus-szolgálatban a törvény minden elemét meg tudjuk valósítani • a Barnahus-vizsgálat előtt a vizsgálatvezető nagyon alaposan felkészül a vizsgálatra: a gyermeket ismerő jelzőrendszeri tagokkal stábülést tart (az interagency jegyében) • a Barnahus-szolgálat egy egyablakos ügyintézés (one stop shop) • ha szükséges, a meghallgatást megelőzi a Barnahus-módszerrel történő gyermeknőgyógyászati és gyermekorvosi vizsgálat a Barnahus-szolgálatban, és azonnali igazságügyi orvosszakértői vélemény is készül (a jelenlegi gyermekközpontú igazságszolgáltatásban a orvosi bizonyítékok az esetek 10 %-ban érhetők el, mert a szülő nem viszi el gyermeknőgyógyászati vizsgálatra az abúzusgyanús gyermeket, nincsen elérhető távolságban gyermeknőgyógyász, igazságügyi orvosszakértői vélemény nem készül, összességében nem készül kép- és videófelvétel, amely az igazságszolgáltatásban perdöntő bizonyíték lehetne) • az alap- és szakellátás szerveinek rendelkezniük kell a gyermek beszámolójával, de az újra és újra ismétlődő interjúk káros hatással vannak a gyermekáldozatra (reviktimizálják és retraumatizálják őt) - a Barnahus-módszerrel történő gyermekmeghallgatás egyszeri alkalma és az arról készült videófelvétel (kép- és hangrögzítés INDICO-rendszerrel) megvédi a gyermeket a rendszerabúzustól • a stresszmentes környezet segíti a gyermeket az optimális verbális és nonverbális kifejezésben • a gyermek és a szülője, amennyiben nem vétkes, jogi tanácsadást kaphat a törvényszéki interjúnak minősülő meghallgatás után, és ezt követően kezdődhet el a gyermek terápiája a gyermek számára már ismerős gyermekbarát környezetben, a Barnahusban • a gyermek videóra felvett vizsgálati anyagát a terapeuta felhasználja a terápia egyedi tervezéséhez, a kezelési terv kialakításához • a terápiáról szintén videóanyag készül (kép- és hangrögzítés INDICO-rendszerrel) és a terapeutának jelentést kell leadnia, és tanúskodnia kell a rendőrségi és a bírósági eljárás során, kiváltva ezzel a gyermek újbóli és újbóli rendőrségi és bírósági tanúkihallgatását • a Barnahus-szolgálat feladata, hogy az abúzusgyanús gyermek nem bántalmazó szülőjét felkészítse arra, hogy hogyan kell a gyermeket megnyugtatnia afelől, hogy nem engedi, hogy az elkövető a gyermekhez férközzön,
--	---

	továbbá, hogy ha letölti börtönbüntetését és bosszút akarna állni a gyermekén, ő akkor is megvédi
	A GYERMEKVÉDELMI JELZŐRENDSZER SZAKEMBEREI
Kik a jelzőrendszer tagjai?	Az új törvény értelmében minden 18 év feletti magyar állampolgár kötelessége jelezni, ha a közvetlen környezetében gyermekbántalmazást vagy gyermekabúzust észlel. A családsegítő szolgálat, a gyermekjóléti szolgálat, a gyámhatóság felé bejelentést kell tenni, a rendőrség felé pedig feljelentést. A bejelentést vissza lehet vonni, a feljelentést büntetőügyben nem lehet visszavonni. Továbbá a védelemben vételi eljárásokban közreműködő ügyészeknek hivatalból kötelességük feljelentést tenni, ha a védelemben vételi eljárás során tudomásukra jut gyermekabuzálás. Kifejezett jelentési kötelezettsége van a munkájából adódóan: a védőnőnek, a gyermekorvosnak, a kórházi orvosoknak, akik kapcsolatba kerülnek gyermekekkel, óvónőknek, pedagógusoknak, szociális munkásoknak, iskolai szociális munkásoknak, pszichológusoknak. Ők a titoktartás alól fel vannak mentve, de adataik zártan való kezelését kérhetik.
Mitől fél?	2016-ban Lazáry Fanni egyetemi szakdolgozatában (Budapesti Corvinus Egyetem, kommunikáció és médiatudomány szak, MA) 101 fő Vas megyei védőnő 2014-es vizsgálatának másodelemzését elvégezte, és azt találta, hogy a védőnők túlnyomó többsége fél bejelentést vagy feljelentést tenni, fél az általa meggyanúsítottak fizikai bosszújától, miközben mindösszesen 1 fő védőnő számolt be arról, hogy a feljelentett szóban megfenyegette. 2017 óta a Barnahus Szombathely tapasztalatai a következők: • a gyermekorvosok azért nem tesznek feljelentést, mert nem akarnak rendőrségre, bíróságra járni • az alapellátás szakemberei azért ódzkodnak a feljelentéstől, mert attól félnek, hogy alaptalanul gyanúsítanak meg embereket • az elmúlt 4 évben több esetben kórházi gyermekorvosok keresték meg a Barnahus-szolgálatot, hogy hogyan, milyen formában kell feljelentést tenni • a jelzőrendszer tagja konkrétan retteg a rendőrségen és a bíróságon való tanúskodástól, mert úgy érzi, hogy munkája során vagy nem figyelte meg pontosan a gyermeket, vagy sajnos elfelejtett nagyon sok dolgot, mire tanúskodásra került sor, és el akarja kerülni a megszégyenítést és megszégyenülést

Milyen szükségletei vannak?	A felnőtt magyar lakosság: • gyakoribb és részletesebb médián keresztüli tájékoztatást igényelne arról, hogy mit csinál a rendőrség, a bíróság: mennyi és milyen időtartamú büntetéseket szabnak ki • motivációra van szüksége, hogy jobban és tudatosabban odafigyeljen a környezetében élő gyermekekre • tudja, hogy mi a teendő, ha tanúja egy gyermekbántalmazásnak vagy gyermekabuzálásnak • látnia kell az eredményét egy-egy bejelentésnek vagy feljelentésnek A jelzőrendszer szakembere: • legalább jártasságot szerezzen az abuzált gyermek tüneteinek felismerésében • tudja, hogy mi a teendő, ha tanúja egy gyermekbántalmazásnak vagy gyermekabuzálásnak • ha megteszi a bejelentést vagy feljelentést, akkor rövid időn belül megtehesse a tanúvallomását, és ez a tanúvallomás legyen érvényes a tárgyalási szakban, amelyre akár 2 év múlva kerülhet sor, amikor viszont már arra sem emlékszik, hogy mit nyilatkozott a rendőrségen • szeretné elkerülni azt a magas szintű stresszhelyzetet, melyet a rendőrségen és a bíróságon való magányos tanúvallomás-tétel jelent neki • folyamatos, integrált továbbképzéseken, tréningeken, esetismertetésekben, szupervíziókon való részvétel
Mit kaphat a szolgáltatásunktól?	A jelzőrendszer szakembere: • a gyermekbarát igazságszolgáltatás működéséről hiteles és szakszerű kommunikációt a médiában és a közösségi média felületein • a Barnahus-gyermekvizsgálat előtt ún. előkészítő ülést tartunk minden esetben a multidiszciplinaritás és az interagency jegyében – bizonyítva látjuk, hogy a tanúvallomásra kötelezett jelzőrendszeri tag ún. pszichés tere a rendőrségen, bíróságon mennyire beszűkül, de az előkészítő ülésen mennyire kitágul annak érdekében, hogy apróbb vagy nagyobb bizonyítottságot erősítő jelek kerüljenek felszínre • folyamatos, integrált továbbképzéseket, tréningeket, esetismertetéseket, szupervíziókat, melyeket gyermekabúzus témakörben a Barnahus Nemzeti Tudásközpont módszertana alapoz meg • a Barnahus Nemzeti Tudásközpont jövőbeni feladata, hogy továbbképzései során segítséget adjon a jelzőrendszer szakembereinek abban, hogy hogyan tudják a feljelentést szakszerűen megírni (akár úgy is, hogy egyéni segítséget biztosít, ha kell)

	a Barnahus Nemzeti Tudásközpont további feladata, hogy javaslatokat terjesszen be jogszabály- vagy rendelkezésmódosításra a megfelelő szerveknek
	GYERMEKEKKEL FOGLALKOZÓ ORVOSSZAKEMBEREK
Kik ők?	A gyermekházi orvosok, a kórházak gyermekosztályainak orvosai, a gyermekpszichiátriai szakellátás orvosai, a nőgyógyászok (gyermeknőgyógyászok), bölcsődei, óvodai és iskolaorvosok. Jelenleg Magyarországon a törvény előírásai szerint a gyermekorvosok a gyermekvédelmi jelzőrendszer tagjai. Tapasztalataink viszont azt mutatják, hogy a gyermekorvosok nem akarják „meglátni” az abuzálás 3 formája közül egyiket sem. Pedig sok esetben a gyermekorvos az első és egyetlen jelzőrendszeri tag, aki láthatja a gyermek háromféle abuzálásának számtalan tünetét.
Mitől fél?	A Barnahus-szolgálat eddigi tevékenységéből adódó tapasztalat: - hogy a gyermekorvosok, ha bejelentést tesznek, a rendőrségen, a gyámhatóságon, a bíróságon meg kell, hogy jelenjenek tanúként, és ez jelentős időt vesz el tőlük a gyógyítómunkából; - hogy az alapellátásba vagy védelembe vett abúzusgyanús családok esetében gyakran kell jelentéseket írniuk, és ezt megterhelőnek érzik az amúgy is sok napi munkájuk mellett; - hogy számos esetben, amikor a beteg gyermeket a saját környezetében keresi fel, abúzusgyanúra okot adó környezeti tényezőket tapasztal, de nem tesz bejelentést vagy feljelentést, mert fél a rá váró hatósági kötelezettségektől; - hogy számos esetben, amikor a beteg gyermeket a saját környezetében keresi fel, abúzusgyanúra okot adó környezeti tényezőket tapasztal, főként kistélepüléseken fél bejelentést vagy feljelentést tenni zárt adatkezelés mellett is, mert fél az általa meggyanúsított személy verbális és fizikai bosszútevéseitől.
Milyen szükségletei vannak?	- A gyermekorvosok kötelező folyamatos továbbképzésében szeretnének többet hallani a Barnahus-módszerről, azaz meggyőződni arról, hogy a Barnahus komplex szolgáltatásának segítségével kizárólag egyszer kell tanúként szerepelniük. - A gyermek Barnahus-szolgálatban való meghallgatását előkészítő multidiszciplináris és szervezetek közti együttműködésen alapuló ülésén szeretne részt venni, és elmondani a gyermek kórtörténetét.

	- A Barnahus-szolgálat végezzen minél több pszichoterápiát a gyermekek körében. - A Barnahus-szolgálat számoljon be neki az utánkövetéses vizsgálatok eredményeiről, mert szeretné tudni, hogy az ő tanúvallomásának mi lett a „kézzel fogható” eredménye. - A házi gyermekorvosok nagy része vállalkozásban dolgozik, ezért számukra fontos, hogy a gyermek Barnahus-szolgálatban való meghallgatását előkészítő multidiszciplináris és szervezetek közti együttműködésen alapuló ülés időpontja alkalmazkodjon az ő szabadidejéhez, és ezen az alkalmon túl más hivatalos megjelenés ne legyen számára kötelező, mert ilyenkor saját költségén helyettest kell állítani a rendelőjében. - A gyermekorvosok egyre több érzelmileg és fizikálisan elhanyagolt gyermekekkel találkoznak a rendeléseik során. Megélik, hogy nem tudnak változást elérni a szülőnél, ami frusztrációt okoz bennük, és hogy elkerüljék a kiégést, szívesen vennék, ha a Barnahus-szolgálat ún. Bálint-csoportot működtetne számukra.
Mit kaphat a szolgáltatásunktól?	- Egy olyan multidiszciplináris szakmai közeget, mely az ő szemléletét is jótékonyan bővíti. - Folyamatos tanácskérési lehetőséget a Barnahus-szolgálatban dolgozó szakemberektől. - Az utánkövetéses vizsgálatok eredményeinek közlését. - A Barnahus Nemzeti Tudásközpont középtávú terve, hogy szabadon választható (pontszerző) minősített továbbképzési programot dolgozzon ki az összes olyan orvossal, aki gyermekekkel foglalkozik, annak érdekében, hogy egyrészt megismerje a Barnahus-tevékenységet, másrészt a jelzőrendszeri ébersége növekedjen. - A kormányzat arra törekszik, hogy az ország Barnahus-lefedettsége fokozatosan növekedjen, azaz minden megyében létesüljön egy Barnahus-szolgálat, ezáltal a Barnahus-szolgálat nyújtotta pszichoterápiás szolgáltatások is bővülnek, és egyre több abuzált gyermek és családja számára elérhetővé válnak. - A gyermekorvosok és az időkihasználás összefüggésében két dolgot tesz a Barnahus-szolgálat: egyrészt a vizsgálatelőkészítő üléseket elsősorban az ő szabadidejükhöz igazítjuk. Másrészt mivel részt veszünk a Barnahus-modell szerinti szolgáltatás büntetőeljárásban történő alkalmazhatóságára vonatkozó jogi szabályozás kialakításában: • az abuzált gyermeket egyszer és a Barnahus-szolgálatban hallgassák ki, • a jelzőrendszer minden tagját, de az orvossal különösen, egyszer kötelezzék tanúvallomás-tételre.

	- A Barnahus-szolgálat, szem előtt tartva a multidiszciplinaritást, részt kíván venni a Bálint-csoport szervezésében és lebonyolításában.
	AZ IGAZSÁGSZOLGÁLTATÁS SZAKEMBEREI
Kik ők?	A nyomozó hatóság rendőrei, az ügyészek és a bírók, akik: • jelzőrendszeri vagy magánúton tett feljelentés után közbelépnek azért, hogy a gyermekek abuzálása megszűnjön
Mit dolgoznak?	A rendőrségre be kell érkeznie egy bejelentésnek vagy feljelentésnek: 1. Lehet névtelenül bejelentést vagy feljelentést tenni 2. A jelzőrendszer egyes tagjai közvetlenül tehetnek feljelentést a rendőrségen 3. Az alapellátás szervezetei, a családsegítő és gyermekjóléti szolgálat, a szakellátás szervezetei és a gyermekekkel foglalkozó orvosszakemberek kötelesek a tudomásukra jutott abúzusgyanút bejelenteni és/vagy feljelentést tenni 4. Az ügyésznek hivatalból kell feljelentést tennie 5. A rendőrfőnöknak is hivatalból feljelentést kell tennie, ha szemtanúja egy gyermeket ért abúzusnak A rendőr munkája a feljelentés után: A felderítés és a nyomozás. A nyomozati szakban törvény írja elő, hogy igazságügyi pszichológus szakértőt kell kirendelnie. Ha a gyermek gondviselője aggályosnak tartja a szakvéleményt, akkor újabb és újabb szakértőt rendel ki a rendőrség saját hatáskörében tett döntés alapján. A rendőr elkezdi a nyomozást, azaz tanúkat hallgat ki: az áldozattá vált gyermeket és a gyanúsítottat. Abúzusgyanú esetében is a nyomozó tájékoztatja a gyanúsítottat a nyomozás során felmerült bizonyítékokról. Sajnos számtalanszor történik meg, hogy a gyanúsított hazamegy, és a gyermeke különböző módon, de megtorolja azt, hogy végül is ő fel lett jelentve, és azt, hogy mi a vád ellene. Magyarországon nem gyakorlat, hogy az abuzálással meggyanúsított személyt kiemeljék a családból, és távollattartást rendeljenek el ellene a nyomozati szak idejére. Az egész nyomozati szakra rejtetten, de kézzelfoghatóan jellemző, hogy arra van törekvés, hogy a gyermek különböző vizsgálataival, többszöri kihallgatásával a gyermek bizonyítsa be a gyanúsított bűnösségét, szemben az európai Barnahus-módszert alkalmazó országokban, ahol a nyomozati szakban a gyanúsítottnak kell bizonyítani, hogy ártatlan.

	A 2016-ban életbe lépett új Btk. szerint az abuzált gyermekeket különleges bánásmód illeti meg, és 12 év alatt tilos a szembesítésük a gyanúsítottal. A nyomozó hatóság joga, hogy a feljelentés után rövid időn belül döntsön arról, hogy elindítja-e a nyomozást, azaz a feljelentésben van-e annyi bizonyíték vagy bizonyítottságot erősítő tényező, amely előreláthatólag a nyomozati szakaszt sikeressé teszi, azaz eljut a vádemelésig. Az ügyész munkája: 1. A rendőr a nyomozati szakban együtt dolgozik az ügyésszel, folyamatosan tájékoztatja a nyomozás folyamatáról. Az ügyész iratanyagból dolgozik, és sikeres nyomozás esetén vádat emel. A tárgyalási szakaszban a vádat képviseli. 2. A gyámhatóság védelembe vételi határozatát az arra kijelölt ügyész megvizsgálja, és ha úgy ítéli meg az iratanyagból, hogy valamilyen súlyos abuzálás is történt a gyermekkel, és feljelentés eddig nem történt, akkor az ügyész hivatalból megteszi a feljelentést. A bíró munkája: A vádemelés befogadása után a tárgyalás lefolytatása elsőfokon, fellebezés után másodfokon. Joga van: • a nyomozati szakban kihallgatott tanúkat újra kihallgatni, • esetleg újabb tanúkat bevonni az eljárásba, • és újabb igazságügyi pszichológus szakértői vizsgálatot elrendelni, különösen akkor, ha a nyomozati szakban szereplő szakértők között a véleményüket illetően ellentmondások vannak Napjainkban gyakorlatilag megszűnt a 18 éven aluli abuzált gyermekek tárgyaláson való bírói kihallgatása, de sajnos még gyakori, hogy sokadik igazságügyi pszichológus szakértői vizsgálaton kell részt vennie az abuzált gyermeknek, és így fordulhat elő a gyermek újratraumatizálása a rendszer által, hiszen az elszenvedés után 1 vagy több évvel újra fel kell idéznie a súlyosan traumatizáló eseményt.
Mitől fél, mi zavarja?	A 4 éves Barnahus-szolgálatban folyó munkánk tapasztalatai alapján: <u>A rendőr:</u> - ha az abúzus áldozata 3 és 8-9 év között van, a rendőr joggal tart attól, hogy nem tudja szóra bírni a gyermeket, nem tud tőle vallomást szerezni

	- kiskamasz és kamasz gyermekek sokszor alaptalanul ellenségesek a rendőrökkel szemben, és megtagadják a vallomástételt (amihez persze joguk van) - ha pszichésen beteg, értelmi fogyatékos, autista, mutista gyermekeket kell kihallgatnia, hiszen nincsenek meg azok a speciális eszközei és tudása, mely szükséges lenne - joggal fél attól, hogy a nem bántalmazó családtag jelenléte a gyermek kihallgatása alatt (kizárólag áldozatokról beszélünk) a gyermek vallomástételének tartalmát befolyásolni tudja (szóban, nonverbális kommunikációs jelekkel) - a rendőrségi kihallgatás menete a következő: 1. először a rendőr kihallgatja a gyermeket, de NEM vezet jegyzőkönyvet; 2. egy rövid szünet után elmondja az áldozatnak, hogy újra lefolytatják a vallomástételt, de most már a rendőr le is fogja írni - joggal fél a rendőr attól, hogy másodszorra a gyermek vallomása már nem lesz olyan részletgazdag, mint az első részben, az áldozat minél hamarabb le akarja tudni ezt a második részt, és a gondviselője is kifejezheti rosszallását amiatt, hogy kétszer kell vallomást tennie a gyermeknek egymás után <u>Az ügyész:</u> - röviden úgy lehetne megfogalmazni, hogy az ügyészt zavarja, hogy iratanyagból dolgozik, és az áldozattá vált gyermeket nem látja, annak kérdéseket nem tehet fel szemtől szemben, továbbá nem tud élesben kommunikálni az igazságügyi pszichológus szakértővel, pedig a vádemeléshez a multidiszciplinaritás és az interagency szükségességét leginkább az ügyészek ismerik fel <u>A bírók:</u> - érzik annak hiányát, hogy gyermekfejlődéslélektanból, a gyermeki psziché működéséből nem naprakészek az ismereteik - a gyermeki nonverbális kommunikáció tudományos feldolgozása hiányos - folyamatos dilemma, hogy konfabulál vagy hazudik a gyermek, azaz hihet-e neki a bíró, hiszen leggyakrabban az egyedüli bizonyíték számára a gyermek vallomása
Milyen szükségletei vannak?	A 4 éves Barnahus-szolgálatban folyó munkánk tapasztalatai alapján: <u>A rendőr:</u> - a 14 év alatti gyermekek kihallgatását vegye át egy ezirányban speciálisan kiképzett szakember (pl. pszichológus), és ne kelljen igazságügyi pszichológus szakértőt külön kirendelni a gyermekek védelme miatt - a gyermekek védelme és a nyomozás sikere érdekében a feljelentést követő legkorábban negyedik héten történjen meg

	a gyermek speciálisan kiképzett szakember általi kihallgatása és az igazságügyi pszichológus szakértői vizsgálat - az ügyész legyen jelen a gyermek vallomástételekor, mert az ügyész az, aki megállapítja, hogy a gyermek vallomása bizonyítékerejű - a nyomozás folyamán a kihallgatásokról azonnali jegyzőkönyvet kell készítenie, és ezt a Robotzsaru-rendszerbe eljuttatnia - visszaállítani a nyomozati bíró részvételét a nyomozati szakba, mert ért ahhoz, hogy a nyomozati szakban hogyan kell bizonyítékokat gyűjteni, illetve a kihallgatás alatt neki már eszébe jutnának olyan kérdések, melyek a későbbi bírói tárgyalás során a bíró részéről merülnének fel, de ekkor már nem fog választ kapni a gyermektől pl. azért, mert az abuzálás óta több év telt el, és a gyermek elfelejtett sok mindent <u>Az ügyész:</u> - a vádemelés megalkotásához sok információra van szüksége, melyeket könnyen kaphatna, ha jelen lehetne a gyermek kihallgatásakor - minél fiatalabb a gyermek, annál inkább nonverbális jelekkel kommunikál, melyek tartalmára az ügyésznek is szüksége lehet a vádemelés megalkotásához (bizonyítottságot erősítő tényező lehetne) - a vádemelés megalkotásához készülő igazságügyi pszichológiai szakértői vélemény eredményesebb feldolgozásához szüksége lehet személyes konzultációra a vizsgálatot végző pszichológussal - folyamatos, komplex továbbképzéseken, tréningeken venne részt, ahol a gyermek-fejlődéslélektani ismereteit tudná bővíteni, a szocializáció gyors változásainak a gyermeki lélekre gyakorolt hatásait ismerhetné meg, az abúzus témában született legfrissebb nemzetközi kutatási eredményeket hallhatná, az európai Barnahus-hálózat dinamikus fejlődéséről is tájékozódhatna <u>A bíró:</u> - a tárgyalási szakban minél több bizonyítékhoz és bizonyítékot erősítő tényezőhöz jusson, mellyel az ítéletét alá tudja támasztani
Mit kaphat a szervezetüktől?	<u>A rendőr:</u> - a Barnahusban a gyermekek kihallgatását egy ez irányban speciálisan kiképzett pszichológus végzi, aki egyben, egy ülésben lefolytatja az igazságügyi pszichológus szakértői vizsgálatot is - a gyermekek védelme és a nyomozás sikere érdekében a feljelentést követő legkorábban negyedik héten megtörténik a komplex Barnahus-vizsgálat (egyedi elbírálást követően akár a feljelentést követő első hétben is megtörténhet a komplex

	Barnahus-vizsgálat a gyermekek mindenek felett álló érdekében) - a Barnahus-vizsgálat (kihallgatás) alatt az ügyész jelen van, és a monitoring szobában a monitoron élőben követi a speciális kihallgatást, menet közben kérdéseket tehet fel a kihallgató pszichológusnak - a 14 éven aluli gyermekek esetében a rendőr a monitoring szobában ülve a képernyőn realtime-ban követve a pszichológus általi kihallgatást, azzal egy időben kihallgatási jegyzőkönyvet készít, majd eljuttatja azt a Robotzsaru-rendszerbe - a Barnahus Szombathely az izlandi mintát követi, melyben a fő törekvés az, hogy a gyermeket egyszer hallgassa ki, speciális kihallgatómódszerrel speciálisan kiképzett gyermekpszichológus, a vizsgálatot előkészítő jelzőrendszeri ülés után, és a monitoring szobában egyidejűleg legyen ott a rendőr, az ügyész és egy bíró <u>Az Ügyész:</u> - azáltal, hogy az ügyész a monitoring szobában ül a Barnahus-módszerrel történő kihallgatás során, és egy képernyőn követi realtime-ban a vizsgálatot, látja és sok esetben értelmezni tudja a gyermek nonverbális jelekkel történő közlését - a vizsgálat után a videófelvételt azonnal vissza tudja nézni, és a rendőrrel, illetve a vizsgálatot végző pszichológussal másodelemzést tud végezni, felhasználva a vizsgálatot előkészítő jelzőrendszeri stábülés tapasztalatait, az esetlegesen Barnahus-módszerrel lefolytatott orvosi és védőnői vizsgálat tapasztalatait, a pszichológus szakértő irattanulmányozása során keletkezett véleményét - továbbá azonnali tájékoztatást kap arról, hogy a gyermeket ún. speciális terápiába veszi a Barnahus egy szintén bekamerázott terápiás szobában, és a terápiában készült felvételek és a terapeuta a nyomozati szakban mint tanú beidézhetők - a Barnahus Nemzeti Tudásközpont 2021-2023 között minősített képzési programokat és tananyagokat, példatárat, szemléltető prezentációkat fog kidolgozni kifejezetten ügyészek számára <u>A bíró:</u> - a Barnahus Szombathely törekszik arra, hogy a Szombathelyi Törvényszéken egy tárgyalóterem a Barnahus-protokoll szerint olyan kivetítőberendezéssel legyen felszerelve, ahol a tárgyalás menetében a kihallgató pszichológus, a terapeuta pszichológus szükség szerint a videófelvétel bejátszásával tudhassa a vallomását alátámasztani, továbbá szükség esetén a Barnahus-módszerrel lefolytatott orvosi és védőnői vizsgálatról készült videófelvétel is lejátszható legyen - a Barnahus Nemzeti Tudásközpont 2021-2023 között minősített képzési programokat és tananyagokat, példatárat, szemléltető prezentációkat fog kidolgozni kifejezetten bírók számára
--	--

Céljaink

Jövőképünk:

A Barnahus Hungary célja, hogy minden bántalmazott gyermek számára hozzáférhetővé váljon a minden megyében elérhető Barnahus-szolgáltatás.

A Barnahus Szombathely célja:

- hogy minden Vas megyei áldozattá vált gyermek megkapja a Barnahus-szolgáltatást;
- hogy a Barnahus Nemzeti Tudásközpontban fejlesszük a professzionális kapacitást és hatékonyságot;
- és hogy a bírók bekapcsolódjanak a gyermekbarát igazságszolgáltatás és a gyermekvédelem együttes munkájába.

Küldetésünk:

A Barnahus-modell komplex szolgáltatást nyújt az abúzus gyermekáldozatainak a gyermekbarát igazságszolgáltatás és a gyermekvédelem együttes munkájával.

Mindig hiszünk a gyermekeknek, és mindig képviseljük a mindenk felett álló érdeküket. Minden esetben komplex szolgáltatást nyújtunk az abúzus gyermekáldozatainak úgy, hogy egyszerre több szaktudományt kapcsolunk össze, és serkentjük a szervezetek közötti együttműködést.

Ma Európában az erőszak áldozataivá vált gyermekeknek gyakran olyan rendszerekkel kell szembesülniük, melyek újratraumatizálják őket. Hosszú ideig kell várniuk, hogy segítséget kapjanak a gyermekvédelmi rendszertől, vagy hogy ügyüket tárgyalásra tűzze a bíróság. Előfordulhat, hogy több szakember is kihallgatja őket, és félelmet keltően bánnak velük.

Ezen a gyakorlaton változtat a Barnahus, az izlandi modell, mely egy komplex gyermekvédelmi és igazságszolgáltatási innováció. A Barnahus a gyermekbarát igazságszolgáltatás megteremtését és folyamatos tökéletesítését szolgálja, a gyermek mindenk felett álló érdekének figyelembevételével, a gyermek jogai érvényesítésének előmozdítása és védelme érdekében.

A nemzetközi jógyakorlatok azt mutatják, hogy ha egy Barnahus-szolgálaton kívüli szervezet, mint például a rendőrség (ügyészség) felelős az igazságügyi meghallgatásért, akkor a leghatékonyabb, ha a nyomozó-rendőrök teljesen integráltan működnek a Barnahus struktúráján és vezetési gyakorlatán belül.

A Barnahus ezért fontos szerepet játszik a bűnügyi igazságszolgáltatás által támasztott követelmények és a gyermek gondoskodáshoz és védelemhez való jogai, szükségletei közti egyensúly megteremtésében.

A Barnahus a legjobb intervenciós stratégiákat tudja kialakítani a különböző szervezetek és diszciplínák összekapcsolásával, és pénzt takarít meg a források hatékony kihasználásával, beleértve a dolgozók idejét is.

A Barnahus küldetésének 14 pontja:

1. Minden szükséges szolgáltatást egy helyen, egy épületben kínálunk:

- (1) az igazságügyi pszichológiai szakértői vizsgálatot előkészítő stábülést a (szexuálisabúzus-gyanús) gyermeket ismerő jelzőrendszeri tagok közreműködésével;
- (2) a speciális interjútechnikával végzett gyermekmeghallgatást;
- (3) a gyermekorvosi és gyermeknőgyógyászati vizsgálatot;
- (4) ha törvényszéki interjúnak minősül a gyermek meghallgatása, akkor azonnali traumafókuszú vagy kognitív terápiát;
- (5) tájékoztatást, elégedettségi felméréseket és utánkövetési vizsgálatokat a gyermeknek és gondviselőjének;
- (6) és tudományos statisztikák készítését és kutatások végzését.

A kirendelő szerv számára az (1)-(4) szolgáltatásokat ingyenesen biztosítjuk.

2. A gyermekvédelmi alap- és szakellátás, a jelzőrendszer, a rendőrség, az ügyészség és az orvosi szakszolgálat közti együttműködést és koordinációt segítjük elő a gyermekkori abúzusok (ezen belül hangsúlyosan a szexuális abúzusok) felderítésében.
3. Minden szempontból gyermekbarát környezetet biztosítunk az igazságügyi meghallgatás, az orvosi vizsgálatok és a krízisintervenciós terápiák lefolytatásához.
4. Az igazságügyi meghallgatást, a törvényszéki interjúnak minősülő vizsgálatot szakszerűen, a nemzetközi protokollnak megfelelően végezzük.
5. A gyermekáldozat és a nem bántalmazó családtagjai megfelelő értékelést, azonnali krízisintervenciós terápiát, pszichés támogatást és utánkövetéses vizsgálatot kapnak.
6. Szakszerű munkamódszereket és útmutatókat alakítunk ki a nemzetközi Barnahus-jógyakorlatok magyar környezetbe való adaptálásával a multidiszciplinaritás talaján és az interagency felhasználásával.
7. A gyermekabúzusok területén (különösen a szexuális abúzust figyelembe véve) folyamatosan gyarapítjuk külföldi szakemberek segítségével a speciális ismereteket, és megfelelő módon közvetítjük ezt a tudást a szakmabelieknek és a nyilvánosságnak.
8. A további Barnahus-modell szerinti szolgáltatások kialakításában aktívan közreműködünk, intenzíven támogatjuk a működtetésüket az országos lefedettség jövőbeni biztosítása érdekében.
9. A Barnahus-modell szerinti szolgáltatás büntetőeljárásban történő alkalmazhatóságára vonatkozó jogi szabályozás folyamatos kialakításában állandóan közreműködünk, és segítjük a jogalkotók munkáját.
10. A Barnahus-eljárással a gyermekbarát igazságszolgáltatás teljes körű megvalósításához járulunk hozzá, továbbá a nyomozási cselekmények és büntetőeljárások időtartamának csökkentését segítjük elő.

11. A védőnői és gyámügyi rendszert erősítjük a Barnahus-szemlélet terjesztésével helyi és megyei szinten.
12. Szakmai útmutatókat, ajánlásokat dolgozunk ki annak érdekében, hogy növeljük a jelzőrendszer éberségét, és csökkentjük a gyermekveszélyeztettség látenciában maradását.
13. Kiemelt küldetésünk: a gyermeki nonverbális kommunikáció tudományos kutatása és folyamatos párbeszéd fenntartása a szakemberekkel. Második kutatási területünk egy, az egész társadalomra vonatkozó szociológiai kutatás, mely kvantitatív és kvalitatív eszközökkel kimutatja, hogy a társadalom mennyire ismeri fel a gyermekabuzálás különféle változatait.
14. Széles körű társadalmi felvilágosítást végzünk, melynek fő üzenetei:
 - minden gyermek kívánt tagja a társadalomnak;
 - az egészséges személyiségfejlődéséhez minden gyermeknek szüksége van abuzálásmentes szülői környezetre és érzelmi biztonságra;
 - ha egy gyermeket bántalmaznak, akkor pedig szüksége van a teljes körű gyermekbarát igazságszolgáltatásra.

Arculat

Az egységes arculat és a közös arculati elemek használata a márkaépítés eszközei, és azt a célt szolgálják, hogy a magyarországi Barnahus-modell szerinti szolgáltatásokat kínáló szolgálatok külső kommunikációja egységes imázs érzetét keltsék. Az egyes arculati elemek megalkotása több évvel ezelőtt kezdődött, finomhangolásukat pedig az elmúlt évek tapasztalataira alapozzuk. Ez a folyamat még részben nem lezárt, ahogy egyre több Barnahus-szolgálat nyílik Magyarországon, úgy van szükség egyre több arculati elemre (pl. logók), és egyre több és részletesebb szabályozásra is. Mindezekon túl pedig a (bántalmazott) gyermekek médiareprezentációja is formálja a mi véleményünket és gondolkodásmódunkat arról, hogy nekünk, az abúzusgyanús gyermekeket segítő szolgálatoknak hogyan kellene képviselnünk a (bántalmazott) gyermekeket a médiafelületeken.

Az arculati elemek megalkotását és további mutálását (pl. logó egy új Barnahus-szolgálatnak) a szombathelyi Barnahus-szolgálat végzi, ő a felelős a grafikai kivitelezésért, és ő fogja átadni az arculati csomagot az új Barnahus-szolgálat számára. Az arculati elemek használatával kapcsolatban a magyarországi Barnahus-szolgálatok kommunikációjáért felelős Lazáry Fannit kell keresni!

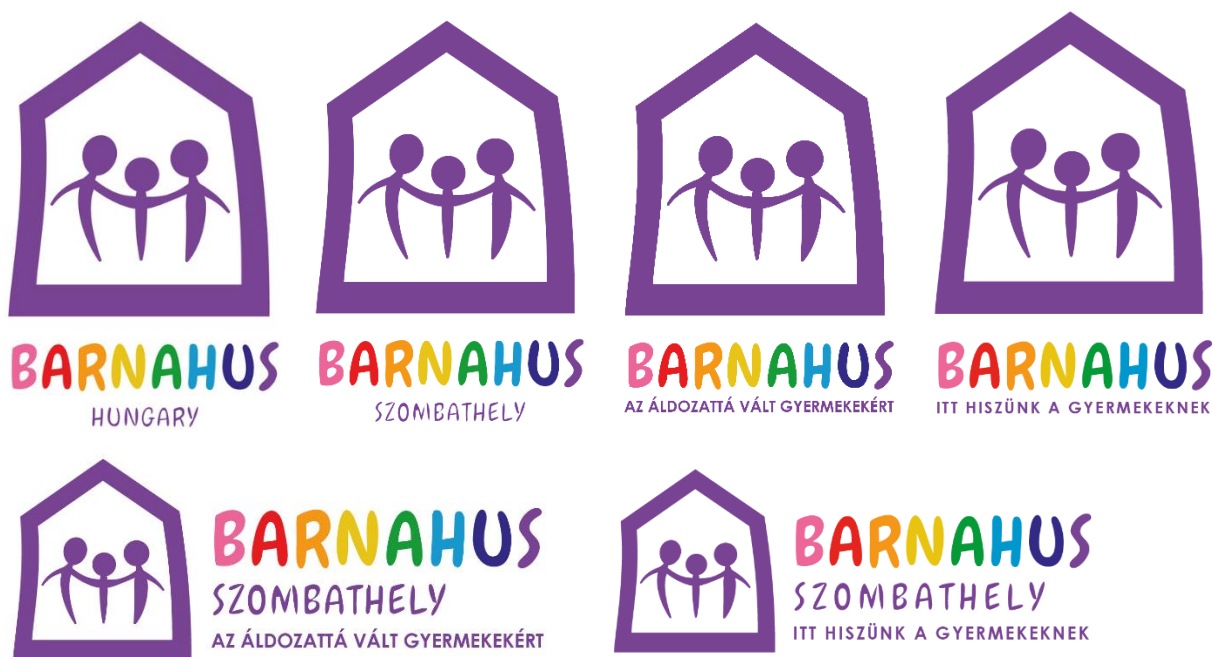
Logó:

A ház formát alkotó vonalak közbezárnak három egyformának tűnő, de mégis különböző méretű, kezeiket összekulcsoló emberalakot. Ezek az emberalakok szimbolizálják a gyermeket és szülőit/gondviselőit, akik a Barnahus-szolgálatba, ebbe az egyablakos ügyintéző intézménybe (lehetőség szerint egy családi házhoz hasonló épületbe) jönnek, hogy a gyermekbarát igazságszolgáltatás segítséget nyújtson számukra. Egy másik értelmezés szerint pedig az emberalakok a segítséget kérő gyermeket és az őt segítő hatósági és

gyermekvédelmi szakembereket szimbolizálják, akik kezet nyújtanak, és igazán segítenek neki.

A logó fő, domináns színe a lila, melyet az áldozattá vált/bántalmazott gyermekek ügyére felhívó színnek ismernek el, nemzetközi szintén is. A logó felirata további 7 különböző színből áll, szírvány sorrendbe rendezve, ami egyrészt a gyermekek által kedvelt elem, másrészt pedig azt szimbolizálja, hogy a Barnahus-szolgálat olyan gyermekbarát, maximálisan elfogadó környezet a 18 év alatti gyermekeknek és kísérőiknek, mely mindenki számára elérhető, nemtől, társadalmi, etnikai, politikai, illetve vallási hovatartozástól függetlenül.

Logóhasználat:

Minden Barnahus-szolgálat számára készül logó a saját városnévének feltüntetésével.

Hivatalos levelezés:

A városnévvel ellátott, vízszintesre rendezett logót az adott Barnahus-szolgálatért felelős intézmény, TEGYESZ logójával együtt kell a hivatalos levelezések fejlécében feltüntetni.

Telefon: +36307240402

E-mail: barnahus.szombathely@gmail.com

VAS MEGYEI GYERMEKVÉDELMI KÖZPONT,
ÁLTALÁNOS ISKOLA ÉS TERÜLETI
GYERMEKVÉDELMI SZAKSZOLGÁLAT

9700 SZOMBATHELY, VÖRÖSMARTY M. U 11.

Telefon: +3694501374

E-mail: vasitegyesz@vasmegyeigyvk.t-online.hu

Prezentáció:

SZAKMAI NAP

Esély a jövő nemzedékének

2020. szeptember 21.

Dr. Lazáryné Illés Mária

igazságügyi pszichológus szakértő
Barnahus-szolgálat vezető

Barnahus Szombathely

Barnahus Szombathely – www.barnahus.hu – barnahus.szombathely@gmail.com

AZ ABÚZUS FOGALMA

**„AZ ABÚZUS SZÓT A HELYÉN KELL KEZELNI,
ES ÉRTENI KELL, HOGY MIT JELENT”**

Ranschburg Jenő

**A bűncselekmények elkövető a gyermek legbelső
bizalmi köréből kerülnek ki.**

**A gyermekek olyan bizalommal vannak irántuk,
hogy el sem tudják képzelni az első traumatikus
élményükig, hogy ezek a személyek őket
valamilyen módon bántalmazzák.**

Barnahus Szombathely – www.barnahus.hu – barnahus.szombathely@gmail.com

ITT HISZÜNK A GYERMEKEKNEK

1. KONFABULÁCIÓ?

4-6 éves korban a gyermeki gondolkodás reverzibilis – azaz a vágyait és a valóságot a pillanatnyi hangulatának, szükségletének megfelelően képes felcserélni.

2. HAZUGSÁG?

Az abúzusgyanús gyermek vallomásán kívül a legtöbb esetben nincs bizonyíték.

Barnahus Szombathely – www.barnahus.hu – barnahus.szombathely@gmail.com

MARADJUNK KAPCSOLATBAN!

Dr. Lazáryné Illés Mária
igazságügyi pszichológus szakértő
Barnahus-szolgálat vezető

Barnahus Szombathely
+36 30 724-0402
www.barnahus.hu

Barnahus Szombathely – www.barnahus.hu – barnahus.szombathely@gmail.com

Roll-up:

E-mail-aláírás:

Lazáry Fanni
kommunikációs vezető
nemzetközi kapcsolattartó

Barnahus Szombathely
+36 20 4039-384
www.barnahus.hu

A szolgálat jelzése:

Nemzetközi szabály, hogy a Barnahus-szolgálat épületének falára nem szabad kiírni vagy táblával jelölni azt, hogy abban az épületben egy Barnahus-szolgálat működik. Ez az intézkedés is a hozzánk látogató gyermekek mindenképp felett álló érdekét védi.

Tábla kihelyezése helyett viszont azt javasoljuk, hogy ha van is rá lehetőség, akkor érdemes is inkább a belső térben kihelyezni egy jelzést arra irányulóan, hogy itt egy Barnahus-szolgálat működik. Ezt úgy lehet kivitelezni, hogy erre a célra gyártatunk egy fóliát vagy matricát vagy táblát, és azt a belső (üveg)ajtóra kitesszük vagy a belső fogadótér falára kihelyezzük.

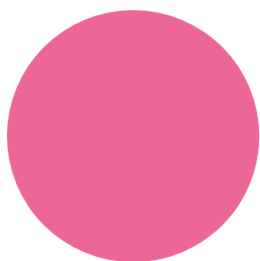
Ehhez a fólia, matrica vagy tábla kihelyezéséhez az adott Barnahus-szolgálat logóját kell alkalmazni! Minta a szombathelyi Barnahus-szolgálat belső üvegajtójáról és a folyosón kihelyezett roll-upról:

Amennyiben kérdés merül fel a logóhasználattal kapcsolatban, vagy szükség van grafikai tervezési munkára, a magyarországi Barnahus-szolgálatok kommunikációjáért felelős Lazáry Fannit kell keresni, az ő jóváhagyása nélkül nem lehet arculati elemekkel ellátott kommunikációs eszközöket használni!

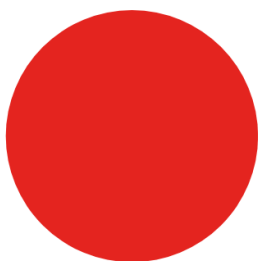
Színek:

Színhasználatkor ügyelni kell egyrészt a helyes színkódok használatára, másrészt pedig arra, hogy a domináns szín a lila, a többi szín kísérőszíneknek minősül.

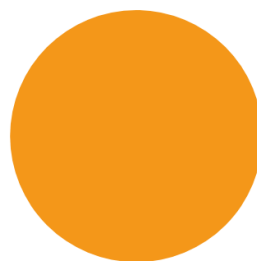
Rózsaszín

R 236 G 102 B 151
C 0 M 73 Y 10 K 0
HEX #ec6697

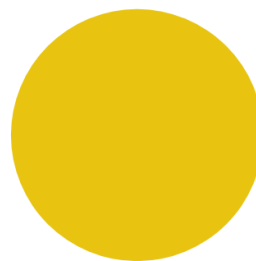
Piros

R 228 G 36 B 31
C 0 M 95 Y 92 K 0
HEX #e4241f

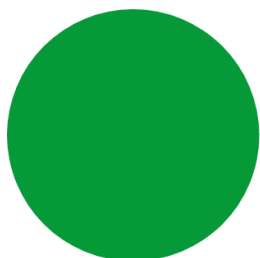
Narancs

R 244 G 151 B 25
C 0 M 48 Y 93 K 0
HEX #f49719

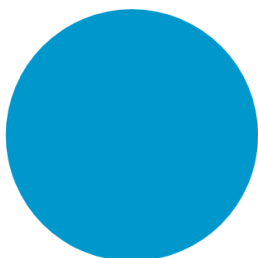
Sárga

R 232 G 196 B 17
C 11 M 19 Y 94 K 1
HEX #e8c411

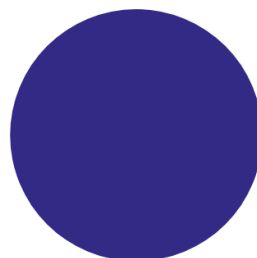
Zöld

R 5 G 153 B 56
C 83 M 9 Y 100 K 1
HEX #059938

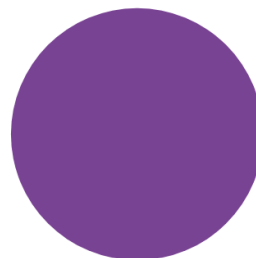
Cián

R 0 G 152 B 204
C 78 M 22 Y 8 K 0
HEX #0098cc

Kék

R 50 G 42 B 132
C 99 M 98 Y 0 K 0
HEX #322a84

Lila

R 121 G 67 B 147
C 64 M 83 Y 0 K 0
HEX #794393

Amennyiben kérdés merül fel a színek használatával kapcsolatban, vagy szükség van grafikai tervezési munkára, a magyarországi Barnahus-szolgálatok kommunikációjáért felelős Lazáry Fannit kell keresni!

Betűtípusok:

Főcímek:

CHEWY REGULAR CAPITAL 32 PT

Alcímek:

CENTURY GOTHIC BOLD CAPITAL 14PT

Kenyérszöveg:

Century Gothic regular 11pt

Josefin Sans regular 11pt

Képcímek:

Century Gothic bold 10pt

Ezekről méretben eltérni a betűméretek arányát megtartva szabad. Amennyiben ez nem lehetséges vagy nem esztétikus, megváltoztatható, ezt kiindulásnak tekintve. Amennyiben kérdés merül fel a betűtípusok használatával kapcsolatban, vagy szükség van grafikai tervezési munkára, a magyarországi Barnahus-szolgálatok kommunikációjáért felelős Lazáry Fannit kell keresni!

Fotó- és videóhasználat:

A Barnahus-szolgálatoknak tartózkodnia kell minden olyan állókép és mozgókép használatától, melyeken gyermekeket ábrázolnak, akár szemből, jól láthatóan, akár oldalról vagy hátulról, kevésbé láthatóan. Meggyötört, összetört, bántott, szomorú, magába roskadó stb. gyermeket nem mutathat a Barnahus-szolgálat, és nem is népszerűsítheti a munkáját ilyen jellegű állóképes vagy mozgóképes illusztrációkkal, mert az nem szolgálná a gyermekek mindenképp felett álló érdekét. Továbbá a Barnahus-szolgálatnak az intézménybe látogató sajtómunkatársak figyelmét is fel kell hívnia erre a szabályra, és iránymutatást kell adni számukra a helyes illusztrációhasználatról.

Az élő gyermekeket ábrázoló álló- és mozgóképek használata helyett javasolt alkalmazni olyan álló- és mozgóképeket, melyeken a gyermeki léte utaló jeleket látunk (pl. egy baba, egy hinta, egy plüssmackó), vagy a rossz családi légkörre, otthonra utaló szimbólumokat látunk (pl. elhajított baba, szakadt plüssmackó, veszekedő szülők árnyképe a falon).

Amennyiben kérdés merül fel állóképes és/vagy mozgóképes illusztrációk használatával kapcsolatban, vagy szükség van grafikai tervezési munkára, a magyarországi Barnahus-szolgálatok kommunikációjáért felelős Lazáry Fannit kell keresni!

Minták (a stockfotó-adatbázisokban található fényképekből szemezgetve):

Az állókép- és mozgóképrögzítés szabályai:

- 1) Soha, semmilyen körülmények között nem készülhet vagy nem adható át a sajtó munkatársai részére olyan állóképes és/vagy mozgóképes felvétel, melyen a Barnahus-szolgálatba látogató gyermek és/vagy szülője/gondviselője látszódik.
- 2) Oktatási vagy egyéb más prezentációs célokra nem használható fel olyan állóképes és/vagy mozgóképes felvétel, melyen a Barnahus-szolgálatba látogató gyermek és/vagy szülője/gondviselője látszódik.
 - a. Amennyiben oktatási vagy egyéb más prezentációs célt szolgálna olyan állóképes és/vagy mozgóképes felvétel, melyen a Barnahus-szolgálatba látogató gyermek és/vagy szülője/gondviselője látszódik, akkor:
 - beleegyező nyilatkozatot kell aláírni a gyermek szülőjével/gondviselőjével,
 - és a felvételen látható arcokat ki kell takarni, blórózni – azokat idegenek nem ismerhetik fel.
- 3) Soha, semmilyen körülmények között nem készülhet vagy nem adható át a sajtó munkatársai részére olyan állóképes és/vagy mozgóképes felvétel, melyen a Barnahus-szolgálatba látogató gyermek és/vagy szülője/gondviselőjének személyes adatai (pl. név) látszódnak.
- 4) Oktatási vagy egyéb más prezentációs célokra sem használható fel olyan állóképes és/vagy mozgóképes felvétel, melyen a Barnahus-szolgálatba látogató gyermek és/vagy szülője/gondviselőjének személyes adatai (pl. név) látszódnak.
- 5) A sajtó munkatársai számára csak az adhat nyilatkozatot (arcát, nevét és a Barnahus-szolgálatban betöltött pozícióját felvállalva), akit a TEGYESZ vezetője felhatalmaz. (Pl. A szombathelyi Barnahus-szolgálatban erre felhatalmazott személy egyedül Dr. Lazáryné Illés Mária)
- 6) Soha, semmilyen körülmények között nem adható ki információ sem a sajtó munkatársai részére, sem oktatási vagy egyéb más prezentációs alkalmakon a folyamatban lévő büntetőügyekről.
- 7) Ha egy büntetőügy már lezárult, azaz másodfokú jogerős ítélet született, és erről az igazságügyi pszichológus szakértőt/szaktanácsadót a bíróság értesíti, akkor az esetről lehet információt kiadni mind a sajtó munkatársai részére, mind oktatási vagy más prezentációs alkalmakon úgy, hogy a benne szereplőket ne lehessen beazonosítani (tehát név, életkor, lakhely, foglalkozás stb. megváltoztatásával).

Hangvétel:

A Barnahus-szolgálat – a TEGYESZ által felhatalmazott – nyilatkozó munkatársa törekedjen az objektív, előítéletmentes, tényszerű, szenvedélymentes, de a gyermekeket szerető és tisztelő stílusra. Ez a hangvétel nemcsak a hivatalos, hanem a nem hivatalos megnyilvánulásokkor is követendő.

Kommunikációs platformok:

Honlap:

www.barnahus.hu

A magyarországi Barnahus-szolgálatok egységes kommunikációjának egyik legfontosabb platformja a Barnahus-honlap. Ennek szerkesztéséért és fenntartásáért a szombathelyi Barnahus-szolgálat (Vas Megyei TEGYESZ) felel. A honlap bemutatja az izlandi Barnahus-

modell magyarországi adaptálásának történetét, a módszer nagyszerűségét, azokat a projekteket és pályázatokat, melyeken részt vettünk már, továbbá az összes olyan cikket és riportot (és saját blogbejegyzéseket), melyek 2016 óta folyamatosan megjelentek rólunk online és offline felületeken egyaránt.

A honlap célja a tájékoztatás egyrészt magáról a Barnahus-módszerről, másrészt pedig a Barnahus-szolgáltatások igénybevételének lehetőségeiről. A honlap folyamatosan frissül, és nagyobb volumenű szerkesztés előtt is áll.

Minden egyes új Barnahus-szolgálat egy-egy új oldalt fog kapni a Barnahus-honlapon, feltüntetve a legfontosabb tudnivalókat és információkat az adott Barnahus-szolgálatról. Kérjük, hogy saját, új honlapokat a Barnahus-szolgálatok ne létesítsenek!

Facebook:

www.facebook.com/barnahusszombathely

Ez a Facebook-oldal kifejezetten a szombathelyi Barnahus-szolgálatnak készült, és a szolgálat munkájáról készült sajtómegjelenéseket, illetve a szolgálat által tartott rendezvényekről szóló híreket osztja meg.

Alapvetően azt javasoljuk a további Barnahus-szolgálatoknak, hogy készítsék el a saját Facebook-oldalukat, mert egyrészt ezen a felületen lehet a leggyorsabban kommunikálni a Barnahus-módszer iránt érdeklődőkkel (legyen szakember vagy civil az illető), másrészt pedig a mai médiafogyasztási szokások azt mutatják, hogy „aki nincs fent a Facebookon, az nem is létezik” – azaz ha nem is elsősre, de másodikra biztos, hogy a Facebookon keresnek rá a Barnahus-szolgálatra az érdeklődők.

Saját Facebook-oldal létesítésekor törekedni kell arra, hogy az oldal elnevezése a *Barnahus Városnév* mintát kövesse, az oldal címe pedig a www.facebook.com/barnahusvarosnev sablon alapján létesüljön.

www.facebook.com/barnahushungary

Ez a Facebook-oldal az angol nyelvű információmegosztást és tájékoztatást szolgálja a külföldi szakmai partnerek és a PROMISE Barnahus Network tagjai felé. Az oldal szerkesztéséért és fenntartásáért a szombathelyi Barnahus-szolgálat (Vas Megyei TEGYESZ) felel, a további Barnahus-szolgálatoknak feladata ezzel a kommunikációs platformmal nem lesz, de a szerkesztőnek továbbíthatnak olyan híreket, melyek a szolgálatukról, az ott folyó munkáról szólnak – a szerkesztő ezekből a hírekből rövid, angol nyelvű Facebook-posztokat készít.

YouTube:

www.youtube.com/channel/UCCb_lgf7wQR6ZAkkEuUZYnQ/

A magyarországi Barnahus-szolgálatok közös platformja ez a YouTube-csatorna, mely egyelőre két publikus videóval rendelkezik. Kérjük, hogy további YouTube-csatornákat a Barnahus-szolgálatok ne létesítsenek! Amennyiben az adott Barnahus-szolgálat készít egy edukációs filmet a szolgálatában folyó munkáról, úgy lehetősége van azt ezen a YouTube-csatornán keresztül megosztania a közönséggel. Ehhez minden segítséget megadunk!

Instagram:

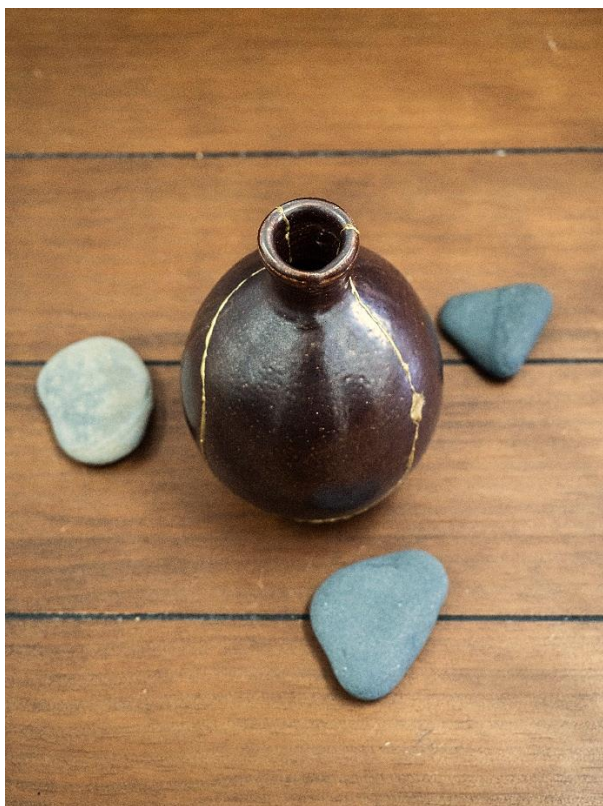
www.instagram.com/barnahus.hungary

A magyarországi Barnahus-szolgálatok közös platformja ez az Instagram-csatorna, mely célja magyar és angol nyelven reklámozni a Barnahus-modell nagyszerűségét. Az oldal egyelőre inaktív, nem elsődleges kommunikációs platformja a magyarországi Barnahus-szolgálatoknak. Kérjük, hogy további Instagram-fiókokat ne létesítsenek a Barnahus-szolgálatok! Amennyiben az adott Barnahus-szolgálat szeretne tartalmat megosztani magáról, a szolgálatában folyó munkáról, úgy lehetősége van azt ezen az Instagram-oldalon közvetetten megtennie. Ehhez minden segítséget megadunk!

Amennyiben kérdés merül fel a kommunikációs platformok használatával és/vagy létesítésével kapcsolatban, a magyarországi Barnahus-szolgálatok kommunikációjáért felelős Lazáry Fannit kell keresni!

Szimbólum:

A japán keramikusok nagy gonddal készítik kintsugi kerámiáikat. Ha égetés közben megrepednek, széttörnek, akkor a japán keramikusok nem dobják ki őket, hanem arannyal megragasztják, összeragasztják a széthullott darabokat. Így gondolkodunk mi is: minden gyermeket meg kell menteni. A súlyosan traumatizált gyermekek lelke is megreped az abúzus, abúzusok után. Ezért azon dolgozunk, hogy magas színvonalú munkával és minden elemében gyermekbarát eszközökkel, „aranyáron”, összeragasszuk a lelkük darabjait.

Utószó

A Barnahus nem csodaszer, nem valamiféle elixír, mely minden problémát egy csapásra megold. Sőt, van olyan probléma, amelyet soha nem is fog tudni megoldani. Egy 18 éves fiatal fiút vizsgáltunk, aki ekkor már négy és fél éve járt rendőrségről bíróságra – ehhez már szinte hozzá is „szokott”. Folytatólagosan elszenvedett szexuális abuzálása minden egyes kihallgatásakor új értelmezést nyert számára, hiszen az évek során a gondolkodása is fejlődött. A Barnahus-szolgálatban, a vizsgálat végén azt mondta: „Sok kaput ki tudott nyitni a lelkemben, de azért nem mindet. És ahogy múlnak az évek, egyre több kapum csukódik majd be.” (A vizsgálat 2018-ban történt, és még mindig nem született jogerős ítélet az ügyben.) A Barnahus-szolgálatban folyó munkában minden áldozattá vált gyermektől tanulunk. A velük való találkozások és vizsgálatok során a lelkünk egyszerre gazdagodik és „hal meg” egy kicsit, minden egyes gyermekkel.

Bár 2020-ban még egyedül volt a szombathelyi Barnahus-stáb az országban, 2021-től már a budapesti, a debreceni, a miskolci és a gyulai Barnahus-szolgálatok is bekapcsolódnak a Barnahus-innováció magyarországi elterjesztésébe. Reméljük, hogy a kézikönyvünkkel segíteni tudjuk a munkájukat.

Aknay János: Emlék, 2009, szítanyomat

V.

Barnahus-szótár

A legfontosabb fogalmak, kifejezések

Gyermek: Meghatározása az ENSZ Gyermekjogi Egyezményének 1. cikke szerint történik: „az a személy, aki tizennyolcadik életévét nem töltötte be”.

Erőszak: Az ENSZ Gyermekjogi Egyezményének 19. cikkében meghatározott fogalmát veszi alapul: „az erőszak, a támadás, a fizikai és lelki durvaság, az elhagyás vagy az elhanyagolás, a rossz bánásmód vagy a kizsákmányolás – ideértve a nemi erőszakot is – bármilyen formája”.

Mindenek felett álló: A gyermek mindenek felett álló érdeke a gyermeket és a nem bántalmazó családtagokat/gondviselőket/támogató személyeket érintő mindennemű intézkedés és döntés elsődleges szempontja.

Indikátor: Egy mutató, melynek segítségével leírhatunk vagy jellemezhetünk egy jelenséget.

A meghallgatáshoz és tájékoztatáshoz való jog: A gyermek véleménynyilvánításhoz és tájékoztatáshoz való jogait tiszteletben tartják és érvényesítik. Természetesen a gyermek életkorát, értelmi képességeit, pszichés betegségeit, traumatizáltságának fokát és az igazságszolgáltatással való eddigi találkozásainak tapasztalatát figyelembe kell venni.

Az indokolatlan késedelem megelőzése: Intézkedéseket vezettek be az indokolatlan késedelem elkerülésére, amelyek biztosítják, hogy a gyermek kihallgatása, a gyermekvédelmi felmérés, valamint a mentálhigiénés, illetve az orvosi vizsgálatok az előírt időn belül megtörténjenek és hogy a gyermek kellő időben megfelelő tájékoztatásban részesüljön.

Multidiszciplinaritás (MD): A szaktudományok összekapcsolásával az egyes szakterületek képviselőinek tudását kötjük össze egy adott abúzusgyanús gyermek esetében egy időben és egy helyen a gyermek mindenek felett álló érdeke biztosításáért.

Interagency (IA): Az igazságszolgáltatás szervei (bíróság, ügyészség, rendőrség) és a Barnahus-szolgálat közötti élő együttműködés egy adott abúzusgyanús gyermek kihallgatása során. A gyermekvédelem és az igazságszolgáltatás képviselőinek munkáját kapcsoljuk össze egy időben és egy helyen a gyermek mindenek felett álló érdeke biztosításáért.

Trauma: Olyan állapotot jelöl, mely váratlan, heveny jellegű, pszichés dezorganizáltsághoz vezető, azonnali emocionális sokkal járó esemény következtében alakul ki.¹¹

Traumatizáció: Olyan folyamatoknál alkalmazzuk ezt a fogalmat, melyeknél a traumatikus hatás lassabban jelenik meg, és az ártalmas ingerek mintegy kumulatív, összeadódó módon fejtenek ki károsító hatást.¹²

¹¹ Bakó, 1992. Idézi: Mogorósy-Révész Zsuzsanna: A gyermekkori traumák hosszú távú hatásai, 2020.

¹² Van der Kolk, 2011. Idézi: Mogorósy-Révész Zsuzsanna: A gyermekkori traumák hosszú távú hatásai, 2020.

Retraumatizáció: Retraumatizáción az ismételten áldozattá válás folyamatát értjük. Az újratraumatizálás az esemény által okozott trauma újbóli átélése, amelyet kiválthatnak például a többszöri bírósági tárgyalások vagy az ismételt kihallgatások.

Abúzus: Ranschburg Jenő 1993-ban arra hívta fel a szakemberek figyelmét, hogy az abúzus szót a helyén kell kezelni, és érteni kell, hogy mit jelent. A büntetőeljárás szerint a bűncselekmények elkövetői a gyermek legbelső bizalmi köréből kerülnek ki. A gyermekek olyan bizalommal vannak irántuk, hogy el sem tudják képzelni az első traumatikus élményükig, hogy ezek a személyek őket valamilyen módon bántalmazhatnák. Az abúzusnak 3 fő fajtája van: súlyos fizikai bántalmazás, súlyos érzelmi elhanyagolás és szexuális bántalmazás.

VI.

Mellékletek

Letölthető mellékletek

- I. [Beleegyező nyilatkozat a szombathelyi Barnahus-szolgálatban történő meghallgatáshoz](#)
- II. [Beleegyező nyilatkozat a szombathelyi Barnahus-szolgálatban történő vizsgálathoz](#)
- III. [Borítólap sablon](#)
- IV. [Hozzájáruló nyilatkozat – nevelőszülői](#)
- V. [Hozzájáruló nyilatkozat – szülői](#)
- VI. [Titoktartási nyilatkozat a Barnahus-szolgálat munkatársai számára](#)
- VII. [Tájékoztató az INDICO-rendszerhez](#)
- VIII. [INDICO report page](#)
- IX. [Ügyirat átvételi elismervény](#)
- X. [1.2. ELŐÍRÁS – Gyermek Részvételi Eszköz c. segédlet](#)

KÉZIKÖNYV

A magyarországi Barnahus-szolgálatok működtetéséhez

Írta és szerkesztette: Dr. Lazáryné Illés Mária és Lazáry Fanni

Korrektúra: Mészáros Anna Lilla

© Barnahus Szombathely, 2020.